

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE

Inštitút celoživotného vzdelávania

12

**Celoživotné vzdelávanie
na Slovensku
a v Českej republike**

Bratislava, 9. – 10. 3. 2006

Zborník prednášok z medzinárodnej konferencie

© SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
INŠTITÚT CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA, BRATISLAVA 2006

Všetky práva vyhradené
Text neprešiel jazykovou úpravou.
Žiadna časť tejto publikácia nesmie byť kopírovaná bez
predchádzajúceho písomného súhlasu nositeľa autorských práv a vydavateľa.
ISBN 80-227-2374-6

Inštitút celoživotného vzdelávania STU
Vazovova 5, 812 43 Bratislava 1
Tel.: 02 572 94 548, Fax: 02 572 94 678

**Medzinárodná konferencia
Celoživotné vzdelávanie na Slovensku
a v Českej republike**

Bratislava, 9. – 10. 3. 2006

Zborník prednášok

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic / Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

Bratislava, 9. – 10. 3. 2006

Proceedings / Zborník prednášok

Edited by/ zostavil: Miroslav Babinský

Produced in the framework of EULLearN, the European University Lifelong Learning Network, SOCRATES
Nr. 109783-CP-2-2004-1-LT-ERASMUS-TN

Uskutočnenie konferencie bolo možné aj vďaka finančnej dotácii Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

Vydanie zborníka bolo podporené Asociáciou inštitúcií vzdelávania dospelých

© SLOVENSKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
Inštitút celoživotného vzdelávania, Bratislava 2006

Všetky práva vyhradené

Text neprešiel jazykovou úpravou.

Žiadna časť tejto publikácia nesmie byť kopírovaná bez
predchádzajúceho písomného súhlasu nositeľa autorských práv a vydavateľa.

Inštitút celoživotného vzdelávania STU
Vazovova 5, 812 43 Bratislava 1
Tel.: 02 572 94 548, Fax: 02 572 94 678

medzinárodná konferencia

Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

Bratislava , 9. a 10. marca 2006

pod záštitou rektora Slovenskej technickej univerzity, prof. Ing. Vladimíra Báleša, DrSc.,
prezidenta Slovenskej rektorskej konferencie.

http://www.stuba.sk/buxus/generate_page.php?page_id=2077

Konferenciu organizuje Slovenská technická univerzita v Bratislave v spolupráci s Asociáciou inštitúcií vzdelávania dospelých (AIVD) a s podporou projektov:

- EULLearnN - European University Lifelong Learning Network (tematická sieť programu Socrates Erasmus)
- alfa-beta projet - (EU e-learning project)
- SEN-NET - Seniors in Net (program Socrates Grundtvig)
- Seniori Online - finančná dotácia Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

Hlavné témy konferencie:

- stav celoživotného vzdelávania so zameraním na univerzity,
- vytvorenie Asociácie ďalšieho univerzitného vzdelávania v SR a prediskutovanie návrhu stanov Asociácie,
- celoživotné vzdelávanie a e-learning,
- celoživotné vzdelávanie seniorov a využívanie IKT.

Programový výbor konferencie:

- doc. PhDr. Viera Prusáková, PhD. , prezidentka AIVD, Katedra andragogiky FFUK
- doc. Ing. Roman Hrmo, PhD. , Katedra inžinierskej pedagogiky a psychológie, Mf STU
- doc. Ing. Mikuláš Huba, PhD. , Lokálne stredisko dištančného vzdelávania ICV STU
- RNDr. Eleonóra Adlerová, PhD. , Univerzita tretieho veku pri STU
- Ing. Miroslav Babinský, riaditeľ ICV STU

International Conference

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic

Bratislava 9. - 10. March 2006

at the Slovak University of Technology in Bratislava (SUT), Slovak Republic
under auspices of the Rector of SUT, president of the Slovak Rectors' Conference

The aim of conference is to inform wider academic community about contemporary trends of lifelong learning in Slovakia and the Czech republic in the European context and to discuss the possibility to establish the "Association of University Continuing Education in Slovakia".

Conference is organised by Slovak University of Technology in Bratislava with co-operation of the Association of Institutions of Adult Education in SR (AIAE) and with support of projects:

- EULLearN -European University Lifelong Learning Network (within Socrates Erasmus programme)
- alfa-beta EU e-learning project
- SEN-NET - Seniors in Net (within Socrates Grundtvig programme)

Main themes of the conference are:

- Situation of Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic (with focus on universities)
- Establishment of "Association of University Continuing Education" (AUCE) in Slovakia and discussion of its mission statement
- Lifelong Learning of disadvantaged groups, seniors and use of ICT
- Lifelong Learning and e-learning

Programme committee:

- Assoc. Prof. Viera Prusáková, president of AIAE
- Assoc. Prof. Ing. Roman Hrmo, PhD., KIPP, MtF STU
- Assoc. Prof. Mikuláš Huba, PhD., FEI STU
- RNDr. Eleonóra Adlerová, PhD., UTV STU
- Ing. Miroslav Babinský, director of ICV STU

Obsah:

(príspevky označené tučným písmom sú v angličtine)

Prof. Victor de Kosinsky : Národné siete v rámci projektu EULLearN (EULLearN Management Expert)	1
Dr. Vajda Kvainauskaite : Projekt: European University Lifelong Learning Network (International School of Management, Kaunas, Litva)	5
Prof. Ing. Ján Porvazník, PhD. : Využívanie progresívnych princípov celoživotného vzdelávania v praxi vzdelávacej inštitúcie (riaditeľ Centra ďalšieho vzdelávania Ekonomickej univerzity)	9
Ing. Janette Brixová: Informačný systém o ďalšom vzdelávaní v SR (Ústav informácií a prognóz školstva)	13
Doc. Ing. Mikuláš Huba, PhD.: Celoživotné vzdelávanie a e-learning (FEI STU)	15
Doc. Ing. Dušan Turan, PhD.: Celoživotné vzdelávanie v podmienkach novej spoločenskej deľby práce (FPT, Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka)	21
Doc. Ing. Roman Hrmo, PhD. - Ing. Katarína Krelová, PhD.: Pedagogické vzdelávanie vysokoškolských učiteľov na Slovenskej technickej univerzite (Katedra inžinierskej pedagogiky a psychológie MTF STU)	24
Bc. Marie Šimonová: Univerzita tretieho veku na Technické univerzitě v Liberci (Centrum dalšího vzdělávání, Technická univerzita v Liberci, Česká republika)	28
RNDr. Eva Dvořáková, PhD.: E-learning a další vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci (Centrum dalšího vzdělávání TU Liberec, Česká republika)	31
Mgr. Daniela Chudá, PhD., Doc. Ing. Peter Závodný, CSc. : Podpora e-learningu na Ekonomickej Univerzite (Fakulta hospodárskej informatiky, Ekonomická univerzita)	37
Ing. Elza Kočíková , PhD. : Kombinovaná forma výučby riadená pomocou LMS systému (Trenčianska univerzita. A. Dubčeka)	40
Ing. Eubica Stuchliková, PhD. et al.: The free self-educational portal “eLearn central“ (FEI STU, Kat. mikroelektrotechniky)	45
Doc. Ing. Ján Brindza, CSc. et al: AGRIEDUKA – program celoživotného vzdelávania v agropotravinárstve (Slovenská poľnohospodárska univerzita, Inštitút ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti, Nitra)	50
Mgr. Pavol Krempaský: Program EÚ Leonardo da Vinci a príklady projektov celoživotného vzdelávania na slovenských univerzitách (Národná agentúra programu Leonardo da Vinci)	56
Mgr. Jana Pätoprstá: Interaktívne dištančné vzdelávanie – efektívna forma celoživotného vzdelávania (FEI STU, Kat. jazykov)	64
PhDr. Ivan Podpera, Eubica Rovánová: English Language Curriculum in Distance Study at FEI (FEI STU, Kat. jazykov)	67
PhDr. Jarmila Uhrová, PhD.: Projekt Seniors In Network v rámci programu Socrates Grudtvig (ICV STU)	71
Ing. Miroslav Babinský: Projekty riešené na ICV STU (ICV STU)	74
Návrhu Stanov Asociácie ďalšieho univerzitného vzdelávania v SR	78

Content

(Bold papers are in English)

Prof. Victor de Kosinsky : National Networks within EULLearN project (EULLearN Management Expert)	1
Dr. Vajda Kvainauskaite : European University Lifelong Learning Network Project (International School of Management, Kaunas, Litva)	5
Prof. Ján Porvazník, PhD.: Use of Progressive Principles of Lifelong Learning in Praxis of Educational Institution (director of Centre of Continuing Education, University of Economics)	9
Ing. Janette Brixová: Information System about Continuing Education in SR (Institute of Information and Prognosis of Education)	13
Assoc. Prof. Mikuláš Huba, PhD.: Lifelong Learning and e-learning (FEI SUT)	15
Assoc. Prof. Dušan Turan, PhD.: Lifelong Learning in Conditions of New Social Division of Labour (University of Trenčín of Alexander Dubček in Trenčín)	21
Assoc. Prof. Roman Hrmo, PhD. - Ing. Katarína Krelová, PhD.: Pedagogical Education of University Teachers at the Slovak University of Technology (Dept. of Engineering Pedagogy and Psychology MtF SUT)	24
Bc. Marie Šimonová: University of Third Age in Liberec (Centre of Continuing Education, Technical University of Liberec, Czech Republic)	28
RNDr. Eva Dvořáková, PhD.: E-learning and the Continuing Education at the Technical University of Liberec (Centre of Continuing Education , Technical University of Liberec, Czech Republic)	31
Mgr. Daniela Chudá, PhD.- Assoc. Prof. Peter Závodný, PhD. : Support to e-learning at the University of Economics (Faculty of Economic Informatics, University of Economics)	37
Ing. Elza Kočíková , PhD. : Blended Method of Teaching Managed by LMS system (University of Trenčín of Alexander Dubček in Trenčín)	40
Ing. Eubica Stuchliková, PhD. et al.: The free self-educational portal “eLearn central“ (FEI STU, Dept. of Microelectronics)	45
Assoc. Prof.. Ján Brindza, PhD et al.: AGRIEDUKA – Programme of Lifelong Learning in Agro-food Industry (Slovak University of Agriculture, Institute of Protection of Biodiversity and Biological Safety, Nitra)	50
Mgr. Pavol Krempaský: EU Programme Leonardo da Vinci and Examples of Lifelong Learning Projects at Slovak Universities (National Agency of Leonardo da Vinci Programme)	56
Mgr. Jana Pätoprstá: Interactive Distance Education – Effective Form of Lifelong Learning (FEI SUT, Dept. of Languages)	64
PhDr. Ivan Podpera - Rovánová Eubica: English Language Curriculum in Distance Study at FEI (FEI SUT, Dept. of Languages)	67
PhDr. Jarmila Uhrová, PhD.: Socrates Grudtvig Project Seniors In Network (ICV STU)	71
Ing. Miroslav Babinský - Projects supporting Lifelong Learning at ILLL SUT	74
Proposal of Mission Statement of the Association of University Continuing Education in SR	78

National Lifelong Learning Networks

Dr. Anikó Kálmán
Director
University of Debrecen LLL Centre
kalmanak@lifelong.hu

Prof. Dr. Ing. Victor de Kosinsky
EULLearN Management Expert
v.dekosinsky@ulg.ac.be
www.eullearn.net

Abstract

EULLearN, and its precursor THENUCE, strongly contributed to initiating the setting up of National University Continuing Education and Lifelong Learning Networks in Europe (e.g. CZ, EE, GR, HU, LT, RO, SK). The presentation will present success stories, best practices and lessons learned.

1. Introduction

EULLearN, through its Targeted Thematic Network TTG B, is contributing to the initiation, setting up, development and operation of National LLL Networks:

2. EULLearN TTG B activities

The EULLearN TTG B International Survey

Implementation of a Lifelong Learning Network Survey about the Lifelong Learning Networks of 16 European Partner Institutions (started in 2004 and soon published in the EULLearN e-Book).

Main points of the survey:

- When and why was the Network constituted?
- Is the network in close touch with national/regional public authorities?
- How can EULLearN help the co-operation between the national networks?
- Reports, case studies, critical factors and obstacles from:

1. Austria	7. Finland
2. Bulgaria	8. Germany
3. Czech Republic	9. Lithuania
4. Estonia	10. Poland
5. Greece	11. Portugal
6. Hungary	12. Romania
	13. United Kingdom

3. MELLearn - the Hungarian Higher Education Lifelong Learning Network A Case Study www.mellearn.hu

MELLearn was officially established in 2002 by 13 Hungarian Higher Education Institutions with the support of the European Commission and the THENUCE European SOCRATES Lifelong Learning Network.

The legally registered MELLearn, currently having 23 member institutions, initiate and co-ordinate educational, learning, research and other scientific activities of public interest

The MELLearn Structure

- Headquarters:
 - University of Debrecen Lifelong Learning Centre
- President (elected yearly among the rectors of the member institutions in alphabetic order in the official list of the Ministry of Education):
 - Dr. Nagy János, Rector, University of Debrecen
- Members of the Presidium:
 - Dr. Detrekői Ákos, Budapest University of Technology and Economics
 - Dr. Klinghammer István, Eötvös Loránd University
 - Dr. Nagy János, University of Debrecen
- Secretary General:
 - Dr. Kálmán Anikó, Director, University of Debrecen Lifelong Learning Centre

Aims and objectives

Cooperation in activities and agreement on the key issues:

- define and implement the meaning of Lifelong Learning in Hungary
- build up an institutional LLL background
- establish communication channels

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

- to work and recruit students together
- research and develop opportunities in the field of LLL
- build a dissemination and counselling organisation
- assess the needs and expectations of society and the economic world
- establish a common interest group to share tasks

MELLearn Working Groups

1. Legal Advisory Group for LLL legislation
Working on the harmonization of the laws of Higher and Adult Education
2. LLL Methodology
Promoting the co-operation among the institutions of higher education
3. Strategic Development
Drawing up proposals for government institutions and non-educational bodies
4. Quality Assurance in Distance Learning
Developing an online database

Lifelong Learning and Competence

The first book of the MELLearn Network by the Methodology Workgroup, 2005

Main chapters:

- Blended learning
- Competence and modern e-learning based education
- Inconsistencies of adult education in Hungary
- e-learning based distance learning

1st Hungarian National and International Lifelong Learning Conference

Main themes:

- The Lifelong Learning concept today in Europe
- APEL – Accreditation of prior experiential learning
- Co-operation between the Higher Education Institutions and the non-educational sector in the field of the development of human resources
- MELLearn National LLL Network 2005 General Assembly

More than 70 registered participants

- 16 Universities/Colleges from Hungary
- 14 Non-Educational Institutions
- Ministries, partner institutions: Institution of Adult Education, Ministry of Education, Ministry of Employment
- Enterprises: Viola Software Ltd., COEDU Ltd., ITDH
- Chamber of Commerce and Industry of Hajdú-Bihar
- 10 international experts from England, Bulgaria, France, Slovakia, Greece, Lithuania

The second book of the MELLearn Association has recently been published :

Content: 1st National and International Lifelong Learning Conference Proceedings

MELLearn Database of higher education experts

by the Quality Assurance in Distance Learning Workgroup, 2005

Contents:

- Registration sheet
- Search module
- Module of publications
- Authentication module

2nd Hungarian National and International LLL Conference – Budapest, 16-17 March 2006

Speakers:

- 2 Rectors
- Minister of Employment and Labour
- Minister of Informatics and Communications
- 3 Secretaries of State (Education, Cultural Heritage)
- Director, Institute of Education, Universität Innsbruck
(drafted the EU Lifelong Learning Memorandum)
- President, TriGránit Investment Company
- Director, Scottish Enterprise Forth Valley, Scotland
- Vice-president of the University Continuing Education Network & Chairman of the Board of the National Accreditation Council Finland
- President, EAEA, European Association for Education of Adults

Patron: President of the Hungarian Academy of Sciences

Sponsors:

- Corvinus University & Eötvös Loránd University Budapest
- EULLearn European University Lifelong Learning Network
- European Commission Socrates Programme
- Ministry of Employment and Labour
- Ministry of Informatics and Communications
- National Adult Education Institute
- Ministry of Cultural Heritage
- Ministry of Education

4. Romanian University Lifelong Learning Network

Present status – What has been done in the field of National Lifelong Learning Networks?

- Approaching interested actors: universities, Ministry of Education and Research, National Council for Higher Education Funding,
- Organization of a kick-off event aimed at setting up a working group
- Elaboration of a Memorandum to Rectors' Conference
- Lobbying for convincing the MER responsables to support this initiative

What could be done in the field of National Lifelong Learning Networks?

- Re-launch the debate after the EULLEARN TTG B event in September 2005
- Approach the new MER responsables and the new president of Rectors' Conference to support the initiative and be co-organizers of the EULLEARN TTG B event
- Develop further the structure and bylaws of the network in the view of its legal registration

Key characteristics

- Open non-profit consortium - including the promoters; additional partners will be progressively included to allow the maximum representativeness of Romanian stakeholders;
- Policy responsive - it will so combine policy responsiveness with operational flexibility;
- Light operational structure - it will simply complement the activities of the partners, and rely on them for the implementation of most of the coordinated activities
- Demand driven rather than supply driven

Critical factors

- Obtain the support of key persons and organizations
- A long enough period until next election ...

5. Setting up a National LLL Network – Lessons learned

Constitution:

- it took several years of work
- must have 'champions' driving the cause
- must have an international perspective
- must work with the National Rectors' Conference
- must work with the National Authorities

Activities, results and achievement:

- importance of recognising the necessity of self-funding
- aim to satisfy the partner institutions' needs and expectations
- a non-profit association proved to be advantageous

Difficulties, obstacles:

- complicated legislation and bureaucracy
- heavy administrative burden of legal and formal requirements

Advantages:

- national co-operation
- easier access to good practice from colleagues in partner countries
- quickly recognised by National Authorities as a qualified interlocutor
- can influence national LLL and Adult Education legislation
- helps accession countries to adapt to Europe
- exchange of experience

- common benefit, trust and credibility
- creation of common strategies
- quality management in LLL
- builds up a „social capital” network of involved people who respect each-other and are ready to work together in spite of existing competition between HE institutions

Main Lessons learned

- **do not wait for others (ministries) to help you to set up a network**
- **get together and start it among the HE institutions**
- **it does not matter if at the beginning you are only a few members – others will join and authorities will take you seriously once you have started**

6. EULLearN TTG B activities in 2005

EULLearN TTG B Workshops on co-operation between the Higher Education Institutions and the non-educational sector in the field of LLL – structure, participants and distribution of tasks:

Nr	Place	Dates	Organiser
1	HU Debrecen	21-22/04/05	Anikó Kálmán
2	CZ Jelinek	02-03/09/05	Eva Dvorakova
3	RO Bucharest	09/09/05	Gabriel Dima
4	GR Larissa	14-15/10/05	Giannis Kuluktis
5	UK Stirling	24/10/05	Mike Osborne

7. EULLearN TTG B activities in 2006

1. EULLearN TTG B Workshops on co-operation between the Higher Education Institutions and the non-educational sector in the field of LLL in:
 - Slovakia
 - Portugal
 - Poland
 - Estonia
2. Collect National LLL network case studies for the eBook: Define format – Aniko Kalman, Laszlo Sarkozy, Miro Babinsky, Ina Grieb
3. Collect AND EDIT TTG B meeting reports from HU, CZ, RO, GR, UK, SK, PT, PL, EE

8. Prospects for 2006 and beyond

- New National LLL Networks, Format, Activities, European Dimension, European co-operation
- Learning Regions and Learning Communities
- Lifelong Learning Centre models: Elaboration of a methodology for analysing common elements and areas of specificity and diversity, and how to tune them
- New proposal: EUFELLN – European Federation of Lifelong Learning Networks

9. EUFELLN – European Federation of Lifelong Learning Networks

EULLearN Sustainability Strategy:

- EULLearN, and its precursor THENUCE, strongly contributed to initiating Lifelong Learning Networks in Europe (e.g. CZ, EE, GR, HU, LT, RO, SK)
- The Sustainability Strategy is based on these Networks
- It is proposed to set up a permanent European Structure for these Networks in co-operation with the EUA (European University Association) and
- Organise together with these Networks common activities to enhance and sustain the development of Lifelong Learning in Europe

Development Strategy:

- There is a large number of existing or emerging National University Continuing Education and Lifelong Learning Networks in Europe (e.g. AT, CZ, EE, FI, FR, DE, GR, HU, IE, LT, PT, RO, SK, ES, UK)
- EULLearN will explore with them the practical arrangements for setting up a European Federation
- The EUA agreed to housing the secretariat of the proposed European Federation on their premises
- Each National Network would pay a yearly membership fee from which a part-time Staff can be remunerated to run a 'light' secretariat

8. Conclusions

EUFELLN – the European Federation of Lifelong Learning Networks

- through the proposed European Federation ...
- working with the EUA ...
- we have a potential to reach 760 institutions ...
- in 45 countries across Europe ...
- increasing the awareness of university leaders ...
- and improving institutional involvement ...

EULLearn
The European University Lifelong Learning Network
www.eullearn.net

Dr. Vaida Kvainauskaitė
Kaunas University of Technology
vaikva@ism.lt

Prof. Dr. Ing. Victor de Kosinsky
EULLearn Management Expert
v.dekosinsky@ulg.ac.be

Abstract

Lifelong learning has been the subject of policy discussion and development for many years now. Yet today there is a greater need than ever for citizens to acquire the knowledge and competences necessary both to tap into the benefits, and to meet the challenges of the knowledge-based society. Higher levels of education and continuous learning, when accessible to all, make an important contribution to reducing inequalities and preventing marginalisation. This, however, raises fundamental questions about how well equipped traditional education and training systems are to keep pace with the developments outlined.

A cross-disciplinary European University Lifelong Learning Network (EULLearn) was established in 2003 in response to the Commission's Communication: "Making a European Area of Lifelong Learning a Reality". EULLearn serves as a core element to partner institutions to develop LLL in European co-operation by:

- Identifying coherent strategies and practical measures to foster university lifelong learning.
- Exchanging and sharing ideas, experiences, good practices and actions to contribute to building the European area of the lifelong learning.
- Enhancing the European dimensions of the lifelong learning by supporting strategies on national as well as international levels.
- Providing a Forum of networking to share and test relevant and actual issues, experiences and challenges of Lifelong Learning in Europe.
- Developing new European lifelong learning innovative tools, learning materials and environments to support university Lifelong Learning

EULLearn, with 111 partners from 31 countries including European universities and non-university partners, supports the exchange of good practices and experiences and the identification of common problems, ideas and priorities through the work of three Targeted Thematic Groups (EULLearn TTGs):

- TTG A - LLL Methods & Environments, Common Core References, Lifelong Learning Materials
- TTG B - National University Lifelong Learning Networks and European Co-operation.
- TTG C - Accreditation in LLL, Tuning ("Developing agreement and harmony in LLL structures"), APEL ("Accreditation of Prior Experiential Learning) & ECATS ("European Credit Accumulation & Transfer Systems") in LLL.

EULLearn is the continuation and the development of an earlier successful Thematic Network THENUCE which run between 1996 and 2003.

1. The mission – to become a ...

- Forum of networking to share and test relevant and actual issues, experiences and challenges of university lifelong learning in Europe
- Platform for developing new innovative European tools, learning materials and environments to support university lifelong learning
- Centre of expertise to support European dimension and European policies in university LLL initiatives

EULLearn serves as a core of European co-operation in developing LLL through:

- Identifying strategies and practical measures to foster university lifelong learning
- Exchanging and sharing ideas, experiences, good practices and actions to establish the European area of the lifelong learning
- Developing the European dimensions of lifelong learning by supporting strategies on national as well as international levels

2. The background

Most European Universities consider themselves International Institutions ...

- How can their Continuing Education staff
 - best express this European inspiration ?
 - incorporate this in their portfolio of activities ?

- How can University Lifelong Learning with a European emphasis be expanded ?
- How can this be done in the most efficient way ?
- The traditional systems must be transformed to become much more open and flexible for the learners to have individual pathways of learning that match their needs and interests, and, thus, to take the genuine advantage of equal opportunities in the course their lives.
- This, however, raises fundamental questions on how well-equipped traditional education and training systems are to keep pace with these developments?
- **Why is it that in many European countries universities take very little part in the provision of Lifelong Learning?**

These and other questions are addressed by EULLearN, the European University Lifelong Learning Network, through its activities.

Between 1996 and 2003 a large Thematic Network, THENUCE (Thematic Network in University Continuing Education) mobilised experts from some 140 universities in 30 European Countries to identify several important transitions which are required for current university Lifelong Learning management.

Since 2003 this THENUCE activity has been continued and developed by EULLearN. THENUCE & EULLearN are Socrates “Thematic Networks”

THENUCE / EULLearN Evolution

	THENUCE	EULLearN
Theme	University Continuing Education	Lifelong Learning
Partnership	Open Network of more than 140 partners	106 selected and targeted partners
Partners	Universities only	Higher Education Institutions and social/economic/political partners
Working Groups	9 Thematic Groups	3 Targeted Thematic Groups
Management	Belgium	Lithuania

- Educational Institutions cannot function any more in an isolated way
- They are in a competitive world which alone, one by one, they cannot face, they must work with each other, and
- *They must work with all partners and stakeholders in society and the labour market*
- *20% of EULLearN partners are already from the non-educational sector!*

3. EULLearN Objectives

- The objectives are to enhance the quality of University Lifelong Learning (LLL) and to promote European-wide actions that would develop LLL in the society.
- The target groups are the managers/providers of LLL.
- The expected added value is the positioning of LLL in Europe as a normal activity of universities, recognised as such at both internal and external level.
- ***EULLearN aims to give a new wider European dimension and target to the network activities by developing Europe-wide actions and means of identifying and disseminating good practice.***

4. The “Thematic Network”

EULLearN, with 111 partners from 31 European countries supports the exchange of good practices and experiences through the work of three Targeted Thematic Groups (TTGs):

- TTG A LLL Methods & Environments, Common Core References, Learning Materials
Leader: Helka Urponen, FI – Lapin Yliopisto
- TTG B National University Lifelong Learning Networks and European Co-operation
Leader: Anikó Kálmán, HU – Debreceni Egyetem
- TTG C Accreditation, TUNING, APEL & ECATS (European Credit Accumulation & Transfer System in LLL)
Leader: Aune Valk, EE – Tartu Ülikool

5. TTG A Outputs

University Lifelong Learning Manager’s e-Handbook

- Management of ULLL – 7 case studies
- Policy for Lifelong Learning – 7 case studies
- Regional Development and ULLL – 10 case studies
- Organisational Structures of ULLL – 10 case studies
- Management of Distance Education – 13 case studies
- Marketing of ULLL – 6 case studies
- Staff and Staff Development of ULLL – 10 case studies
- Financial Management of ULLL – 4 case studies
- Quality Assurance of ULLL – 12 case studies
- Looking to the Future – 4 case studies

Masters Programme – LLL for Regional Development

Co-ordinator: U of Stirling (Mike Osborne)
Partners: U of Queen's Belfast (Rob Mark)
Kaunas U of Technology (Danguole R)
U of Lapland (Helka U. Jari Stenvall)
Lund University (Erik Wallin)
U of Malta (Colin Calleja)
U of Tartu (Anne Villems)

- Curriculum development on each of the 6 modules should be completed by end of May
- Approval process: approved end of January in Stirling
- Memorandum of Agreement in February
- Approval of modules of participating universities
- Lund and Lapland University will be franchised from Stirling University (not able to charge fees!)
- Marketing plan and marketing: with TTGB and other relevant bodies

The WELL – Web-based Exchange of Lifelong Learning

- A web-based portal to have an easy access to the information, products and tools related to LLL
- A pilot version by the EULLearN General Meeting in Antalya in April 2006
- By September 2006: from pilot to a more sustainable tool – development work, coordination and continuity

6. TTG B Outputs

EULLearN, through its Targeted Thematic Network TTG B, is contributing to the initiation, setting up, development and operation of National LLL Networks:

EULLearN International Survey

- Implementation of a Lifelong Learning Network Survey about the Lifelong Learning Networks of 16 European Partner Institutions
- started in 2004 and soon published in the EULLearN e-Book

TTG B Co-operation seminars

EULLearN considers important the **co-operation between higher education institutions and non-university bodies**, as identification of coherent strategies and practical measures to foster university lifelong learning cannot be implemented in isolation.

Efforts to make the lifelong learning a reality must be supported at the European level by sharing ideas, experiences, good practices and actions to establish the **European area of the lifelong learning of all stakeholders**.

The EULLearN TTG B has undertaken, with the assistance of local partners, the organisation of seminars:

- to identify means and ways of enhancing this co-operation,
- to find ways and practices about improving co-operation between universities and social and economic partners in the field of LLL and human **resources management and development**

7. TTG C Outputs

Accreditation in LLL, TUNING (Developing agreement and harmony in LLL structures), APEL (Accreditation of Prior Experiential Learning) & ECATS (European Credit Accumulation & Transfer Systems) in LLL:

- Offer an opportunity for disseminating ideas and practices on TUNING and ECATS in university LLL
- Organise seminars and a conference on APEL supporting European and national policies on LLL
- Disseminate a book on recent issues regarding APEL in Europe providing an opportunity to widen the knowledge and usage of APEL in different European countries

8. Conclusions

Throughout this brief review of the place of higher education in lifelong learning, the underlying theme has been one of more co-operation. There is a need for greater co-operation between university staff and the new learners, co-operation with their employers in some cases, and with their professional bodies. There is also a greater need for more co-operation between the national university bodies and national governments and between European organisations and the European Parliament and Commission. In order to ensure as far as possible a complete and seamless service, collaboration between continuing education providers and providers of initial education are needed, not only with the full-time higher education providers (which are generally easy to maintain) but with the junior colleges and the schools as well.

The need for co-operation at all levels and between all the higher education stakeholders may seem obvious. The strength of the huge body of higher education providers in Europe working together must be greater than the combined strengths of the individual institutions. This collaborative model, however, is not one which is widely found at present. Working as an individual provider, the natural reaction of a university is to compete with those nearby. In this world, only the fittest will survive. The universities cannot abandon the

ideas of the market: we must listen to our students, and potential students, and react to them; we must promote the courses we offer. The task for all of us, the representatives of European higher education institutions, European and national politicians, civil servants, the social partners and the professions is to find a collaborative way to make the necessary changes. The challenge to us is to find how this can be achieved over the coming years.

A multilevel activity needed in this huge and essentially horizontal area, connecting most of sectors, studies and actions.

9. The Future ...bring everybody together

- There is a large number of existing or emerging National University Continuing Education and Lifelong Learning Networks in Europe (e.g. AT, CZ, EE, FI, FR, DE, GR, HU, IE, LT, PT, RO, SK, ES, UK)
- EULLearN will explore with them the way for setting up a European Federation
- Organise together with these Networks common activities to enhance and sustain the development of Lifelong Learning in Europe

Využívanie progresívnych princípov celoživotného vzdelávania v praxi vzdelávacej inštitúcie

prof. Ing. Ján Porvazník, CSc.

Centrum ďalšieho vzdelávania Ekonomickej univerzity v Bratislave
cdv@dec.euba.sk

Abstract

Princípy celoživotného vzdelávania využívané pri organizovaní vzdelávacích aktivít pre frekventantov v Centre ďalšieho vzdelávania Ekonomickej univerzity. Portfólio vzdelávacích aktivít ponúkaných frekventantom bez ekonomického vzdelania a s ekonomickým vzdelaním. Progresívne formy vzdelávania využívané v CDV EU (videoštúdium, e-learningové štúdium a korešpondenčné štúdium). Prístupy k príprave výučbových a študijných materiálov využívaných na vzdelávacích aktivitách. Zahraničné vzdelávacie projekty a projekty spolufinancované Európskym sociálnym fondom realizované v CDV EU.

1. Využívané princípy celoživotného vzdelávania

V polovici 90. rokov minulého storočia, po päťročnom budovaní pracoviska, ktoré ešte v súčasnosti viem, teda pred viac ako desiatimi rokmi, som naformuloval nasledujúci princíp: „Za najdôležitejšiu kompetentnosť človeka, už dnes, ale najmä v nastupujúcej poznatkovej spoločnosti, sa bude považovať spôsobilosť vzdelávať sa po celý život“. V tom čase som na vedeckej konferencii oponoval kolegovi – profesorovi manažmentu, že v budúcnosti kompetentnosť vrcholových manažérov nebude spočívať v spôsobilosti vytvárať víziu a stratégiu, ale v postoji k celoživotnému vzdelávaniu. Argumentoval som, že ak spôsobilosť, a tým aj úspešnosť top manažéra, sa už skoro do polovice minulého storočia hodnotila podľa toho, ako vedel úlohy realizovať, zabezpečiť, akým bol vykonávateľom, dnes sa hodnotí podľa toho, akým je stratégom a plánovačom. V novom tisícročí kompetentnosť manažéra bude hodnotená predovšetkým podľa toho, ako dokáže sprostredkovať, zdieľať potrebné poznatky všetkým, ktorí ich potrebujú – svojim spolupracovníkom, teda – akým bude učiteľom.

Selektovať, osvojovať a sprostredkovať poznatky nie je vôbec jednoduchá práca, najmä ak si uvedomíme, že už dnes sa nepopiera skutočnosť, že moc človeka nie je len v peniazoch, ale aj v poznatkoch. Žiaľ, túto skutočnosť,

tak ako peniaze, začína človek zneužívať. Mnohí manažéri a zamestnanci nemajú záujem podeliť sa so spolupracovníkmi – so znalosťami, ktoré získali za firemné peniaze na konferenciách, seminároch, služobných cestách – v obave, že by ich spolupracovníci „preskočili“ na zastávaných pozíciách. Žiaľ, aj pri aktivitách ďalšieho vzdelávania sa stretávame so skutočnosťami, že lektori sa bránia poskytnúť prezentované znalosti účastníkom. Uvedené skúsenosti ma viedli k ďalšiemu princípu, ktorý často prezentujem pri otváraní vzdelávacích aktivít, resp. na mojich prednáškach: „Tajomstvom kompetentnosti vlastníkov, investorov, manažérov, ale aj zamestnancov je ich pripravenosť (vzdelanosť) riešiť a zneškodňovať budúce ohrozenia, možné vznikajúce riziká“. A vo vzťahu k skôr formulovanému princípu možno doplniť: „Dnes a pre budúcnosť o to viac už neplatí, že kompetentný je len ten, kto je schopný pre seba a pre iných vytvoriť víziu, naplánovať a zrealizovať produkovanie výrobkov a služieb podľa želaní zákazníka“.

Viacrát sme použili slovo „kompetentnosť“. Žiada sa povedať, že ide o spôsobilosť zastávať určitú pracovnú pozíciu. Kompetentnosť nie je kompetencia. Ak niekomu dáme, udelíme (delegujeme) kompetencie (práva, povinnosti, zodpovednosť), ešte vôbec neznamená, že ich bude vykonávať kompetentne.

Reálny život ukazuje, že na spôsobilosť vykonávať každú pracovnú pozíciu sa treba pripraviť a celoživotným vzdelávaním ju rozvíjať. A koľko pracovných (ale najmä politických) pozícií zastávajú ľudia, ktorí sa na ne nepripravovali.

Kedy je človek kompetentný vykonávať, zastávať určitú pozíciu? Tradične sa tvrdí, že keď je profesionál – keď má potrebné znalosti a zručnosti. Je to naozaj postačujúce? Postačujú odborné znalosti a praktické schopnosti na to, aby bol človek kompetentný? Človek je homo sapiens, teda k jeho spôsobilosti patrí naučiť sa nielen „byť“, ale aj spoločne s inými ľuďmi a pre iných ľudí žiť, teda byť sociálne zrelým. Má byť súčasťou celoživotného vzdelávania aj výchova ľudí k sociálnej zrelosti? Náš názor je taký, že rozhodne

áno. Zaujímame správnych postojov vlastníkov k manažérom, manažérov k zamestnancom a obrátene, ale aj ich vzájomné správne postoje (ak sú na rovnakej úrovni), rozhodne patrí k princípom, ktoré je treba využívať aj v celoživotnom vzdelávaní. Človek sa predsa nemôže správať len ako homo economicus, teda myslieť a konať – ako druhého dobehnúť, okradnúť, ponižiť, obrať o peniaze a majetok.

Každá inštitúcia celoživotného vzdelávania by sa mala pri organizovaní svojich aktivít zamýšľať aj nad využívaním:

- didaktického princípu
- sokratovského princípu
- facilitatívneho princípu

V didaktickom princípe využívanom vo vzdelávaní má dominujúce postavenie ten, kto vzdeláva, kto vychováva, kto učí či vyučuje, kto trénuje, kto vedie výcvik. Tým subjektom je vychovávateľ, učiteľ (ale aj lektor, tútor, mentor) a tréner. Jednoducho vzdelávateľ. On študoval vychovávateľstvo, učiteľstvo a trénerstvo, on by mal najlepšie vedieť, kým vzdelávaný potrebuje byť (aké má mať vlastnosti), čo má vedieť (aké má mať vedomosti) a čo má dokázať robiť (aké má mať zručnosti). Pri využívaní tohto prístupu sa „namáha“ predovšetkým vzdelávateľ, od žiakov, študentov či frekventantov sa nevyžaduje väčšia intelektuálna námaha v procese vzdelávania. Oni sú v podstate pasívni. Aj metódy využívané v didaktickom prístupe sa skôr nazývajú pasívnymi metódami vzdelávania.

Sokratovský princíp sa odvodzuje od dávneho spôsobu vzdelávania praktizovaného gréckymi filozofmi a neskôr vylepšeného Sokratom.

Podľa tohto prístupu sa dopredu starostlivo pripravené otázky kladú s cieľom priviesť účastníkov vzdelávania k formulovaniu princípov alebo pravdy, riešeniu nastoleného problému. Otázky sa kladú postupne, krok za krokom. Hľadanie a formulovanie otázok, ktoré podporujú myseľ a porozumenie, aktivitu a kreativitu všetkých zúčastnených, je náročný vzdelávací proces. Otázky majú byť formulované hodnotnejšie a obsažnejšie, než by sa dalo na ne odpovedať len „áno“ alebo „nie“. Pri takých by opäť nebolo treba veľa námahy zo strany učiacich sa. Zložitost' a náročnosť formulovania otázok zo strany učiteľa, lektora spočíva v tom, že je potrebné presvedčiť sa a vyvolať záujem o riešenie problémov a učenie sa. Pri formulovaní otázok, vyslovovaní stanovísk je často žiaduce vyslovovať ironické repliky, ktoré partneri nemôžu nechať bez odpovede.

Facilitatívny princíp vo vzdelávaní považujú mnohí odborníci za veľmi progresívny a perspektívny. Pri jeho využívaní je pozornosť vo vzdelávaní sústredená na jeho účastníka (žiaka, študenta, učiteľa, ale aj majiteľa, manažéra, zamestnanca), na jeho potreby a záujmy. Menej na to, čo si myslí učiteľ, že by účastníci

potrebovali vedieť a on by im to vedel sprostredkovať. Facilitatívny prístup má uľahčovať, má pomáhať vzdelávajúcim naplňať ich potreby a požiadavky, a oni aj preberajú väčšiu zodpovednosť za svoje výsledky vzdelávania.

Vzdelávateľ – lektor, učiteľ, mentor, tréner – vystupuje pri tomto prístupe ako poradca, konzultant, pomocník, moderátor, tu je viac v úzadí a vyjadruje ako jeden z účastníkov svoje názory na riešenie problémov, ktoré si účastníci sami navrhnu. Vzdelávateľ ponúka účastníkom zdroje a možnosti riešenia, ak ich oni sami neobjavili a on ich ovláda.[2]

2. Portfólio vzdelávacích aktivít

Organizované vzdelávacie aktivity CĎV EU možno rozdeliť podľa viacerých hľadísk. Napríklad:

a) hľadisko národnej príslušnosti účastníkov a lektorov:

- pre slovenských účastníkov so slovenskými lektormi,
- pre slovenských účastníkov s európskymi lektormi,
- pre slovenských účastníkov so zámorskými lektormi,
- pre zahraničných (najmä európskych) účastníkov s európskymi lektormi,
- pre zahraničných (najmä európskych) účastníkov so zámorskými lektormi,
- kombinácie účastníkov a lektorov.

b) hľadisko dĺžky trvania:

- jednodňové semináre a tréningy,
- trojdňové semináre a tréningy,
- jednotýždňové semináre a tréningy,
- jedno- až štvorsestrové štúdiá a kurzy.

c) podľa veku účastníkov:

- od 18 rokov – prípravné kurzy na vykonanie prijímacej skúšky na EU,
- do 78 rokov – najstarší študent na univerzite tretieho veku.

d) podľa vzdelania účastníkov:

- pre účastníkov s neekonomickým stredným a vysokoškolským vzdelaním,
- pre účastníkov s ekonomickým stredným a vysokoškolským vzdelaním.

e) podľa formy vzdelávania:

- klasické prezenčné – didaktické, sokratovské, facilitatívne formy,
- e-learningové formy,
- videokonferenčná forma,
- korešpondenčná forma.

3. Využívanie progresívnych foriem vzdelávania

Za progresívne formy vzdelávania využívané v ČDV EU považujeme korešpondenčnú formu, e-learningovú formu a videokonferenčnú formu. Najväčšie skúsenosti máme s využívaním korešpondenčnej formy. Už viac ako 10 rokov organizujeme touto formou kurz „Ekonomia pre každého“, v ktorom bolo najskôr 12 modulov a dnes je už 15 modulov. Ide o tieto moduly:

1. Manažment v práci a podnikaní
2. Právna úprava organizačných foriem podnikania
3. Podnikateľská legislatíva
4. Základy marketingu
5. Personálny manažment
6. Podnikateľské financie
7. Účtovníctvo
8. Poisťovníctvo
9. Bankovníctvo
10. Dane a zdaňovanie
11. Finančné analýzy
12. Náklady a ceny
13. Rozpočtovníctvo
14. Nákup a riadenie zásob
15. Export a import

Najväčší problém pri organizovaní tejto formy štúdia je zastaranie študijných textov, ktoré v prezenčnej forme využívajú didaktické princípy napr. daňovníctvo a účtovníctvo. Častá zmena najmä daňových zákonov vyžaduje neustále vydávať inovované študijné texty.

V e-learningovej forme opäť organizujeme kurz „Ekonomia pre každého“. Najskôr sme pripravili tri moduly: Manažment, Marketing a Podnikové financie. A v súčasnosti organizujeme touto formou už ďalších deväť modulov.

Videokonferenčnú formu vzdelávania využívame síce už 3 roky, ale len ojedinele – raz ročne, v rámci Dní otvorených dverí na našom pracovisku. Je tomu tak preto, že v súčasnosti dokážeme zorganizovať prostredníctvom siete SANET videoprenosy prezentovaných odborných vystúpení len do vysokoškolského prostredia na univerzity. Od toho sa odvíja aj obsahové zameranie videokonferencií. Pre budúcnosť máme smelé plány aj ekonomických vzdelávacích projektov orientovaných pre firmy.

4. Príprava výučbových a študijných materiálov

Úroveň prezentačných a študijných materiálov v celoživotnom vzdelávaní vo veľkej - v mnohých

prípadoch, najmä pri progresívnych formách vzdelávania v rozhodujúcej – miere ovplyvňuje priebeh a výsledky vzdelávania. Účastníci ďalšieho vzdelávania nemajú radi teórie o manažmente, o marketingu, ekonomike – rozpočtoch, daniach, účtovníctve a podobne, ktoré sú prednášané na riadnom vysokoškolskom štúdiu. Osvedčení lektori túto skutočnosť poznajú a pri príprave študijných i prezentačných materiálov nemajú problém postupovať podľa overených pravidiel. Aj medzi univerzitnými lektormi sú takí, ktorí neradi pripravujú kvalitné prezentačné a študijné materiály. Veľakrát sme sa práve z tohto dôvodu museli s nimi rozísť.

Veľmi zložitú pre mnohých lektorov, je pripraviť materiál pre e-learningové a korešpondenčné štúdium. Najmä preto, že je potrebné pripraviť prípadové štúdie, riešené a neriešené príklady a úlohy, na základe ktorých sa ohodnocujú výsledky štúdia. Pripraviť študijný materiál pre e-learningové štúdium je ďaleko zložitejšie, ako písať skriptá či učebnicu. Vyhýbajú sa tomu najmä starší lektori.

Podarilo sanám vytvoriť určitú spoluprácu medzi staršími a mladšími učiteľmi, a tak riešiť úlohu prípravy študijných materiálov aj pre e-learningové štúdium. Osobitnou kapitolou v našich podmienkach je neveliký záujem o e-learningové štúdium.

5. Skúsenosti so zahraničnými vzdelávacími projektami

Centrum ďalšieho vzdelávania EU sa v priebehu svojej existencie zapojilo (a zapája sa) do viacerých zahraničných projektov.

Naše Centrum už 10 rokov ponúka možnosť získať zahraničný univerzitný titul MBA, ktorý je akreditovaný v systéme EQUIS – European Quality Improvement System. Ide o medzinárodný 2-ročný slovensko-nemecký program Master of Business Administration (MBA), v spolupráci s ESCP-EAP Europäische Wirtschaftshochschule v Berlíne.

V roku 2005 sa pracovalo na štúdiu v anglickom jazyku, ktorá sa týkala histórie a súčasného stavu organizácie MBA štúdia v ČDV EU, ako aj na Slovensku. Štúdia bude publikovaná v Managers Handbook v tomto roku.

Okrem MBA projektu, v uplynulých rokoch ČDV EU vyvíjalo aktivity v týchto medzinárodných programoch:

- EWNE – East-West Network Europe (ČDV EU je členom tejto medzinárodnej organizácie od roku 2004. Ide o spoluprácu krajín Európskej únie

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

- s krajinami, ktoré sa o vstup do EÚ uchádzajú).
- EULLearn – European University Lifelong Learning Network (táto medzinárodná sieť má za úlohu podporovať výmenu skúseností, šíriť dobré praktiky, deliť sa o problémy, myšlienky a nápady v oblasti celoživotného vzdelávania).
 - ALPINE Socrates Grundtvig – Increasing Adult Education from European Universities – „Zvyšovanie úrovne vzdelávania dospelých na európskych univerzitách“ (2001 – 2004)
 - THENUCE – European Thematic Network in University Continuing Education – „Európska tematická sieť v univerzitnom kontinuálnom vzdelávaní“ (2003)
 - Leonardo da Vinci – ELIS – Exchange between lifelong education institutions staff – „Výmeny medzi zamestnancami inštitúcií celoživotného vzdelávania“ (2003)
 - Cross Border Network in Adult Education – „Cezhraničná sieť vo vzdelávaní dospelých“ realizovaný s podporou programu Európskeho spoločenstva Phare CBC (2003)
 - Training and Advance Study of University Management – TEMPUS program (1998 – 2001). Centrum bolo kontraktorom a koordinátorom projektu, do ktorého boli zapojené štyri slovenské a dve zahraničné univerzity.
- projekt *Manažérske kompetencie v podmienkach Európskej únie*, ktorý nadväzuje na Národný akčný plán zamestnanosti na roky 2004 – 2006. Cieľom projektu je poskytnúť poznatky a informácie charakterizujúce inštitúcie a rozhodovacie procesy v rámci Európskej únie, podnikateľské prostredie v EÚ, pripravované reformy a firemné stratégie v podmienkach EÚ, možnosti čerpania finančnej pomoci z fondov EÚ, teoretickú prípravu a tréning v oblasti komunikácie, spoločenskej etikety a diplomatického protokolu, ako aj praktickú odbornú jazykovú prípravu v anglickom jazyku pre aktívne využívanie odbornej terminológie.
 - jednoročné e-learningové štúdium *Ekonomika, marketing a manažment*, ktoré sa realizuje v rámci projektu „Progresívne formy dištančného vzdelávania v oblasti ekonómie pre ne-ekonomov s využívaním e-learningu“. Cieľom projektu je poskytnúť ucelený systém poznatkov z ekonomiky, marketingu a manažmentu využiteľných pri vykonávaní ekonomických funkcií na všetkých stupňoch riadenia a komunikácie. V rámci projektu sa frekventanti vzdelávajú v 12 moduloch, v ktorých absolvujú vybrané predmety podľa ich individuálnych profesijných potrieb.
 - projekt „*Právo a ekonómia v podmienkach Európskej únie*“. Cieľom tohto projektu je zvýšenie kvalifikácie ľudí vstupujúcich na trh práce. Absolventi stredných a vysokých škôl nadobudnú potrebné zručnosti v oblasti práva a ekonómie v rámci aktuálnych podmienok Európskej únie. Ide o zvýšenie adaptability a konkurencieschopnosti podnikov prostredníctvom lepšieho poskytovania kvalifikácií osobám vstupujúcich na trh práce v súvislosti s potrebami trhu práce v Bratislavskom regióne. Štúdium je poskytované frekventantom bezplatne a prebieha v dvoch formách – večernej a víkendovej.

6. Projekty spolufinancované Európskym sociálnym fondom

„Európsky sociálny fond pomáha rozvíjať zamestnanosť podporovaním zamestnateľnosti, obchodného ducha, rovnakých príležitostí a investovaním do ľudských zdrojov“.

Na základe výzvy Ministerstva školstva SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR boli schválené CĎV EU v Bratislave 3 projekty, ktoré realizuje s podporou Európskej komisie a ktoré sú spolufinancované Európskym sociálnym fondom:

[1] J. Prokopenko, M. Kubr a kol.: *Vzdělávání a rozvoj manažerů*, Grada Publishing, Praha, 1996

[2] J. Porvazník: *Celostný manažment – Piliere kompetentnosti v riadení*, Sprint vĕra, Bratislava, 1999

Informačný systém o ďalšom vzdelávaní v SR

Ing. Janette Brixová
Ústav informácií a prognóz školstva
Brixova@uips.sk

1. Legislatívne zabezpečenie zberu dát

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 567/2001, ktorým sa doplnia zákon č. 386/1997 Z. z. o ďalšom vzdelávaní, vymedzuje základné pojmy a pravidlá, podľa ktorých sa ďalšie vzdelávanie realizuje v rámci celoživotného vzdelávania. Je definované, že ďalšie vzdelávanie je popri základných, stredných a vysokých školách súčasťou vzdelávacej sústavy v SR. Tento druh vzdelávania má umožniť každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvafikovať sa, uspokojiť svoje osobné záujmy alebo sa pripraviť na získanie stupňa vzdelania v školskom systéme. Toto vzdelávanie sa uskutočňuje podľa zákona v ustanovizniach ďalšieho vzdelávania, ktorými sú základné školy, stredné školy, vysoké školy, školské zariadenia a vzdelávacie zariadenia iných právnických a fyzických osôb a to rozličnými krátkodobými a dlhodobými formami vzdelávania napr. seminárom, školením, kurzom, výučbou, vzdelávaním, prípravou. Vzdelávacie ustanovizne môžu ďalšie vzdelávanie uskutočňovať ako akreditované, neakreditované, a s oprávnením. Akreditácia je štátne overenie spôsobilosti vzdelávacej ustanovizne poskytovať ďalšie vzdelávanie na základe splnenia podmienok ustanovených zákonom č.567/2001 Z. z., na základe akreditovaného projektu vzdelávania. O akreditácii rozhoduje Ministerstvo školstva SR v súčinnosti s ústredným orgánom štátnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí príslušná odborná oblasť, a na základe návrhu Akreditačnej komisie Ministerstva školstva SR na ďalšie vzdelávanie. Oprávnenie na výkon poradenstva, výchovy a vzdelávania vydáva na základe žiadosti vzdelávacej ustanovizni príslušný rezortný úrad po preverení podmienok odbornej spôsobilosti vykonávať takúto činnosť.

MŠ SR poverilo Ústav informácií a prognóz školstva riešením úlohy „Informačný systém o ďalšom vzdelávaní“ ako časť celoživotného vzdelávania. Vznikol systém, ktorý sa riadi Zákonom NR SR č. 261/1995 o štátnom informačnom systéme. V systéme sú základné informácie o vzdelávacích ustanovizniach a realizovaných vzdelávacích aktivitách v oblasti ďalšieho vzdelávania. Prevádzkovaním systému poverilo MŠ SR, ako orgán vykonávajúci štatistické zisťovanie, Ústav informácií a prognóz školstva. V rámci tejto úlohy je riešený i systém získavania štatistických informácií prostredníctvom výkazu „Výkaz o ďalšom vzdelávaní „ - Dalv /MŠ SR/ 1-01, ktorý je v súlade s Vyhláškou Štatistického úradu SR, ktorou sa vydáva Program štátnych štatistických zisťovaní na aktuálne roky. Periodicita zisťovania je ročná a uskutočňuje sa od roku 1997. Lehota odovzdania spracovateľskej inštitúcii je do

15. februára nasledujúceho roka. Na základe uvedeného je vyplnenie a odoslanie výkazu vzdelávacou ustanovizňou v zmysle zákona povinné a nesplnenie tejto povinnosti môže byť sankcionované finančnou pokutou.

Výkaz je odosielaný právnickým a fyzickým osobám, ktoré majú v „Živnostenskom registri“ v „Registri ekonomických činností“ uvedené vzdelávanie. Spolu s výkazom sú odosielané „Pokyny na vyplňovanie štátneho štatistického výkazu o ďalšom vzdelávaní“ a sprievodný list adresovaný vzdelávacím ustanovizniám. Je dôležité, aby vykazovacia jednotka postupovala podľa priložených pokynov kvôli správne spracovaniu údajov. Adresár je aktualizovaný každý rok. Po oznámení právnickej alebo fyzickej osoby, že na základe živnosti a dohody o vykonaní práce, pôsobí ako interný alebo externý lektor v inej vzdelávacej ustanovizni, prípadne túto činnosť už nevykonáva, je vyradený z adresára. Nové adresy nám poskytuje na základe žiadosti firma Infostat. Pri spracovaní informácií je dôležité aj negatívne štatistické hlásenie, ktorým nám vykazovacia jednotka oznámi skutočnosť, že v príslušnom roku vzdelávanie nerealizovala. Zostáva v adresári a v nasledujúcom roku jej je výkaz opätovne zaslaný.

2. Štatistické spracovanie dát

Údaje z došlých výkazov sú centralizovane spracované na ÚIPS, na Odbore vysokých škôl pomocou výpočtovej techniky programovým vybavením Access. Spracované údaje sú triedené podľa vecných radov a vybraných štatistických znakov v jednostupňovom, prípadne viacstupňovom triedení.

Na vytvorenie nasledujúcich tabuliek sme použili údaje z Informačného systému o ďalšom vzdelávaní v SR rok 2002 - 2004.

V tabuľke 1 sú rozdelené vzdelávacie ustanovizne podľa typu a ich percentuálny podiel na celkovom počte vzdelávaných. Z tabuľky vyplýva, že najväčší počet vzdelávaných sa vzdelávalo v ustanovizniach orgánov štátnej správy. Vzdelávacie programy, ktoré tieto ustanovizne realizujú sú odborné a absolventi týchto programov si doplnia, rozšíria alebo prehĺbia svoje profesijné znalosti. Takéto vzdelávanie vyplýva priamo z jednotlivých rezortných zákonov a vyhlášok o vzdelávaní pracovníkov.

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

Tabuľka 1

Podiel jednotlivých typov vzdelávacích ustanovizní na celkovom počte vzdelávaných (údaje v percentách)

Typ vzdelávacej ustanovizne	2002	2003	2004
Stredné školy	2,3	2,6	1,6
Vysoké školy	4,8	7,3	6,4
VU orgánov štátnej správy	35,6	32,5	31,4
VU zariadenie obcí a miest	0,4	0,6	1,5
VU stavovských organizácií	0,3	0,4	0,7
VU družstiev	0,2	0,0	0,4
VU občianskych a záujmových združení	23,2	23,4	23,6
VU odborových organizácií	0,0	0,2	0,0
VU cirkví a náboženských spoločností	0,1	0,0	0,3
VU kultúrnych ustanovizní	2,4	2,8	2,6
VU fyzických a právnických osôb	16,9	19,4	20,7
VU iné	13,3	10,4	10,9
VU nezaradené, neposkytli údaj	0,5	0,8	0,0

Pretože sa nachádzame na pôde vysokej školy a táto konferencia je ňou aj organizovaná, ďalej na ilustráciu ďalšieho vzdelávania použijeme vybrané údaje poskytnuté vysokými školami, ktoré sa po novele vysokoškolského zákona stali právnickými osobami (do vtedy to boli fakulty). V roku 2002 bol počet vzdelávaných na vysokých školách 18 731, v roku 2003 už 29 605 a v roku 2004 počet poklesol na 25 581. Nárast v roku 2003 bol zapríčinený vznikom štátnej VŠ – Slovenskej zdravotníckej univerzity (v roku 2003 vzdelávala 11 970 ľudí), ktorá vznikla zo Slovenskej postgraduálnej akadémie medicíny v Bratislave a tým prebrala vzdelávacie programy akadémie, ktorá bola iný typ vzdelávacej ustanovizne ako je univerzita. Mierny pokles vzdelávaných v roku 2004 je v súlade s poklesom počtu v celej SR. Tento fakt je zapríčinený vyššou cenou školného za vzdelávacie programy. Čo znamená, že aj tu sa prejavuje inflácia, vzostup cenovej hladiny, ktorý je prejavom určitej nerovnováhy v našej ekonomike. Ľudia uprednostnia uhradenie životne dôležitejších nákladov ako nákladov na svoje ďalšie vzdelávanie a rozvoj (tabuľka 2).

Tabuľka 2

Financie získané za ďalšie vzdelávanie vysokými školami (v tis. sk)

Zdroje financovania	2002	2003	2004
Účastníci vzdelávania	50976,5	84644,8	96968,5
Zamestnávateľa	11097,5	7214,3	13223,5
Dotácie zo štátneho rozpočtu (nie ÚP)	18839,2	111115,0	219901,0
Úrady práce	1019,8	625,2	1857,8
Z prostriedkov rozpočtu obcí	0,0	150,2	7,0
Z prostriedkov nadácií, práv. a fyz. osôb	1470,0	828,0	878,7
Iné zdroje	12444,0	11668,6	4598,0
Spolu	95847,0	216246,1	337434,5

Podľa druhu vzdelávacej činnosti (tabuľka 3) je stále najvyšší záujem o ďalšie odborné vzdelávanie, ktoré je sústavou znalostí, schopností a iných osobnostných charakteristík, ktoré sa vzťahujú na vybrané predmetné obsahy určitého odboru profesionálnej práce. Tento fakt vyplýva z potreby ľudí v tzv. produktívnom veku, ktorí aby si udržali svoje pracovné pozície a kariérne napredovali, musia si rozširovať svoje odborné znalosti a spôsobilosti.

Tabuľka 3

Počet vzdelávaných podľa druhu vzdelávacej činnosti

Druh vzdelávania	2002	2003	2004
Ďalšie odborné	9971	21984	18891
Ďalšie a príprava na získanie stupňa vzdelania	n	961	1556
Občianske	1399	n	n
Sociokultúrne a záujmové	362	n	n
Záujmové a občianske	n	1641	1502
Iné	5557	5019	3632
Neposkytnutý údaj	1442	0	0
Spolu	18731	29605	25581

n – nesledovaný údaj

Podľa klasifikácie odborov vzdelania (tabuľka 4) je pretrvávajúci záujem o vzdelávacie programy z oblasti spoločenských vied, náuk a služieb. Prevládajú predmety: výpočtová technika a spracúvanie informácií, cudzie jazyky, daňovníctvo a výkazníctvo, manažment, marketing, pedagogika a právo. Úroveň vedomostí z týchto predmetov a schopnosť rozvíjať ich popri zamestnaní je často zvažovaná zamestnávateľom pri prijímaní do zamestnania. Pre zamestnávateľa je dôležitý odborný rast zamestnancov, ktorí potom pružne reagujú na dynamický a hospodársky rast spoločnosti, ktorý prináša so sebou spoluprácu so zahraničnými investormi, nové výrobné technológie a časté legislatívne zmeny v rôznych rezortoch.

Tabuľka 4

Počet vzdelávaných podľa klasifikácie odborov vzdelania (KOV)

Odbory vzdelania	2002	2003	2004
Prírodné vedy	1351	1184	1482
Technické vedy a náuky	1661	1104	2400
Poľnohospodársko-lesnícke a veterinárske vedy a náuky	124	183	73
Lekárske a farmaceutické vedy a náuky	0	11576	7601
Spoločenské vedy, náuky a služby	9856	12144	10577
Vedy a náuky o kultúre a umení	0	39	71
Vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	1420	532	1021
Nezaradený údaj	4319	2843	2356
Spolu	18731	29605	25581

Vzdelávacie inštitúcie na Slovensku majú dôležitú úlohu a v každom období ich existencie sa diskutovalo a diskutuje o jej budúcnosti v súvislosti s rozvojom spoločnosti založenej na vedomostiach. Pre našu spoločnosť je dôležité, aby sme zachovali dostatočný priestor na prístup k ďalšiemu vzdelávaniu pre všetkých občanov napriek nepriaznivej ekonomickej spoločenskej situácii. A o to by sa mal v rovnakej miere postarať štát ale i samotná verejnosť.

Celoživotné vzdelávanie a e-learning

Mikuláš Huba

Slovenská technická univerzita, Fakulta elektrotechniky a informatiky

mikulas.huba@stuba.sk

Abstract

Článok diskutuje pojmy celoživotného a elektronického vzdelávania, ukazuje ich základné charakteristiky, vzájomné súvislosti a vzťah k tradičnému vzdelávaniu.

1. Úvod

Pojmy celoživotného a elektronického vzdelávania sú dnes frekventované v mnohých oblastiach života. Pri hlbších diskusiách sa však často stretávame s tým, že ich zmysel sa chápe dosť skreslene. Nezaškodí preto objasniť si, čo sa pod nimi chápe v širších súvislostiach.

2. Čo je to e-vzdelávanie

Pojem e-vzdelávania (e-learning) sa v literatúre objavuje až v súvislosti s rozšírením Internetu po roku 1993. Často sa zamieňa s ďalšími podobnými pojmami ako Web Based Training (WBT), Web Based Learning (WBL), Web Based Instruction (WBI) alebo Online Learning. Každý z týchto pojmov mal v čase zrodu svoje špecifiká. Medzitým však všetky prešli dramatickým vývojom a ich používatelia už pôvodné odlišnosti väčšinou nepoznajú. Ak sa za takejto situácie obmedzíme pri zdôrazňovaní sieťových aspektov vzdelávania na pojem WBT, zostáva nám otázka, či má ešte samostatný pojem e-vzdelávania vôbec význam.

Opodstatnenie tohoto pojmu by sme mohli hľadať aj v súvislostiach s elektronickými médiami využívanými vo vzdelávaní. Pišútová-Gerber [9] cituje jedného z priekopníkov e-vzdelávania [1], ktorý vidí online vzdelávanie ako **výsledok konvergencie** dvoch historických trendov: **dištančného vzdelávania** a **didaktickej techniky**. Jej vývoj, ktorý začal niekedy pred stáročiami používaním tabule a kriedy, sa v dvadsiatom storočí prudko zrýchlil. Priniesol technické zariadenia ako diapojektory, epidiascopy, spätné projektory, audio techniku (gramofóny, magnetofóny), TV, video, kino, počítače, diktafóny, atď. Úlohou tejto techniky bolo pomôcť študentovi porozumieť prezentácii obsahu sprostredkovanú učiteľom. Jej rozvoj, najmä rozvoj číslicových počítačov, však posunul problém do novej polohy - už nie je potrebné:

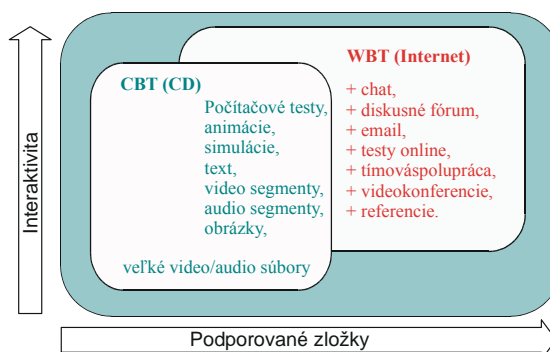
- mať viacero špecializovaných zariadení - ich funkcie integruje číslicový počítač,
- aby bol učiteľ hlavným zdrojom vedomostí a zároveň aj hlavným manažérom vzdelávania.

Vedúcu úlohu v riadení vzdelávania preberajú samotní **študenti**. Učitelia sa presúvajú do úlohy **facilitátorov** – napomáhačov vzdelávania.

Vráťme sa však ešte k vymedzeniu základných pojmov. Pripomeňme si, že WBT sa líši od CBT (*Computer Based Training*) a mnohých ďalších ekvivalentných pojmov ako CBL (*Computer Based Learning*), CBI (*Computer Based Instruction*), CAT (*Computer Assisted Training*), CAL (*Computer Assisted Learning*) alebo CAI (*Computer Assisted Instruction*) využívaním komunikácie a zdrojov Internetu. Zatiaľ čo CBT kurzy využívali väčšinou izolovanú prácu na počítači, pri WBT je dominantná vzájomná komunikácia:

- medzi študentmi a tútormi (učiteľmi), ale aj
- medzi študentmi (resp. aj medzi učiteľmi).

CBT si aj dnes zachováva svoje opodstatnenie pri práci so študijnými materiálmi charakteristickými veľkými tokmi údajov – napr. pri väčších video súboroch vyššej kvality. Prenos takýchto súborov cez Internet ešte stále nie je tak výkonný, aby mohol prebiehať u každého spotrebiteľa s dostatočnou rýchlosťou v reálnom čase.

Obr. 1. Porovnanie vzdelávania na počítači (CBT) a vzdelávania na webe (WBT)

Ďalší blízky pojem **dištančného vzdelávania** historicky súvisí s otváraním vzdelávania pre študentov, ktorí boli geograficky vzdialení od vzdelávacej inštitúcie. S týmto úzko súviselo aj otvorenie štúdia v čase, keď študent získal určitú voľnosť ohľadne výberu času, kedy

študuje. Začiatky korešpondenčného dištančného vzdelávania spadajú do 19. storočia, keď jeho rozvoj podnietil rozvoj pravidelných poštových služieb. Hlavným médiom na tlmočenie obsahu bola tlač. Komunikácia medzi študentmi a inštitúciou bola silno obmedzená rýchlosťou poštových služieb. Komunikácia medzi študujúcimi sa prakticky nerozvíjala.

Zvýšená potreba vzdelávania vo vyspelej spoločnosti viedla k zakladaniu dištančných univerzít vo svete. Prvá známa dištančná univerzita - britská Open University - bola založená v r. 1969, nemecká FernUniversität v r. 1974. Dištančné univerzity sa systematicky venovali výskumu v oblasti vzdelávania a urýchlili vývoj efektívnosti vzdelávania. Jedným z často citovaných výsledkov takýchto výskumov patrí napr. prehľad účinnosti vzdelávania. Hovorí, že si zapamätáme:

- 10% z toho, čo čítame,
- 20% z toho, čo počujeme,
- 30% z toho, čo vidíme,
- 50% z toho, čo vidíme a počujeme,
- 70% z toho, čo diskutujeme s druhými,
- 80% z vlastných skúseností,
- 95% z toho, čo učíme druhých.

Z; prehľadu je zrejmé, že efektívnosť vzdelávania možno zvyšovať využívaním viacerých médií na prezentáciu obsahu a na komunikáciu. Posledné desaťročia minulého tisícročia možno preto označiť ako obdobie medializácie vzdelávania. Začali sa zavádzať modely vzdelávania využívajúce kvalitne pripravené multimediálne materiály. K základným médiám patria popri tradičnom texte **audio, video a počítačové médiá** (animácie a simulácie). Hoci k medializácii vzdelávania prispeli najmä dištančné univerzity, pri ich používaní sa význam vzdialenosti medzi aktérmi vzdelávania stráca: využívajú sa nielen pre samoštúdium ale aj pri vyučovaní v triedach.

Pripomeňme si trochu históriu jednotlivých médií. Rozhlasové vysielanie vo vzdelávaní sa využívalo už v roku 1926 (Radio Luxemburg). O rok neskôr zahájil takéto vysielanie aj Rádiofonický inštitút v Paríži. V tomto období možno zaznamenať aj prudký rozvoj gramofónu. Zanedlho sa začalo s produkciou filmov a neskôr aj vzdelávacích TV programov. V 70-tych rokoch sa objavili vo vzdelávaní vo väčšom rozsahu aj počítačové médiá. Toto všetko však prebiehalo v rámci vzdelávania s **centrálnou úlohou učiteľa**. V 80-tych a 90-tych rokoch minulého storočia vyvrcholilo úsilie o zvyšovanie názornosti vzdelávania produkciou **multimediálnych** študijných materiálov (t.j. materiálov využívajúcich aspoň tri rôzne médiá), ktoré už možno riadiť aj individuálne pomocou PC. Tu sa začali aj zmeny celkového modelu vzdelávania. Stredobodom systému vzdelávania sa stávajú samotní študenti, ktorí preberajú aj úlohu riadenia svojho vzdelávania. Úloha učiteľov sa presúva do polohy **facilitátorov**, t.j. napomáhačov vzdelávania.

Po vyčerpaní ciest zvyšovania efektívnosti produkciou multimediálnych materiálov sa najmä vďaka pokrokom v komunikácii na Internete objavili modely, v ktorých treba aj diskutovať, získavať skúsenosti a učiť druhých! Takéto vzdelávanie už možno označiť ako interaktívne. Možné modely vychádzajú z identifikácie a realizácie štyroch základných úrovní v procese vzdelávania:

- poskytovania obsahu,
- riešenia úloh,
- komunikácie
- riadenia a administrácie.

Ak by sme sa po tomto prehľade vrátili k otázke definície pojmu e-vzdelávania, mohli by sme sa pýtať:

- týka sa tento pojem len využívania Internetu (sieťových aspektov vzdelávania) alebo všetkých elektronických médií,
- viazeme jeho použitie na aplikáciu elektronických médií na všetkých štyroch úrovniach vzdelávania alebo aspoň na jednej z nich?

Ako to už v živote býva, stúpcenci jednotlivých riešení vo svete sa prirodzene rozdelili, a tak sme dnes veľmi vzdialení od „jednotnej“ definície e-vzdelávania. Z praktického hľadiska však zrejme nemá zmysel viazať tento pojem na výlučné využívanie elektronických médií na všetkých úrovniach vzdelávania a už vôbec nie na výlučné využívanie Internetu. Svedčí o tom aj rozšírenie ďalšieho známeho pojmu *bledned learning*, ktorý možno prekladať ako **kombinované vzdelávanie**: študent si pri ňom vyberá z viacerých možností také cesty štúdia, ktoré mu najviac vyhovujú. A v ponuke možností nechýba ani tradičné vzdelávanie v triedach s podporou učiteľa alebo inštruktora.

3. Systémy na manažment výučby, študentov a obsahu

Na dosiahnutie správnej funkcie systému e-vzdelávania treba spravovať a riadiť väzby medzi jeho jednotlivými zložkami [4, 5]. Správa systému začína starostlivosťou o jeho používateľov, ktorých tvoria študenti, tuctori a administrátori. Je potrebné riadiť vývoj, produkciu a distribúciu študijných materiálov, spravovať nástroje na riešenie úloh, riadiť prístupové práva a organizovať komunikáciu. Práve úloha administrácie sa ukázala byť ďaleko dôležitejšia, ako jej prisúdili prvé aplikácie zo začiatku 90-tych rokov minulého storočia.

Vývojom prechádza aj odborná terminológia. Opúšťa sa predtým bežný pojem vzdelávacích portálov [7] a skôr sa používa pojem vzdelávacieho prostredia.

Súbor nástrojov, ktoré zabezpečujú poskytovanie a riadenie e-vzdelávania nazývame **systém na riadenie výučby (LMS - Learning Management System)**.

LMS podporuje študentov v komunikácii a umožňuje im využívať diskusné kluby a fóra a video konferencie. Definícia podľa *An Overview of Online Learning Glossary* www.vnulearning.com/wp/glossary.htm (10.9.2002) hovorí, že LMS je softvér ktorý:

- zaznamenáva pokrok študujúceho v kurze,
- zaznamenáva hodnotenie za zadania a testy a
- indikuje dokončenie kurzu.

Pokročilejšie aplikácie umožňujú aj prenos informácií k ďalším programom zaznamenávajúcim vzdelávacie aktivity študenta. Pôvodne sa predávali ako samostatný produkt. Dnes sú súčasťou nástrojov na elektronické publikovanie. Ďalšia definícia podľa *The eLearning FAQ* www.internetttime.com/itimegroup/forum/faq.htm (10.9.2002) charakterizuje LMS funkciami:

- registruje, zaznamenáva a doručuje študentom obsah,
- informuje inštruktora o pokroku študenta, výsledkoch jeho hodnotenia a nedostatkoch zručností,
- registruje študentov,
- zaručuje bezpečnosť a
- riadi prístup študentov k administrátorom.

Užšou podskupinou LMS a zriedkavejšie používaným termínom sú systémy na manažment kurzov (CMS - *Course Management System*). CMS je súbor nástrojov, ktorý umožňuje poskytovať výučbu prostredníctvom Web-u, riadiť túto výučbu a zároveň ponúka nástroje na hodnotenie a testovanie vedomostí študentov a monitorovanie ich postupu. Funkcie CMS sa prakticky prelínajú s funkciami LMS.

Pri štúdiu materiálov o e-vzdelávaní sa môžeme stretnúť so skratkou CMS ešte raz v spojení s významom **systém na riadenie obsahu** (CMS - *Content Management System*). CMS zabezpečuje riadenie tvorby, uloženia, využitia a opätovného využitia modulov (v rôznych kombináciách). Obsah zvyčajne ukladá vo forme nezávislých objektov (*learning/content objects*).

Relatívne novým pojmom v oblasti e-vzdelávania je systém na riadenie výučby a jej obsahu (LCMS - *Learning Content Management System*). Je to LMS rozšírený o nástroje na tvorbu študijných materiálov a správu údajov a databáz.

Podobné funkcie plní **elektronické vzdelávacie prostredie (WLE – Web Learning Environment)**, ktoré kombinuje štandardné komunikačné nástroje na Internete (e-mail, chat, diskusné fóra) so zdrojmi študijných materiálov vrátane nástrojov na ich tvorbu, testovanie a vyhodnotenie (evaluáciu). Správne používanie tohoto nástroja podporuje samoriadené, tvorivé vzdelávanie a osobnú konštrukciu vedomostí.

Vo všeobecnosti pozostáva WLE z:

- LMS (Learning Management System), ktorý zaručuje manažment študentov a kurzov, hodnotenie študentov, monitorovanie aktivít, atď.,
- LCMS (Learning Content Management System), ktorý zaručuje vývoj obsahu kurzov, export a import kurzov, zdieľanie kurzov, atď.,
- nástrojov na synchronnú a asynchronnú komunikáciu.

K známym predstaviteľom komerčných elektronických vzdelávacích prostredí vo svete patria WebCT (www.webct.com, 8.12.2003) a BlackBoard (www.blackboard.com, 8.12.2003), ktoré práve nedávno oznámili svoje zlúčenie. To je zrejme motivované snahou obstať v súťaži s voľne dostupnými softvérmí ako Moodle (www.moodle.sk, 6.3.2006), ktorý sa šíri aj na Slovensku a v Čechách alebo americký projekt Sakai, (www.sakaiproject.org, 6.3.2006).

4. Systémy na manažment vedomostí

Rozvinuté systémy na manažment štúdií dnes už poskytujú aj služby, ktoré sa týkajú skôr manažmentu vedomostí. K nim treba v prvom rade zaradiť možnosti **inteligentného tútorovania** (*intelligent tutoring systems*), ktorých základnou úlohou je rýchle poskytovanie spätnej väzby študentom. Študent by mal mať v každom okamihu možnosť klásť otázky. Ak napr. počítač zistí, že študentova otázka sa podobá už skôr zodpovedaným otázkam, poskytne študentovi príslušnú odpoveď. V opačnom prípade poskytnú odpoveď (či už v synchronnom alebo asynchronnom režime) príslušní experti. Rýchlosť poskytovania spätnej väzby je dnes dôležitejšou črtou systému, ako to, či sú aktéri vzdelávania sústredení v jednej miestnosti alebo roztrúsení po celom svete. Podobnou možnosťou sú aj tzv. **aktívne dokumenty** [6], ktorým možno klásť otázky (napr. písomne) a dostávať na ne odpovede. Takéto dokumenty sú vlastne dokumenty doplnené expertným systémom. Prvé otázky k obsahu článku zodpovedajú príslušní experti. V ďalšom systéme automaticky zasiela odpovede na otázky semanticky podobné už zodpovedaným a obracia sa na expertov len pri obdržaní nových otázok.

Ďalšou dôležitou črtou je možnosť prispôsobovania študijných materiálov osobným požiadavkám študentov (*customization*) na základe ich osobného profilu, možnosť ich zosobnenia (vpisovanie vlastných poznámok, vkladanie nových častí, úprav alebo zdrojov - *personalization*). Možnosť prispôsobovania by sa mala vzťahovať nielen na študovaný modul, ale na celý katalóg študijných materiálov poskytovaných študujúcim. Súvisia s tým aj možnosti vyhľadávania informácií, ktoré mu na základe jeho osobného profilu (napr. na základe analýzy kľúčových slov používaných

v jeho textoch) ponúkajú podobne zamerané zdroje získané analýzou miliónov položiek po celom svete.

5. Celoživotné vzdelávanie

Je to prístup je postavený na **odhaľovaní ľudských potrieb vzdelávať sa a rozvíjať sa priebežne počas celého života** [3]. Len takýmto vzdelávaním budú jednotlivci schopní vyrovnávať sa s meniacimi sa požiadavkami organizácie, v ktorej pracujú a ktorá podlieha zmenám, akou je napr. zavádzanie nových vzdelávacích technológií, či IKT.

„CPD je dynamickým vzdelávacím procesom, ktorého cieľom je umožniť odborníkom pozitívne reagovať na osobné a odborné výzvy a zmeny“ [2].

CPD predstavuje **integráciu vzdelávania s prácou a so zlepšujúcim sa výkonom**. Táto definícia bola uvedená v publikácii "Code of Practice for Continuous Development" publikovanej v UK v r.1984 (Institute of Personnel Management). Vo svojom prehlásení publikovanom v Januári 1995 udáva tento inštitút štyri dôvody zavádzania CPD pre svojich členov:

- CPD zabezpečuje aktuálnosť odbornosti v rýchlo sa meniacom svete,
- CPD posmeľuje ašpirovať na zlepšené výkony,
- CPD vedie k zahrnutiu vzdelávania ako súčasti odbornej práce,
- CPD slúži k udržiavaniu vysokej reputácie profesie.

Pre CPD možno využiť celé spektrum činností:

- odborné pracovné aktivity: strategické plánovanie, manažment projektov,
- dočasné preloženie alebo odborné stáže,
- učenie popri zamestnaní,
- členstvo v tímoch kvality,
- kurzy a vzdelávacie programy,
- návšteva konferencií,
- ďalšie vzdelávanie alebo tréning,
- individuálne (samostatné) vzdelávanie: čítanie, sledovanie audio a video programov,
- štúdium jazykov,
- dobrovoľnícka práca, reflexie, atď.

Modely CPD možno zdeliť zhruba do troch skupín označovaných podľa dominantnej charakteristiky ako:

- **prezenčný model**, ktorý je založený na povinnosti absolvovať určitý časový rozsah vzdelávacích programov, napr. 35 hodín ročne,
- **akreditačný model**, kde jednotlivec musí splniť požiadavky na získanie odborných alebo postupových mét,
- **aplikačný model**, pri ktorom zodpovednosť za odborný postup v relevantnom experimentálnom

vzdelávaní i jeho vyhodnotenie preberajú samotní jednotlivci.

Posledný model sa viac sústreďuje na výstupy, ako na vstupy a tak zapadá do celkového ducha samostatne riadeného pružného vzdelávania. Svojou podstatou povzbudzuje študujúceho **vyhľadávať príležitosti na vzdelávanie priamo v pracovných aktivitách**.

Pre zabezpečenie dobrého manažmentu takéhoto vzdelávania treba na konci programu urobiť so študentmi bilanciu (revíziu) dosiahnutých výsledkov, zručností a kompetencií a postaviť ciele pre ďalšie životné snaženia.

Pre zahrnutie do plánu CPD by ste mali identifikovať štandardy na výkon jednotlivých činností a urobiť analýzu nedostatkov. Na základe takejto analýzy potom môžete navrhnúť osobný plán rozvoja (PDP - personal development plan), vyznačujúci ciele i vhodné prostriedky na ich dosiahnutie.

Jednou z možností je **použitie vzdelávacieho záznamníka** - špecializovaného typu denníka, ktorý pomáha reagovať na pracovné aktivity a identifikovať v nich obsiahnuté (často skryté) možnosti na vzdelávanie. Vzdelávacie záznamníky majú všeobecnú aplikovateľnosť, no možno ich využiť aj ako veľmi užitočný prostriedok monitorovania CPD. Vzdelávacie aktivity doporučujeme revidovať a dopĺňať aspoň raz týždenne. Za krátky čas si tak vybudujete účinný prostriedok sebauvedomenia a sebakritiky.

CPD možno realizovať rôznymi spôsobmi:

- ľudia sa vzdelávajú plánovaným spôsobom pomocou experimentov na pracovisku,
- jednotlivci preberajú zodpovednosť za riadenie vlastného vzdelávania,
- vzdelávanie sa zameriava na zlepšovanie výkonov,
- vzdelávanie sa integruje s prácou a nepovažuje sa za oddelenú aktivitu.

Inštitúcie, ktoré prijímajú CPD budú zvyčajne podporovať a posmeľovať jeho procesy:

- zabezpečením, že pracovníci majú čas a možnosti vzdelávať sa v rámci normálnej pracovnej doby,
- poskytovaním prístupu k potrebným tréningovým balíkom a materiálom,
- zabezpečením potrebného mimopracovného vzdelávania,
- plnou informovanosťou zamestnancov o cieľoch a výsledkoch organizácie,
- definovaním jasných cieľov a štandardov, takže každý vie, čo má robiť,
- poskytovaním spätnej väzby.

6. Nástrahy tradičných prístupov

Tradičným prístupom k vzdelávaniu [2, 3] bolo zistiť nedostatky vo výkone zamestnania a navrhnúť, vykonať a zhodnotiť vhodný kurz na ich odstránenie. Teda:

- potreba rozvoja vzniká len vtedy, keď sa niekto dostane pod hranicu vyžadovaných štandardov,
- cieľom vzdelávania je dostať jednotlivca na požadovanú úroveň,
- tretia strana musí odhaliť nedostatky,
- implicitne sa predpokladá, že navrhnutý tréningový kurz je tou správnou cestou docielenia zistených potrieb

Hoci tento prístup môže byť v mnohých situáciách vhodný, má celý rad slabých miest:

- na tréning možno hľadiť ako na jediné riešenie odstránenia nedostatočných výkonov, bez ohľadu na ďalšie vplyvné faktory,
- zamestnanci môžu pokladať tréning za určitý druh trestu, udeľovaný za to, že ich výkon je podštandardný a k aktivite budú pristupovať bez entuziazmu, s pocitom odporu, alebo i ohrozenia,
- môže viesť k používaniu úzkeho spektra metód aj tam, kde by osobná inštrukcia alebo tréning na pracovisku boli vhodnejšie - namiesto toho môže požadovať absolvovanie kurzu mimo pracoviska,
- je to len krátkodobé riešenie, pretože ak je cieľom tréningu len dostať zamestnancov na požadovanú úroveň, ako sa majú vyrovnáť s požiadavkami budúcnosti?

Ak neboli zistené nedostatky v činnosti, predbežne sa nekoná žiadny tréning. Progresívnejšie riešenia sa viažu na pojem učiace sa organizácie.

7. Učiaci sa organizácia

Zamestnanec bude optimálnym spôsobom využívať existujúce zdroje, ak môže pracovať v rámci kultúry známej ako učiaci sa organizácia. Filozofia aj množina hodnôt takéhoto typu organizácie podnecujú vzdelávanie. Všetky systémy a procedúry sú navrhnuté tak, aby umožňovali zamestnancom vyhľadávať a uspokojovať potreby svojho rozvoja [2, 3].

Ak vo vašej organizácii súčasné myslenie nie je úplne v súlade s touto filozofiou, zmena postojov a pokrok k tomuto ideálu bude dlhodobým a často aj bolestným postupom. Ak sa pozriete na niektoré zložky filozofie učiacej sa organizácie, zbadáte, že niektoré aspekty sú dosiahnuteľné aj rýchlo. Učiaci sa organizácia zahŕňa nasledovné princípy:

1. Posmeľuje jednotlivcov zisťovať potreby svojho vzdelávania.

2. Robí pravidelnú revíziu výkonov a vzdelávania svojich pracovníkov.
3. Posmeľuje jednotlivcov stavať si vyzývavé vzdelávacie ciele.
4. Načas poskytuje spätnú väzbu ohľadne poskytovaných výkonov a získaného vzdelania.
5. Zaznamenáva výkony ľudí v napomáhaní vzdelávania druhých.
6. Napomáha jednotlivcom odhaľovať možnosti vzdelávania na pracovisku.
7. Snaží sa robiť experimenty z ktorých sa jednotlivci môžu učiť.
8. Poskytuje a podporuje využitie tréningu na pracovisku.
9. Toleruje niektoré chyby za predpokladu, že pracovníci sa z nich pokúšajú učiť.
10. Posmeľuje pracovníkov revidovať, sumarizovať a plánovať vzdelávacie aktivity.
11. Posmeľuje pracovníkov vylepšovať tradičné spôsoby behu vecí.

Zrejme je ľahšie byť organizáciou podporujúcou vzdelávacie aktivity, ako byť plne angažovanou učiacou sa organizáciou. Len niektoré organizácie napr. tolerujú chyby, ak sa z nich vyvodí dostatočné poučenie. Aby mohla kultúra učiacej sa organizácie prekvitať, potrebuje dostatočnú mieru sebadôvery na úrovni jednotlivcov i celku.

Praktické kroky, ktoré môžete využiť pri rozvoji na učiacu sa organizáciu sú:

- v rámci vzdelávacích možností poskytovať tréning čo najväčšiemu počtu zamestnancov,
- identifikovať kľúčové osobnosti za účelom modelovania vzorového správania sa,
- pracovať na báze širokého konzultovania a účasti s využitím úplne novej stratégie rozvoja,
- široko publikovať všetky vzdelávacie udalosti, dokonca aj tie, ktoré sa na prvý pohľad nimi ani nezdarujú byť,
- poskytovať čas jednotlivcom, skupinovým stretnutiam, jednotlivým predmetom vzdelávania,
- zahrnúť vzdelávanie do každej agendy, ktorú navrhujete.

Potrebujete **posmeľovať vzdelávacie aktivity**, ktoré pomáhajú ľuďom znovu **objaviť svoj vnútorný vzdelávací potenciál a znovu sa tešiť zo vzrušenia vznikajúceho z poznania**. To je presne to, čo by mala robiť učiaci sa organizácia.

Hoci by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že univerzity a vysoké školy majú všetky pozitívne vlastnosti učiacej sa organizácie, v reálnom živote to, bohužiaľ, nie je až tak ružové. Veľmi dobre tu platí „pod lampou býva najväčšia tma“, alebo „obuvníkové deti chodia bosé“! Neviňme však za všetko inštitúcie. V rámci každodenných aktivít sa určite nájde celý rad možností vzdelávania. Je na zamestnancoch, aby ich aj využili.

Dôležitým aspektom učiacej sa organizácie je **ovzdušie povzbudzujúce k vzdelávaniu**. Ľuďom treba napomôcť, aby sa stali **oportunistami vzdelávania**. Takéhoto oportunistu možno charakterizovať šiestimi základnými kompetenciami:

- rozhoduje, čo bude potrebovať k dobrému výkonu svojej práce,
- hodnotí svoje výkony s ohľadom na zvolené štandardy,
- určuje zručnosti, ktoré potrebujete na efektívnejšie vykonávanie svojho zamestnania,
- identifikuje vzdelávací potenciál v úlohách svojej skupiny,
- identifikuje vonkajšie faktory, ktoré napomáhajú alebo bránia vzdelávaniu,
- vytvára plán vlastnej činnosti; rozhoduje, čo sa chce učiť a kedy.

8. E-learning, CPD a tradičné vzdelávanie

Elektronické a celoživotné vzdelávanie navzájom úzko súvisia a podporujú sa: ak chcete robiť e-vzdelávanie, musíte sústavne školiť svojich pracovníkov. Na celoživotné vzdelávanie sa svojou podstatou hodí najmä e-learning. Preto nemusí byť vôbec na prekážku, keď sa na ne pozeráme ako na súčasť väčšieho celku. Chybou však je, keď sa separujú od tradičného univerzitného vzdelávania, prípadne dávajú do protikladu. Dnes by už bolo nezmyslom odmietat výhody e-learningu v tradičnom vzdelávaní a aktuálnosť vysokoškolských učiteľov nedosiahneme bez celoživotného vzdelávania.

9. Čo nám najviac chýba?

E-learning predstavuje výrazný posun vo vzdelávaní, ktorý je rešpektovaný prakticky všetkými poprednými svetovými vysokoškolskými inštitúciami. Medzinárodne sa hovorí o revolúcii v oblasti vzdelávania – najväčšej od vynálezu knihtlače. Ako sa to však u nás odráža na zložení vedení univerzít a fakúlt, vedeckých rád, v kritériách na menovanie docentov a profesorov, v poslaní univerzít, v zložení akreditačnej komisie, atď.? Ťažko dosiahnuť pozoruhodnejšie výsledky bez zavedenia systému a programu systematického vzdelávania pracovníkov univerzít v oblasti využívania informačných a komunikačných technológií.

Ak by sme si chceli vybudovať medzinárodne silné postavenie, je nutné, aby nové trendy zachytili nielen naše univerzity, ale aj ich zastrešujúce národné inštitúcie (vrátane MŠ SR, akreditačnej komisie, Slovenskej rektorskej konferencie, Klubu dekanov). Aj keď sa možno zdá, že v našom prostredí sú hlavnými brzdami rozvoja e-vzdelávania predovšetkým jeho

investičná a prevádzková finančná náročnosť, teba si uvedomiť, že tá je bremenom všade vo svete. Skôr škodí zanedbávanie problematiky vrcholovým manažmentom našich vzdelávacích inštitúcií, ktoré nedokázali spojiť svoje sily, vypracovať víziu zmeny nášho vzdelávania, „nakaziť“ ňou politikov a vládu a budovať e-vzdelávanie spoločne. Pozitívne vzory môžeme hľadať v štátoch zrovnateľnej veľkosti, napr. vo Fínsku, kde sa presadil projekt národnej fínskej virtuálnej univerzity, resp. vo Švajčiarsku, kde zasa budujú Swiss Virtual Campus. Aj keď sa finančné toky Európskeho sociálneho fondu ESF rozbiehajú len veľmi pomaly, už dnes vytvárajú možnosti na realizáciu veľkých cieľov.

Situácia na Slovensku je dlhodobo poznačená neustálymi organizačnými a legislatívnymi zmenami, snahami o vytváranie nových ústavov, fakúlt, univerzít alebo študijných programov. Integrované a kultivačné tendencie, ktoré by boli protiváhou neustáleho drobenia, odčerpávania síl na riešenie neproduktívnych úloh, a ktoré by si dali za hlavný cieľ kvalitatívne aspekty vzdelávania, pritom akosi ťahajú za kratší koniec. Boj o územia prevláda nad trpezlivou záhradníckou prácou. Prvý spôsob vedie k zdanlivo rýchlejšiemu výsledkom - ak sa však krajina spustoší a vyčerpá, výsledok môže byť opačný. Preto by sme sa mali zamýšľať nad tým, ako si zveľadiť naše záhradky, ale aj ako ich ochrániť pred škodlivými vplyvmi.

10. Literatúra

- [1] Bates, T.: Managing Technological Change. Strategies for College and University Leaders. Jossey-Bass, San Francisco, CA., 2000.
- [2] Clarke, D.: Implementing and Managing Flexible Learning - Role of the Tutor, Pitman Publ., Thames Valley University, London 1995.
- [3] Huba, M., Orbánová, I.: Pružné vzdelávanie. STU Bratislava 2001.
- [4] Huba, M., Žáková, K. a Bisták, P.: WWW a vzdelávanie. Leonardo projekt eEDUSER, STU Bratislava 2003.
- [5] Květoň, K.: Základy e-learningu. Konference Belcom'04, Praha 2003.
- [6] Maurer, H. and Sapper, M.: E-Learning Has to be Seen as Part of General Knowledge Management. Proceedings of ED-MEDIA 2001, Tampere, AACE, Charlottesville, VA, 1249-1253
- [7] Maurer, H.: What Have we Learnt in 15 Years About Educational Multimedia 2002. Proc. ED-MEDIA 2002, AACE Charlottesville, USA, Volume 1, 2-7. Aj na http://www.iicm.edu/hmaurer/publications/by_area/multi-media
- [8] Mayes, T., Coventry, L., Thomson, A. and Mason, R.: Learning through Telematics, report to British Telecom 1994.
- [9] Pišútová-Gerber, K.: Overview of Development of Online Learning. Report for Leonardo Project eEDUSER, Bratislava 2003.

CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE V PODMIENKACH NOVEJ SPOLOČENSKEJ DEĽBY PRÁCE

Dušan Turan

Fakulta priemyselných technológií TnU AD v Púchove

turan@fpt.tnuni.sk

Abstrakt

Súčasný vývoj civilizácie je v znamení kulminácie starej deľby práce, rozvíjajúcej sa na pozadí integrity troch výrobných faktorov- živej práce, prírodných zdrojov a kapitálu. Zároveň od polovice minulého storočia sme svedkami nástupu novej spoločenskej deľby práce, determinovanej integritou štyroch výrobných faktorov civilizácie- živej práce, prírodných zdrojov, kapitálu a sociosynergetickej informácie. Celoživotné vzdelávanie bude vzdelávaním na úrovni doby iba za predpokladu, ak bude systémovo mapovať procesy integrácie, koncentrácie, centralizácie a globalizácie vedeckého poznania a vedeckej inteligencie.

Základným problémom súčasnosti v oblasti celoživotného vzdelávania považujeme skutočnosť, že rozhodujúca časť teoretických konštrukcií, s ktorými sa v súčasnosti stretávame, odrážajú iba dôsledky kulminujúcej, t.j. starej spoločenskej deľby práce. Celoživotné vzdelávanie však môže byť plnohodnotné iba za predpokladu, že bude mapovať dôsledky novej, presadzujúcej sa spoločenskej deľby práce, spočívajúcej na integrite štyroch výrobných faktorov civilizácie – živej práce, prírodných zdrojov, kapitálu a sociosynergetickej informácie.

Sociosynergetická veda vychádza pri definovaní obsahu a štruktúry celoživotného vzdelávania z reálneho fungovania systémov tvoriacich človeka a priestor jeho existencie, ako aj systémov, ktoré človek tvorí ako subjekt. Človek v chápaní prostej fyziologickej individuality je **celistvým sociosynergetickým systémom**, ktorého reprodukcia sa uskutočňuje prizmou zložitosti prieniku objektívne existujúcich samo /auto/ riadiacich systémov **synergetických, biosynergetických a sociosynergetických**.

Zároveň sociosynergetická veda vníma ľudského jedinca ako živelný a **dynamický socio systém so zložitou psycho percepciou**, ktorého reprodukcia sa uskutočňuje prizmou chaotického prieniku subjektovo vytváraných a manažovaných socio systémov v podmienkach planéty Zem. Sociosynergetická gnozeologicky –metodologická koncepcia, ako univerzálne know how myslenia a činov tak identifikuje prizmou samotnej existencie človeka celoživotné vzdelávanie ako systémovú celistvosť, ktorá rešpektuje človeka ako sociosynergetický fenomén. Klasické smery

celoživotného vzdelávania rozvíjané do času, kedy civilizácia nedisponovala systémovo celistvou informáciou o fungovaní sociosynergetického systému ČLOVEK a podsystémov jeho existencie /synergetických a biosynergetických/ neumožňovali obsahovo i štruktúrne generovanie takej kvality celoživotného vzdelávania, ktorá by harmonicky korešpondovala s bytím človeka ako sociosynergetického fenoménu. Celoživotné vzdelávanie bolo takto obsahovo i štruktúrne generované iba integritou troch výrobných faktorov – živej práce, prírodných zdrojov a kapitálu. Povedané inak, takéto celoživotné vzdelávanie svojím obsahom a štruktúrou nie je na pulze dňa.

Druhá polovica 20. storočia je poznamenaná procesmi koncentrácie, centralizácie, integrácie a globalizácie vedeckej inteligencie a vedeckého poznania, ktoré otvárajú možnosti vzniku informačného toku kvalitatívne vyššej úrovne akým bol tok parciálnej vedeckej informácie, spätý s kulminujúcou spoločenskou deľbou práce. Vzniká a rozvíja sa informácia **synergetickej, biosynergetickej a sociosynergetickej kvality**, ktorá už nevystupuje ako produkt sóla vedca, ale ako produkt integrovanej, koncentrovanej a centralizovanej tímovej práce vedcov z celého spektra vedeckého bádania.

Celoživotné vzdelávanie, ak chce byť na pulze doby, vyžaduje zároveň vyššiu hladinu teórie ako aj vyššiu znalostnú a intelligenčnú hladinu subjektu-osobnosti vzdelávania.

Sociosynergetická veda rozlišuje [1] v epoche nástupu novej spoločenskej deľby práce, spočívajúcej na integrite štyroch výrobných faktorov deväť základných intelligenčných hladín osobnostných typov subjektu v závislosti od kvality informačného toku, ktorý sa v spoločnosti na danom stupni jej vývoja nachádza a súčasne v závislosti od toho, ako je spôsobilý konkrétny subjekt tento informačný tok absorbovať svojím abstraktným myslením a pojmovokategoriálnou komunikáciou:

- 1/ subjekt – nositeľ prostej socio informácie
- 2/ subjekt – nositeľ parciálnej socio inteligencie
- 3/ subjekt – nositeľ socio inteligencie
- 4/ subjekt – nositeľ vedeckej informácie
- 5/ subjekt – nositeľ parciálnej vedeckej inteligencie
- 6/ subjekt – nositeľ vedeckej inteligencie
- 7/ subjekt – nositeľ sociosynergetickej informácie
- 8/ subjekt – nositeľ parciálnej sociosynergetickej inteligencie

9/ subjekt – nositeľ sociosynergetickej inteligencie

Vyššie uvedený náčrt základných intelligenčných hladín osobnosti je teda nevyhnutné skúmať vo väzbe:

- na vzdelanostný základ subjektu,
- na jeho miesto a funkciu v spoločenskej deľbe práce,
- na profesionálnu skúsenosť z reprodukcie materiálovo-technologických procesov,
- na objem a kvalitu zhmotnenej minulej práce, s ktorou operuje vo vzťahu „človek – predmet práce“ v procese tvorby hodnôt a
- na dosiahnutý stupeň vývoja spoločnosti, resp. civilizácie.

Spojitosť konkrétnej hladiny inteligencie osobnosti má teda objektívne historický rozmer a nie je možné túto gnozeologickú –metodologickú konštrukciu rozvíjať v odtrhnutosti od konkrétneho historického štádia reprodukcie spoločenských procesov príslušnej komunity, etnika, spoločnosti či civilizácie ako celku.

V doterajšom vývoji civilizácie sociosynergetická koncepcia genézy a evolúcie spoločenského pohybu vymedzuje tri základné štádiá informačného toku:

1. jednoduchej a rozšírenej reprodukcie socio informácie, do ktorého zahrňujeme aj obdobie procesu pôvodnej akumulácie socio informácie, 2. jednoduchej a rozšírenej reprodukcie vedeckej informácie a 3. jednoduchej a rozšírenej reprodukcie systémovo celistvej sociosynergetickej informácie.

Vrchol pyramídy súčasného vývoja civilizácie sa ocitá niekde medzi 2. a 3. štádiom vývoja informačného toku a s ním spojeného vývoja teórie, praxe ako aj formovania intelligenčnej hladiny manažéra. Je tomu tak preto, že historická deľba práce, ktorú inicioval nástup kapitálu do reprodukcie spoločenských procesov, už vrcholí a súčasná moderná spoločnosť vo svojom vnútri je zasiahnutá novou deľbou práce, späť s nástupom sociosynergetickej informácie ako historicky štvrtým výrobným faktorom civilizácie.

Dosiahnutý stupeň mapovania človeka ako sociosynergetického fenoménu posúva dopredu aj náročnosť na systém celoživotného vzdelávania. Celoživotné vzdelávanie, ktoré svojím obsahom a štruktúrou nereflektuje na produkty koncentrovanej, integrovanej a centralizovanej vedeckej informácie a vedeckej inteligencie ako aj globalizujúcej sa vedeckej informácie, je vlastne vzdelávaním historicky prekonaným, aj keď nie je historicky plne vyčerpaným.

Celoživotné vzdelávanie k tomu, aby korešpondovalo s potrebami vyspelej spoločnosti na začiatku 21. storočia, objektívne vyžaduje gnozeologickú, metodologickú, metodickú ako aj didaktickú prestavbu na báze celistvej sociosynergetickej vedy. Obnaženie človeka, ako sociosynergetickej systémovosti, nie je možné parciálnou vedeckou informáciou, k tomu je nutná informácia zodpovedajúcej kvality, informácia vyššieho typu – synergetická, biosynergetická a sociosynergetická.

Tajuplnosť informácie vyššieho typu – synergetickej, biosynergetickej a sociosynergetickej je na prvý pohľad neprekonateľná. Považujeme preto za nevyhnutné dotknúť sa objasnenia tejto tajuplnosti.

Synergickú, biosynergetickú a sociosynergetickú dimenziu systémov budeme schopní plnohodnotne pochopiť až vtedy, ak plnohodnotne a celistvo prenikneme do fungovania jednotlivých systémov tejto dimenzie. Povedané inak, synergetická informácia je informácia celistvo mapujúca konkrétny systém synergetickej dimenzie, k čomu sa súčasná civilizácia iba prepracováva.

Obdobne, biosynergetická informácia je informáciou celistvo mapujúca konkrétnu formu života, jej DNA, jej vnútorné fungovanie ako systému a súčasne lokalizáciu objektívne nevyhnutných väzieb tejto formy života so systémovosťou synergetickej a biosynergetickej úrovne. Následne, sociosynergetická informácia je celistvou informáciou o fungovaní sociosynergetického systému človeka, o jeho biosynergetickej a sociosynergetickej základni, o jeho psychoperceptii a socio nadstavbe. **Definovaním človeka ako sociosynergetického fenoménu sa súčasnému manažmentu celoživotného vzdelávania rúcajú mnohé doterajšie konštrukcie.**

Do hry vstupuje nový výrobný faktor - sociosynergetická informácia, prizmou ktorej sa súčasne začína aj éra novej deľby práce civilizácie vyžadujúca nekompromisne sociosynergetický manažment celoživotného vzdelávania, ktorý sa môže presadiť iba za predpokladu, že disponuje zodpovedajúco vyspelou hardvérovo-softvérovou výbavou.

Sociosynergetickému manažmentu na prahu 21. storočia predchádzali pokusy teoretikov o systémovo celistvé uchopenie procesu celoživotného vzdelávania, ktoré však nemali šancu na úspech nakoľko prakticky neakceptovali objektívne sa presadzujúcu sociosynergetickú paradigmu poznania a praxe spoločenskej reprodukcie.

Súčasný stav v oblasti celoživotného vzdelávania je produktom chaosu socio informácie a parciálnej vedeckej informácie, ktorá neumožňuje subjektu celistvé poznanie systémov. Bez precíznej sociosynergetickej informácie, generovanej tímovou prácou na pozadí koncentrácie, centralizácie a integrácie vedeckej informácie a vedeckej inteligencie je postup k systémovej celistvosti v teórii a praxi celoživotného vzdelávania nereálny.

Sociosynergetická informácia, od okamihu svojho vzniku, integrálne zasahuje do reprodukcie spoločenských procesov a súčasne s tým, že sa vstrebáva do reprodukcie všetkých výrobných faktorov spoločnosti, začína vystupovať nielen ako ďalší výrobný faktor civilizácie, ale navyiac determinuje novú spoločenskú deľbu práce a pretvára sa v systémovo celistvú sociosynergetickú filozofiu dejín.

Živá práca vo forme personálnych zdrojov firiem je a zostane rozhodujúcim a nezastupiteľným výrobným faktorom, a to bez ohľadu na skutočnosť, ako bude narastať význam ostatných troch výrobných faktorov. Sociosynergetická gnozeologicko-metodologická paradigma teórie osobnosti a identifikácie jej typov sa preto stáva ústredným

motívom teórie manažmentu celoživotného vzdelávania.

Spojenie „živá práca - prírodné zdroje – kapitál“ bez zodpovedajúcej integrácie vzdelávacej sústavy v spoločnosti, prizmou ktorej sa reprodukuje minimálne vedecká informácia a následne minimálne vedecká inteligencia manažéra, by bolo historicky nefunkčným spojením a viedlo by k stagnácii až deštrukcii existujúceho stupňa reprodukcie spoločenských procesov. Vznikom a vývojom sociosynergetickej informácie a na jej základe vznikajúcej sociosynergetickej inteligencie civilizácia zahajuje tretie štádium manažovania reprodukcie spoločenských procesov, ktoré nazývame ako štádium sociosynergetickej civilizácie.

Vývoj biosynergetickej inteligencie a biosynergetického manažmentu je zároveň nevyhnutným predpokladom aj vývoja najvyššej kvality inteligencie a riadenia akou je sociosynergetická inteligencia a sociosynergetický manažment.

Kapitál ako výrobný faktor musí nielen ustúpiť tlaku sociosynergetickej informácie, ale sa aj organizovane podriaďiť manažmentu sociosynergetickej inteligencie v riadení reprodukcie materiálno -technologických procesov.

Sociosynergetická informácia sa takto stáva nielen faktorom synchronizácie a integrácie spoločenských procesov, ale v blízkej budúcnosti aj rozhodujúcim výrobným faktorom.

Človek ako forma prejavu sociosynergie v synergických a biosynergických podmienkach planéty Zem je reprodukován v socio systémoch, pričom základom jeho socio reprodukcie je proces tvorby hodnôt napĺňaný v podsystemoch materiálno-technologických, výrobné - ekonomických, morálno - etických, estetických a environmentálnych vzťahov.

Definovanie GENÓMU ČLOVEK, podrobnejšia identifikácia jeho DNA, možnosť chromozómovej identifikácie jednotlivých foriem života a pokračujúci prienik poznania do vnútra nano štruktúry synergických systémov, do vnútra bunky, ako aj do priestoru sivej a biele hmoty mozgu a miechy, otvára úplne nové možnosti výskumu, vývoja, projekcie, simulácie a reprodukcie materiálno-technologických procesov, čo vyvádza samotný proces celoživotného vzdelávania z nižších kvalitatívnych hladín manažmentu /empirickej, skúsenostnej, parciálne vedeckej a vedeckej/ do úrovne sociosynergetickej kvality.

[1] Turan, D. *Riadenie v systémoch a manažment systémov*, IRIS Bratislava 2005, str. 158-159.

PEDAGOGICKÉ VZDELÁVANIE VYSOKOŠKOSKÝCH UČITEĽOV NA SLOVENSKEJ TECHNICKEJ UNIVERZITE

doc. Ing. Roman Hrmo, PhD. & Ing. Katarína Krelová, PhD.

Katedra inžinierskej pedagogiky a psychológie MtF STU
roman.hrmo@stuba.sk & katarina.krelova@stuba.sk

Abstrakt

Príspevok zdôrazňuje potrebu a naznačuje možnosti pedagogického vzdelávania vysokoškolských učiteľov na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave.

1. Historický prehľad pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov na Slovenskej technickej univerzite

Základy prípravy učiteľov Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave boli vytvorené založením Katedry pedagogiky v r. 1962. Pracovisko sa pôvodne orientovalo len na doplňujúce pedagogické štúdium pre inžinierov vyučujúcich na stredných školách odborné technické predmety. Neskôr sa však ukázala potreba poskytnúť základy z pedagogiky a psychológie začínajúcim vysokoškolským učiteľom. Jej konkrétnym odrazom sa stalo zavedenie trojsemestrálneho Záujmového štúdia pedagogiky vysokej školy, ktoré sa realizovalo formou prednášok a seminárov. Štúdium bolo ukončené kolokviálnou skúškou, na základe ktorej bolo úspešnému absolventovi vydané osvedčenie. Uvedené štúdium prebiehalo od r. 1965 do r. 1984, a v rámci neho získalo základnú pedagogickú erudíciu 482 učiteľov Slovenskej vysokej školy technickej (SVŠT).

Od r. 1984 bol zavedený Celoštátny systém zvyšovania kvalifikácie učiteľov vysokých škôl. Štúdium bolo povinné a trvalo dva semestre. Jeho úspešné ukončenie patrilo ku kvalifikačným podmienkam pre získanie akademicko-vedeckej hodnosti docent, resp. profesor. Počas jeho realizácie od r. 1984 do r. 1989 získalo osvedčenie 458 učiteľov SVŠT.

Obdobie po novembri 1989 bolo poznačené širokými spoločenskými a ekonomickými zmenami. Pri prechode od plánovaného ku trhovému hospodárstvu a demokratizácii vysokého školstva, ktorá vyústila do nového vysokoškolského zákona, na určitú dobu sa dostala vysokoškolská pedagogika do ústrania.

Po roku 1992 sa požiadavka ďalšieho vzdelávania vysokoškolských učiteľov stala opäť aktuálnou. Pracovníci Katedry inžinierskej pedagogiky a psychológie MtF STU riešili v rokoch 1997 - 1999 výskumnú úlohu v rámci projektu VEGA: „Vysokoškolská pedagogika pre učiteľov - inžinierov podľa európskych štandardov“ (č. 1/ 44553/97-763).

V rámci empirického výskumu bola pripravená a následne na súbore respondentov vybraných z radov učiteľov všetkých fakúlt STU overená koncepcia pedagogicko - psychologickéj prípravy vysokoškolských učiteľov - inžinierov. Na základe pozitívneho ohlasu sa takéto štúdium zaviedlo od septembra 1999 na Materiálovotechnologickej fakulte STU. Riešiteľský kolektív spracoval a pre potrebu samoštúdia frekventantov publikoval študijné texty pre všetky základné predmety tohto štúdia. Učebný plán štúdia VŠ pedagogiky tvoril celkovo 12 predmetov v rozsahu 204 hodín a takto zodpovedal európskym štandardom pre pedagogickú kvalifikáciu inžinierov - učiteľov technických predmetov a požiadavkám IGIP (Internationale Gesellschaft für Ingenieurpädagogik so sídlom v Klagenfurte) pre získanie titulu ING-PAED-IGIP. Absolvovanie tohto programu v prezenčnej forme sa ukázalo pre vysokoškolského učiteľa ako časovo náročné, preto pracovníci Katedry inžinierskej pedagogiky a psychológie MtF v rámci riešenia grantovej úlohy programu IDEP OSF v rokoch 2000-2002 navrhli a experimentálne overili prezenčno - dištančnú formu kurzu „Pedagogické štúdium vysokoškolských učiteľov“ pre všetky fakulty STU.

2. Súčasný návrh pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov

Katedra inžinierskej pedagogiky a psychológie MtF STU podala do akreditačného konania vzdelávaciu aktivitu pod názvom „Pedagogická príprava vysokoškolských učiteľov podľa štandardov IGIP“. Dňa 10.10. 2005 bolo Akreditačnou komisiou Ministerstva SR pre ďalšie vzdelávanie vydané potvrdenie o akreditácii pre nami navrhovanú vzdelávaciu aktivitu. Cieľom je poskytnúť začínajúcim vysokoškolským učiteľom základnú teoretickú a praktickú pedagogicko-psychologickú prípravu na vysokoškolskú výučbu a poukázať na možnosti tvorivej aplikácie moderných stratégií výučby položiť základy pedagogickej kompetencie vysokoškolského učiteľa v širšom kontexte.

Vzdelávacia aktivita je určená predovšetkým učiteľom technických univerzít, ktorí nie sú absolventmi učiteľských študijných programov alebo inej formy pedagogického vzdelávania.

Učebný plán pedagogického štúdia vysokoškolských učiteľov tvorí 13 modulov v minimálnom rozsahu 204

hodín, čo zodpovedá štandardom pre pedagogickú kvalifikáciu inžinierov - učiteľov technických predmetov a požiadavkám IGIP (Internationale Gesellschaft für Ingenieurpädagogik so sídlom v Klagenfurte) pre získanie titulu ING-PAED-IGIP. Pedagogickým štúdiom vysokoškolských učiteľov získavajú vysokoškolskí učители pedagogickú spôsobilosť na vyučovanie odborných predmetov na VŠ. Vzdelávacia aktivita bude organizovaná modulárne ako trojsemestrálne prezenčno-dištančné štúdium. Pedagogická príprava vysokoškolských učiteľov pozostáva z 13 modulov, ktorých úspešné absolvovanie zabezpečuje dosiahnutie požiadaviek Medzinárodnej spoločnosti pre inžiniersku pedagogiku IGIP a umožňuje absolventovi uchádzať sa o titul ING-PAED-IGIP.

Pedagogická prax vysokoškolských učiteľov si nevyžaduje absolvovanie všetkých 13 modulov, z toho dôvodu si môže uchádzač zvoliť, ktoré moduly bude absolvovať. Po ich úspešnom absolvovaní získa osvedčenie s výpisom absolvovaných modulov.

3. Vzdelávanie vysokoškolských učiteľov na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave

Katedra inžinierskej pedagogiky a psychológie Mf STU získala 10. 10. 2005 akreditáciu vzdelávacej aktivity „Pedagogická príprava vysokoškolských učiteľov podľa štandardov IGIP“, ktorú schválila Akreditačná komisia MŠ SR pre ďalšie vzdelávanie.

Vedenie Slovenskej technickej univerzity požiadalo Katedru inžinierskej pedagogiky a psychológie Mf STU, aby v spolupráci s Inštitútom celoživotného vzdelávania slovenskej technickej univerzity zabezpečili a zorganizovali pedagogickú prípravu vysokoškolských učiteľov Slovenskej technickej univerzity v rozsahu 140 hodín. Katedra inžinierskej pedagogiky a psychológie navrhla základný program, ktorý pozostáva zo 7 modulov.

Výučbu modulov v navrhovanom učebnom pláne nedelíme podľa tradičnej schémy na prednášky a cvičenia. Väčšina prednášok je kombinovaná s učebnými rozhovormi a diskusiami, s riešením učebných úloh, s komunikačným a didaktickým výcvikom a pod. Uvedené časové dotácie sú len približné a vyjadrujú pomer aktivít zhodných s prednáškou alebo cvičením. V nasledujúcej tabuľke č.1 je uvedený navrhovaný učebný plán.

Názov modulu	Rozsah	Metódy a formy	Podmienky ukončenia
Inžinierska pedagogika	36	prednášky, dištančné štúdium, konzultácie, cvičenia	didaktický test (DT)

Praktikum z inžinierskej pedagogiky	36	cvičenia, semináre	Mikrovýstup DT
Technológia výučby	12	prednášky, cvičenia, samoštúdium	prezentácia zvolenej témy prostr. IKT
Tvorba zrozumiteľného textu	16	prednášky, cvičenia, samoštúdium	vytvorenie učebného textu
Komunikácia a komunikačný tréning	12	sociálno-psychologický výcvik, prednášky, cvičenie, samoštúdium	prezentácia zvolenej témy
Rétorika	12	prednášky, cvičenia, samoštúdium	prezentácia zvolenej témy
Vybrané kapitoly zo psychológie	16	dištančné štúdium, prednášky, cvičenie	DT

Tab. č. 1 Navrhovaný učebný plán

Vzdelávaciu aktivitu otvoril dňa 24. 11. 2005 prorektor pre všetky formy štúdia a ďalšie vzdelávanie STU prof. RNDr. Ján Kalužný, PhD. Každá fakulta STU nahlásila záujemcov o toto štúdium. V nasledujúcej tabuľke sú počty účastníkov z jednotlivých fakúlt Slovenskej technickej univerzity.

Fakulta STU	Počet
Strojnícka fakulta	8
Stavebná fakulta	14
Fakulta architektúry	4
Fakulta elektrotechniky a informatiky	12
Fakulta informatiky a informačných technológií	1
Materiálovotechnologická fakulta	12
Fakulta chemickej a potravinárskej technológie	0

Tab. č. 2 Počet účastníkov z jednotlivých fakúlt STU

Na úvodnom stretnutí garant štúdia doc. Ing. Roman Hrmo, PhD. oboznámil účastníkov s organizáciou štúdia, študijná referentka zaregistrovala študentov. Garant spolu so študentmi dohodol termín prvého prezenčného stretnutia. Keďže štúdium je organizované ako prezenčno - dištančné, každý účastník dostal prístupové heslo k materiálom, ktoré pre jednotlivé moduly vypracovali členovia Katedry inžinierskej pedagogiky a psychológie.

Prvé prezenčné stretnutie sa konalo od 23.1. 2006 – 27. 1. 2006. Stretnutie bolo venované modulom Inžinierska pedagogika, Praktikum z inžinierskej pedagogiky a Vybrané kapitoly zo psychológie. Každý vyučujúci upresnil podmienky ukončenia absolvovaného modulu. Jednotlivé výstupy z modulov

budú tvoriť portfólio, ktoré študent bude na záver štúdia obhajovať. Garant štúdia a vyučujúci jednotlivých modulov sú v e-mailovom spojení so študentmi. Výučba bola realizovaná v priestoroch Katedry inžinierskej pedagogiky a psychológie a Inštitútu celoživotného vzdelávania slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Termín ďalšieho stretnutia bol predbežne stanovený na jún 2006.

Predpokladané ukončenie štúdia je september 2006. Záverečná skúška bude formou kolokvia a obhajoby portfólia, ktorého súčasťou budú vypracované úlohy z jednotlivých modulov. Po úspešnom absolvovaní, študent získa osvedčenie z výpisom absolvovaných modulov.

Absolventi tohto „základného“ pedagogického štúdia vysokoškolských učiteľov by mali byť spôsobilí efektívne, s využitím vedomostí získaných v jednotlivých moduloch štúdia realizovať výučbu odborných predmetov na vysokých školách technického zamerania vrátane tvorby zrozumiteľných študijných textov a iných materiálnych didaktických prostriedkov. V prípade, že by mali účastníci základného kurzu záujem uchádzať sa o titul ING-PAED-IGIP, je možné absolvovať tzv. doplňujúci kurz pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov.

Prieskum

Keďže nás zaujímali názory a postoje vysokoškolských učiteľov na pedagogickú prípravu, uskutočnili sme prieskum prostredníctvom dotazníkovej metódy. Prieskum bol realizovaný na prvom prezenčnom stretnutí. Dotazník obsahoval 28 otázok. Otázky sa týkali postojov študentov k štúdiu, organizácie štúdia, obsahu, metód a pod. V nasledujúcich tabuľkách (tab. č.2, tab. č. 3, tab. č. 4) uvádzame niektoré výsledky prieskumu.

Aký je Váš názor na pedagogickú prípravu vysokoškolských učiteľov	
a) silne súhlasím s organizovaním pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov	9,6 %
b) súhlasím s organizovaním pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov	61,3 %
c) neviem sa k tomu vyjadriť	19,3 %
d) nesúhlasím s organizovaním pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov	6,4 %
e) silne nesúhlasím s organizovaním pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov	3,2%

Tab. č. 2

Na štúdium Pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov podľa štandardov IGIP som sa prihlásil	
a) dobrovoľne z vlastnej iniciatívy	13,3 %
a) dobrovoľne na základe odporúčania	26,6 %
b) na pokyn nadriadeného	46,7 %
c) iné	10 % (Bolo mi povedané, že som zaradená na Pedagogické štúdium, bez akejkoľvek informácie; Na základe neúplnej informácie od vedúceho katedry: “Máte záujem o odborný kurz?”)

Tab. č. 3

V prípade Vášho súhlasu s organizovaním pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov odporúčate, aby bola pre všetkých vysokoškolských učiteľov	
a) povinná	6,6 %
b) dobrovoľná	90 %
c) neviem sa k tomu vyjadriť	3,3 %

Tab. č. 4

Z uvedených výsledkov je zrejmé, že vysokoškolskí učelia prevažne súhlasia s organizovaním pedagogickej prípravy vysokoškolských učiteľov – 70,9 % a dosť veľké percento – 19,3 % respondentov sa k tejto otázke nevedela vyjadriť. Veríme, že po úspešnom absolvovaní pedagogickej prípravy títo respondenti budú súhlasiť s organizovaním vzdelávacej aktivity. U opýtaných prevláda názor, že účasť vysokoškolských učiteľov na vzdelávaní by mala byť dobrovoľná – 90 %. Ako vidieť z tabuľky iba 13,3 % respondentov sa rozhodlo absolvovať pedagogickú prípravu dobrovoľne a naopak až 46,7 % sa zúčastnilo na pokyny nadriadeného. Vysokoškolskí učelia by si mali uvedomovať, že okrem odbornej erudície je pre prax dôležitá aj pedagogická erudícia. Z dotazníkového šetrenia sme ďalej zistili, že respondenti nemali potrebné relevantné informácie o vzdelávacej aktivite. Táto marketingová chyba je predovšetkým na strane organizátora, ktorý mal zabezpečiť dostatok informácií, ktoré sa dotýkajú ponúkanej vzdelávacej aktivity.

Záver

Na potrebu ďalšieho pedagogického vzdelávania vysokoškolských učiteľov existuje viacero názorov, tak ako vo svete, tak aj u nás od odmietania tohto vzdelávania až po jeho nevyhnutnosť. Je zrejماً prevažujúca línia v prospech potreby ďalšieho pedagogického vzdelávania učiteľov vysokých škôl. Samotní vysokoškolskí učitelia signalizujú potrebu tohto vzdelávania. Z pozície pedagógov veríme, že nebude dlho trvať, keď opäť dospejeme k poznaniu, že vedecká erudícia je síce trvale platnou a bezpodmienečne nutnou, avšak nie postačujúcou podmienkou kvalifikácie vysokoškolského učiteľa, že k plnej kvalifikácii učiteľa patrí aj erudícia pedagogická.

Literatúra

[1] Akreditačný spis vzdelávacej aktivity „Pedagogická príprava vysokoškolských učiteľov podľa štandardov IGIP“

Kontakt

Doc. Ing. Roman Hrmo, PhD.
Ing. Katarína Krelová, PhD.
Katedra inžinierskej pedagogiky a psychológie MtF
STU
Laurinská 14, 811 01 Bratislava
Tel./fax: 02/5443 1730
e-mail: roman.hrmo@stuba.sk
katarina.krelova@stuba.sk

University of Third Age at the Technical University of Liberec

Marie Šimonová

Address: Technical University of Liberec,
Hálkova 6, 461 17 Liberec, Czech
Republic

E-mail: marie.simonova@tul.cz

Abstract

This contribution deals with organization and study concept of University of Third Age courses at Centre of Continuing Education at Technical University of Liberec. The offer of particular courses is divided into groups in accordance with the appropriate faculties, which provide tutors for given courses. Centre of Continuing Education provides a multimedia lecture-room for all ICT courses. This lecture-room is equipped with 13 computers and three digital cameras.

Under a leadership of a Centre of Continuing Education, Technical University of Liberec (TUL), there was introduced a study at the University of the Third Age in an academic year of 1998/1999. A prospectus of the study is based on an interest – each student can choose their own study scheme according to an offer of a one or more-semester courses of any of the departments at TUL.

Organisation of the Study

- The interest study is designed to people over fifty who finished secondary education.
- The applications must be hand in between 1st June and 31st August. Meantime, it is possible to ask for applications via phone as well as for the latest syllabi together with obligatory offer of subjects for the next session.
- The study always begins in October and continues, at least, for three semesters.
- The students select up to four subjects per a semester from an offer of all faculties.
- It is students' own decision whether they pass exams at the end of each session or just go through a training without examining. (This does not stand for the Czech and German language).
- The continuation of a study is conditional on passing exams or confirmation of an attendance of registered courses, which is possible to check in a student's record book. Within courses of English and German language, students are forced to fulfil all requirements including final tests.
- The form of an exam could be a semester task, a test or a discussion.

- After passing of all exams from at least one more-semester course, a student receives a certificate at the end of a study. Such a certificate contains an evaluation of all examined subjects.

The Study Scheme

Courses usually take place from 4.10 p.m. to 7.30 p.m., from Mondays to Thursdays and consist of lectures or tutorials. Each subject holds fourteen two-hours-long blocks per semester. Exceptional are PC Courses, Digital Photography, Introduction into Multimedial Technologies and Healthy Lifestyle, which are lectured in two blocks (four hours) seven times a semester.

Subjects offered by Pedagogical faculty

- Psychology (4 basic + 2 optional semesters in each half-term)
- History of Art (3 semesters)
- Rhetoric
- Drawing and Painting (3 semesters), supplemented with a weekend workshop
- Theory and Practice of Bridge (possible to register repeatedly)
- PCs for beginners, intermediate and advanced
- Kinetic Exercise for Seniors
- Protection of the Environment
- Healthy Lifestyle (2 semesters)
- Digital Photography (2 semesters, pilot course)
- Communication, person.-social development (4 semesters)
- History of Music (2 semesters, pilot course)

Lectures and tutorials offered by Faculty of economics

- Public Administration (2 semesters, pilot course)
- Introduction into multimedial studies (pilot course)
- English for beginners, low-intermediate, upper-intermediate and advanced
- German for beginners (4 semesters, pilot course)

Lectures and tutorials offered by Faculty of textile and engineering

- History of Clothing Culture (2 semesters)
- Traditional Technologies of Clothes' Manufacturing (2 semesters, pilot course)

Lectures and tutorials offered by Faculty of mechanical engineering

- PC for Advanced Learners 2 – CAD, Pro-ing.

Historical Development

In the pilot course, opened in 1998, there were studying 16 seniors (only one man). Some of the opened courses were four-semester: Psychology, some were three-semester: Sociology and Introduction to a PC Work. Thirteen out of sixteen students continued to study also in a summer semester (one woman terminated the studies because of health problems and other two female students (still of working age) started to study in a Course for Social Workers). Some advanced students signed themselves for the first semester again. The study program was distinctively extended since winter semester 1999/2000, among new subjects belonged e. g. three-semester courses of History of Art, PC for Advanced Users, Philosophy (which was opened as one-semester but in accordance to the great interest of students it was extended to more semesters, Rhetoric and Protection of the Environment.

The oldest students, who have ever studied at University of Third Age, were born in years 1920 and 1922. In connection with students' age, there occurred a problem at the very beginning: some students were not in seniors' age and therefore it was necessary to approve some age limit. The age of 50 was recommended as the age limit.

Present Situation

The University of Third Age recently has 197 students (including advanced students). A significant increase of interest of new students is registered every year, mostly since opening the pilot language courses in year 2003.

A weekend workshop is regularly organized as an addition to the Drawing and Painting courses. The workshop is usually held either in Palda resort in Rovensko pod Troskami or in Jiskricka resort in Sloup v Cechach. The workshop is always fully engaged. Repeated attendance of seniors at the workshop is not exceptional.

Tab. 1. A Survey of Courses Opened in Winter Semester 2005/2006

Course	No.	Extend
German for beginners	18	14×2
English for beginners 1	14	14×2
English for beginners 2	24	14×2
English for low-intermediate	29	14×2
English for upper-intermediate	9	14×2
English for advanced	11	14×2
PC for Beginners	22	7×4
PC for Intermediate Users	15	7×4
PC for Advanced Users	2	14×2
Digital Photography	26	7×4
Psychology I	13	18×2

Psychology III	10	18×2
Psychodiagnosis	13	18×2
Select. from C. G. Jung Psychology	30	14×2
Public Administration	7	14×2
Protection of the Environment	12	14×2
Trad. technol. of clothes' manufact.	5	14×2
History of Music	31	14×2
Commun., pers.-soc. development I	16	14×2
Commun., pers.-soc. development II	5	14×2
History of Clothing Culture	6	14×2
Healthy Lifestyle	30	7×4
Kinetic Exercise for Seniors	18	14×2
History of Arts I	23	14×2
History of Arts III	18	14×2
Drawing and Painting I	20	14×2
Drawing and Painting III	6	14×2
Rhetoric	6	14×2
Theory and Practice of Bridge	6	14×2

Winter Semester 2005/2006

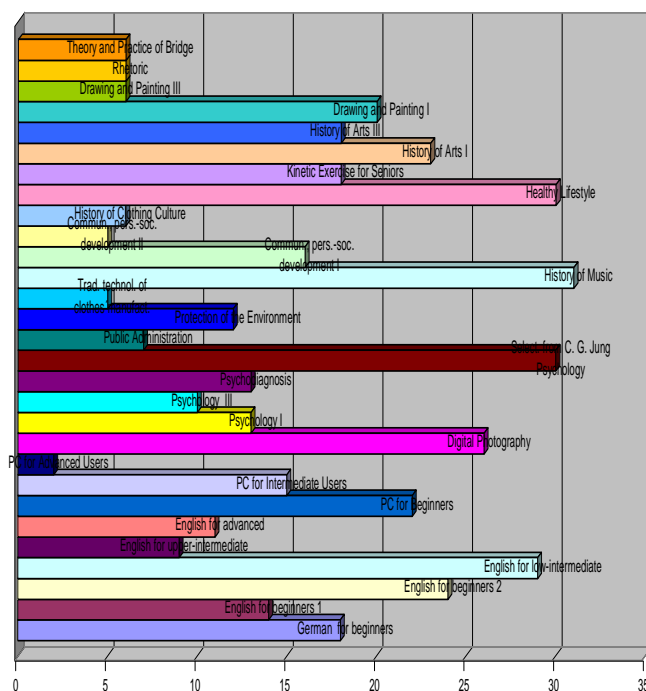

Fig. 1. Number of Students in Winter Semester in Accordance to the Studied Subjects

Tab. 2. A Survey of Courses Opened in Summer Semester 2005/2006

Course	No.	Extend
German for beginners	18	14×2
English for beginners 1	14	14×2
English for beginners 2	24	14×2
English for low-intermediate	29	14×2

English for upper-intermediate	9	14×2
English for advanced	11	14×2
PC for Beginners	22	7×4
PC for Intermediate Users	12	7×4
PC for Advanced Users	2	14×2
Digital Photography	32	7×4
Psychology I	13	18×2
Psychology III	10	18×2
Psychodiagnosis	13	18×2
Select. from C. G. Jung Psychology	30	14×2
Public Administration	7	14×2
Trad. technol. of clothes´ manufact.	6	14×2
History of Music	31	14×2
Commun., pers.-soc. development I	16	14×2
History of Clothing Culture	6	14×2
Healthy Lifestyle	30	7×4
Kinetic Exercise for Seniors	18	14×2
History of Arts II	23	14×2
Rhetoric	6	14×2
Drawing and Painting II	20	14×2
Theory and Practice of Bridge	6	14×2
Introduction in Multimedia Technol.	5	7×4

Summer Semester 2005/2006

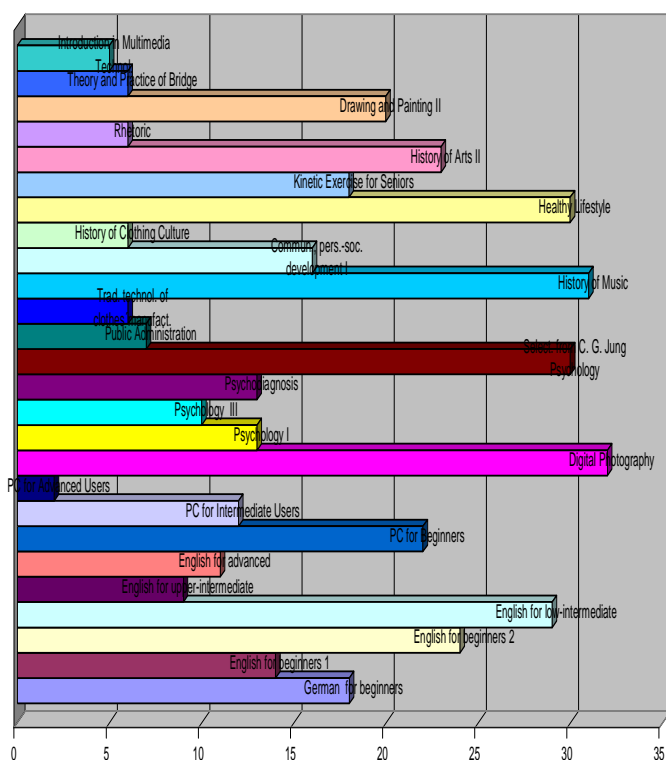

Fig. 2. Number of Students in Summer Semester in Accordance to the Studied Subjects

Using of ICT in Seniors´ Education

A multimedia lecture-room was repaired and innovated for courses held at University of Third Age last year. The lecture-room is equipped with 13 new PCs designed for senior students (HP PC dx 5150 MT + HP LCD panel L1955 a HP PC dx 5150 MT + HP LCD panel L1902) as well as with three digital cameras (CANON EOS 350D KIT + Compat flash 512 MB) used for Digital Photography courses.

There have been held three courses of PC for seniors recently on the whole. The courses are divided into different levels in accordance to the seniors´ skills. Also a pilot course of Introduction into Multimedial Studies has been introduced lately; students acquire the skills of adjusting/processing a video and sound in the course.

Among others, the lecture-room is used for courses of Digital Photography, mostly through the summer semester, when students acquire skills in digital photography processing.

The lecture-room serves once a week to the Club of People with Special Needs.

Pilot course of Digital Photography was introduced in October 2005. Due to a high interest of students, the course was concentrated into seven four-hours-long blocks, what enabled opening of three courses within one academic year, each course for 12 students.

The Centre for University of Third Age was built in university library during January 2006. This Centre was built upon an agreement of university headquarters in the area of specialized study room designed for students with special needs. The Centre involves 6 work places: 5 PC stations (2 of them in seniors´ preference) and table magnifying glass for weak-eyed readers. The study room is available for two categories of users – senior students and students with special needs.

Conclusion

The interest in study at University of Third Age is greater and greater every year. Compared to year 2002, the number of students has increased more than twice. For better survey of students and fulfillment of their duties in accordance to the study regulations, the students IDs have been issued since winter semester 2003/2004 to all properly registered students. Mentioned IDs serve not only for authorized entrance to university buildings (including the multimedia lecture-room and the university library), but also for immediate survey about number and sort of attended courses. The increasing number of students lays still higher stress on the dimension of study rooms, provision of organizing and administrative part of courses and also for the courses themselves.

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic
Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

**E-learning and the Continuing
Education
at the Technical University of
Liberec**

Eva Dvořáková
Jaroslav Vild

*Address: Technical University of Liberec,
Hájkova 6, 461 17 Liberec, the Czech
Republic*

*E-mails: eva.dvorakova@tul.cz
jaroslav.vild@tul.cz*

Abstract

In the Czech Republic the continuing education has a long-time tradition, which however differs from traditions in other countries. Implementation of PCs and modern educational methods requires overcoming of many problems, some of them being very specific. These are mainly:

- absolute lack of managers and trained adult trainers, especially in the area of distance education, and*
- traditionally very passive attitude of adults to their studies.*

The aim of this paper is to present some research and activities at the Technical University of Liberec, which are organized to the benefit of adult learning.

Technical University of Liberec has been paying increased attention to the continuing and lifelong education since the beginning of the 90s. In 1994 there was established the Centre of Continuing Education as the Rector's Office department, subordinate to the Vice-Rector for Education. The Centre is one of 4 Regional Phare Centres of distance education in the Czech Republic. Currently it has 9 permanent staff members and it cooperates with 50 external and 20 internal pedagogues of the Technical University.

Within past ten years the majority of educational activities in continuing education courses have been organized in distance form. These activities consist mainly of distance studies concluded with the university diploma, postgraduate and postsecondary studies mostly in the area of continuing education of pedagogues, specialization, enlarging, and re-qualification courses. The Third Age University and corporate training is provided in presence form, tailor-made based on clients' requests.

Development of distance form of studies and its integration into the area of continuing education belongs to responsibilities of the Centre of Continuing Education. The Centre provides to faculties a wide scale of services, starting from counselling service in methodology of distance education through production of study materials to administration of courses. Among other

departments, which actively work in the area of continuing education, there belongs the Department of Mathematics and Didactics of Mathematics, Department of Foreign Languages, Department of Psychology etc.

Our paper is focused on three areas, which we consider as important for further development of continuing education at our university:

1. Equipment for adult students using modern technology: variety of equipment is quite wide – while five years ago we followed availability of telephone for students, nowadays we monitor rather availability of PCs, Internet connection and PC skills of adults.
2. Active usage of PCs for studying: there has been integrated an electronic administrative system of students in 2004 and the university management started to deal intensively with the strategy of development of electronic study materials. Attitudes, opinions and feelings of adult learners concerning the possibility of intensive use of electronic study materials are topical for us.
3. Using of computers during studies requires - not only in continuing education - significant changes in work of pedagogues. Their motivation and the support, mainly at the beginning of preparation of electronic study materials, are indispensable. The third part of this contribution is devoted to the university project called MULTIEDU. The main objective of this project is to coordinate the activities and support (mostly the financial one) to pedagogues during the preparation of online study materials.

**Equipment for adult students
using modern technology**

Over a period of six years, groups of adult students in Liberec (studying educational courses) were asked to complete questionnaires about how well they are equipped with modern technology. The first questionnaire was issued between December and February 1995/96, and 160 responses were received including 45 % graduates of higher education institutions of mainly technical focus, 55 % from students from secondary technical schools or vocational schools whose initial education concluded with the secondary school level examination. In March 1999 the same questionnaire was issued again, 86 replies being received, 46 % of which were from graduates of higher education institutions and 54 % from those qualified to secondary school final examination level.

In April 2001 a similar questionnaire was distributed, yielding 103 responses, 23 % of the respondents were university graduates, 77 % were qualified at secondary or vocational schools. In the year 2004 we received 110 replies, composition of

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic
Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

the responding group was percentually the same as in the year 1999.

Tab. 1. The results of the questionnaires were:

Kind of equipment	Percentage of positive answers			
	in 1995/96	in 1999	in 2001	in 2004
Radio	72%	88%	93%	93 %
Cassette tape recorder	67%	92%	92%	93 %
Video recorder	24%	59%	73%	71 %
TV	69%	92%	97%	96 %
Satellite receiver	12%	25%	20%	20 %
Audio CD player	21%	66%	77%	86 %
PC	23%	42%	54%	81 %
Notebook	-	9%	8%	9 %
PC printer	19%	30%	47%	69 %
Home telephone	45%	81%	82%	70 %
Telephone answering machine	10%	20%	37%	28 %
Telefax	4%	9%	17%	13 %
Cellular phone	-	-	77%	98 %

Since the year 1999 the questionnaire has been enlarged with additional questions concerning PC skills and the availability of access to PCs.

Access to PCs

75 % of respondents in 1999 informed us that they have free access at work to PCs for their study needs. In 2001 and 2004, almost 100 % of respondents wrote that they had more or less unlimited access to a PC. However, we consider this to be an exaggeration of the real situation. We still meet students who have problems with completing assignments and who give insufficient access to PC as their reason. On the other hand, these students do not take up the opportunity which they have to come and use PCs free of charge in the multimedia room of the Centre of Continuing Education.

PC skills

The average age of respondents was in all cases around 35. Even in first years we came to the conclusion that secondary school graduates strongly overestimate their skills.

Students' ideas concerning the skills they need differ somewhat from their teachers' ideas about what their needs ought to be for distance learning. Answers should be taken with a pinch of salt, and skills are often formalized and incomplete. For example, "I can write a text independently" means, for the majority of students, "I can use my PC as a typewriter". There are also big problems to do with the downloading of files and the technical processing of information from the internet.

Tab. 2.

Skill	Positive answer			Comment					
				University graduates			Secondary school graduates		
Year	1999	2001	2004	1999	2001	2004	1999	2001	2004
I work with PC: often rarely	48%	41%	62%	56%	78%	46%	30%	31%	87%
	52%	46%	35%	38%	22%	48%	55%	53%	13%
I can write a text independently	80%	83%	93%	94%	97%	89%	60%	80%	100%
I can use e-mail	26%	51%	85%	31%	78%	78%	10%	43%	97%
I can find information on the Internet	24%	55%	79%	31%	78%	67%	10%	49%	98%

Our results show that if we want to introduce PCs in adult education on a significant scale it is necessary to pay increased attention to people's real PC skills.

Conclusions

Taking in consideration the above mentioned results we decided even in 1999 to implement continually and spontaneously multimedia into our

courses. We suppose that it's necessary to respect students' attitudes and that mentioned changes in their role can be initiated continually in the course of studies. Nowadays there is a website of the Centre of Continuing Education and of individual departments and faculties at disposal, where you can find the following information:

- 1) Information on studies: study plan, curricula, time-schedules of studies, survey of students' evaluation in diploma studies (protected by password).

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic
Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

- 2) Study sources: Currently it's a brief survey and content of distance study texts. In a limited extent there are study materials of complementary character.
- 3) Information sources available on the internet: there are links to websites containing information from the appropriate branch.
- 4) Glossary containing specific terminology.
- 5) Tests, tasks and exercises.

The disadvantage of websites is their low interactivity; they are badly arranged and have not unified design. In three out of six courses in the area of continuing education of teachers we recently used a complex e-learning study material prepared in the MOODLE environment and we are piloting a similar e-learning material in the course of school management.

Active using of PCs for studying

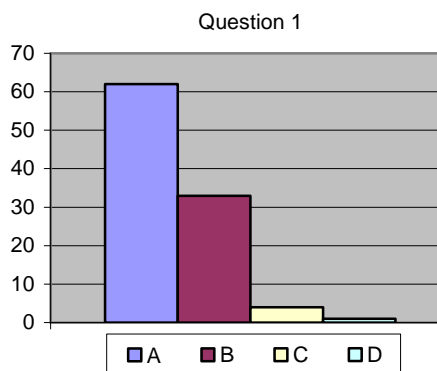
In the spring of the year 2004 we distributed to students of the two-year continuing education courses the questionnaires concerning study materials and using of PCs in education of adults. We received 142 answers from higher education institution graduates, which we processed. We were not persistent enough to get back the appropriate number of answers from secondary school students and their surveys were not proceeded. We suppose that the similar surveys will be given to students studying courses with online study support during the winter semester 2006.

40 % of respondents work as teachers of elementary schools, others as secondary school teachers, teaching mainly technical subjects; their average age is 35 years.

The questionnaires contained 7 questions and, with the exception of the 3rd question concerning distribution of study texts, there were always provided 4 possible answers. At some questions the respondents could complete or precise the answer. Considering the fact that they used this possibility only rarely, results of complementary answers haven't been processed and in relevant cases they are given in the commentary.

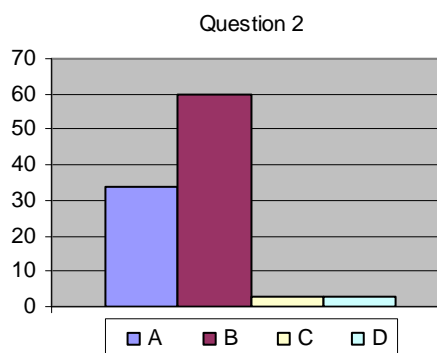
Results of the questionnaire are as follows:

1. What is your opinion on classic printed study texts?	
Responses	
A. They are necessary for studies.	62 %
B. They are a welcome means of the presence teaching	33 %
C. They are a welcome complement of electronic materials.	4 %
D. They are not necessary for studies.	1 %

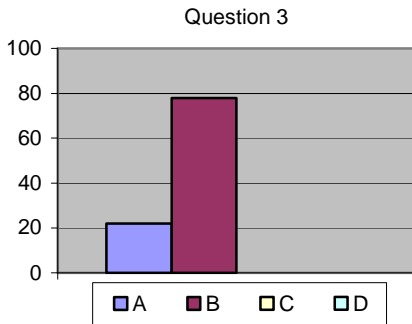
It's obvious that the prevailing majority of students (95 %) consider printed texts as elementary study material. The ticked answer B is for us the indicator that in some courses there still prevails the form of classic extra-mural studies, when teachers, instead of active tutorials, use presence teaching for condensed lectures of subjects, which are processed in study texts.

2. What extent of study texts do you prefer?	
Responses	
A. Study texts over 100 pages, if they contain the overall survey of the whole subject.	34 %
B. Texts in the extent up to 100 pages with more parts focused on one subject.	60 %
C. I prefer studies of specialized literature to study texts.	3 %
D. I don't know or I don't care.	3 %

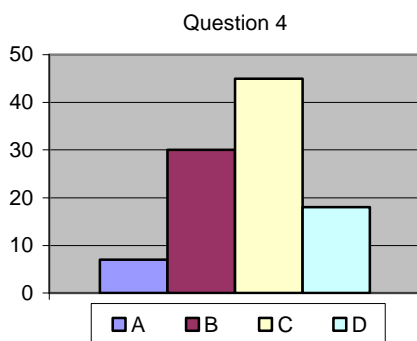
Based on our presumption students need specifically developed study texts and they probably prefer texts of smaller extent.

3. What is your opinion to study texts designated for printing, distributed via CD ROMs?	
Responses	
A. I shouldn't have problems with printing and binding of texts.	22 %
B. I should have problems with printing and binding of texts.	78 %

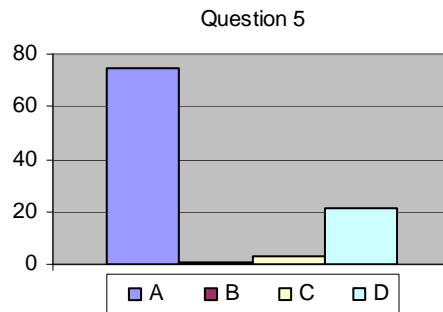
The current trend of higher education institutions to distribute study texts on CD ROMs is not favourable for students in the area of continuing education and many of them have to face a complex problem how to print out these texts. In complementary questions of the B answer majority of students pointed out the expensiveness of printing.

4. What is your opinion to the structured text (hypertext) distributed via CD ROMs or available via the internet?	
Responses	
A. It's a better source for studying of the new subject.	7 %
B. I use the text for repeating or complementing of already known subject matter.	30 %
C. I have no experience with the structured study text, but I'd like to have it at disposal.	45 %
D. I have no experience with the structured text and I don't need to use such a text for studies.	18 %

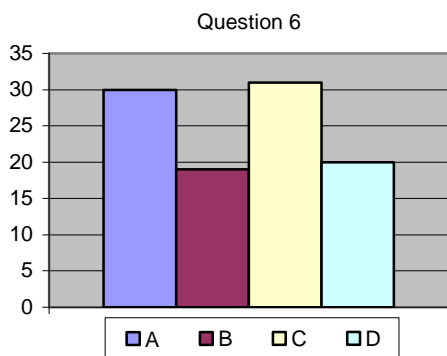
63 % students have no experience with the structured text, while 82 % would like to have it at disposal. It's clear from complementary questions that they would need it prevalingly for repeating or as a guide for later use.

5. What is your opinion to controlling questions in study texts?	
Responses	
A. I appreciate controlling questions if I find the answer in the text.	75 %
B. I skip controlling questions since they are too formal.	1 %
C. I skip controlling questions since I don't need them.	3 %
D. I skip controlling questions, I'd appreciate another form of questions:	21 %

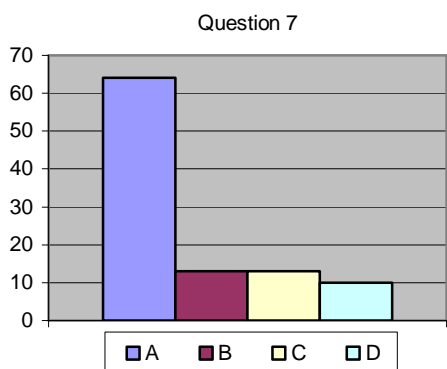
Of 21 % of respondents, who would prefer another form of question, 19 % would appreciate electronic tests with consequent evaluation and 1 % would appreciate possibility to send answers for evaluation to the tutor.

6. What is you opinion on using of e-mail for the communication with pedagogues?	
Responses	
A. My communication with pedagogues confines to the presence teaching and I'm satisfied with this form.	30 %
B. I prevalingly communicate with teachers via the phone and I find this form satisfactory.	19 %
C. I'm currently in contact with teachers via e-mail.	31 %
D. I would appreciate a regular contact with teachers via e-mail, however I have had no such offer so far.	20 %

Students who normally communicate with teachers via e-mail are almost exclusively (22 %) graduates from higher education institutions of the technical focus with the title Ing. Among students, who suppose that they haven't been offered a communication via e-mail, there prevail graduates of higher education institutions of other than technical focus (with the title Bc. or Mgr., 16 %).

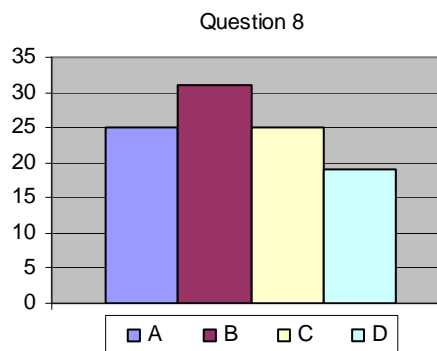
7. What is your opinion on using of PCs for communication with other students?	
Responses	
A. I have a regular contact via e-mail with some students from the course.	64 %
B. I'd appreciate a regular communication via e-mail with other students of the course, but I'm still expecting the offer.	13 %
C. I have no need of the regular communication via e-mail with other students or I don't consider this form of communication as contributive for studies.	13 %
D. I have no intention to send e-mails regularly.	10 %

Of 10 % of respondents, who don't have intention to send e-mails regularly, 3 % have no connection to the internet, 3 % considers connection to the internet for this purpose as too expensive and 4 % gave that their skills in work with PC are insufficient.

8. What is your opinion on use of PCs for the controlled discussion via the internet?

Responses	
A. I'd like to take an active part in discussion via the internet in the framework of the whole course.	25 %
B. I'd like to take an active part in the discussion via the internet, but just within a small group working on the common problem.	31 %
C. I'm interested in discussion via the internet, but I'd take part in it just in the passive way (reading of contributions).	25 %
D. I wouldn't participate in the discussion via the internet.	19 %

Despite the fact that opinions on the discussion are distributed very evenly and just 4 % of respondents give that they don't consider the discussion as beneficial for studies, we have to realize that they have no experience with using discussion for needs of studies.

Project MultiEdu

Project „Development of multimedia learning for structured study programmes“ (MultiEdu for short) which is integrated over six faculties of the Technical University of Liberec and its Centre for Continuing Education (CCE) started in 2004. It fosters creation of modern multimedia study materials supporting new structured study. TU of Liberec decided to implement system CLIX, which is well suited for the usage both in academic environment and in commercial spheres (where it is extensively implemented). So the creation of courses for outdoor market can offer another opportunity to cooperate with practice. CLIX is a product of the IMC Company (see [8]) registered in Saarbrücken, Germany, which originated in university community and applied itself to the development of e-learning systems for more than ten years. CLIX is a successful and promising LCMS (Learning Content Management System) implementing the SCORM standards. It contains the so-called blackboard (a chalk talk broadcast), which is not frequent in e-learning systems. The lessons are created in three levels, from multimedia

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

level with a large data volume to the lessons mostly based on text used for low-speed connections through modems. The system adjusts itself to the transmission speed. A part of the CLIX system is the Lecturnity software that is a good help for the creation of lessons. New servers were bought.

In November 2005 a small internal competition was organized with nine e-learning products that were evaluated by three external experts, four internal ones and two outside users. The best three were: Chosen problems of enterprise financing, Marketing research, and Integral Calculus F1.

As expected, two pilot groups emerged: Faculty of mechatronics and interdisciplinary engineering studies, and CCE that solve also general common "university" problems. PhD students have taken part e.g. in debugging the programs and developing the courses.

The same importance must be devoted to proper course developing. Introduction of technology of printing (Gutenberg and many others) shifted the original meaning of the word "text" as an interwoven structure (textile tissue) to linear string of symbols. And the web sites follow this pattern - almost automatic in textbooks - obediently as well. We should strive to regain at least the second dimension in presentations of information in a written form. The animation of the important parts and interactivity would also enlighten the structure.

As we all are predetermined by our education and by the books we read, remaking the standard form of texts to one appropriate to potentials of electronic teaching/learning is rather hurting. We could even speak about constructive destruction that was applied to economy after the WW2. It is rather surprising that also web sites that are usually macro structured (headings, tables, graphs, other sources ...) frequently lack micro structure of the text itself - compare [3-6]. We should try to transform it to a more readable form.

The information should be (in agreement with its origin) aggregated to underline the content and relations between its parts. We should bring openly typical mistakes known from both student's experience and ours. We should not hesitate to give simplified advice, instructions and directions. But behind all multies, animations, videos, and other tricks we should see the addressee - our students. The human readers of today's web sites standard e-learning and multimedia products miss usually basic components of teaching/learning they are not only used to but also rightly demanding on their authors and producers.

Some results of a specific research about students' attitude to prose/structured presentations are given in [1]. Their response has been definitely in favour of the structured version.

Several concrete examples of transformations of traditional study texts from websites [3-4] and standard textbooks are given in [2]. Six quoted typical linearly written pieces of prose from theory

of numbers are changed to structured versions where tables, column and indents are applied. To be more specific, we can add one new case from [7]:

LEMMA: A cyclic permutation is even if and only if the length of its cycle is odd.

In this, the most important is the pair of words even and odd that can be stressed by a simple rewriting:

Lemma: A cyclic permutation is *even* if and only if the length of its cycle is *odd*.

Even if our colleagues do not like to hear that they should completely rewrite masterpieces of their lives, the near future of education can be hardly seen without intensive preparation of newly structured interactive support for teaching/learning.

Acknowledgement

This work was supported in year 2006 by the Ministry of Education of Czech Republic under grant „Development of multimedia learning for structured study programmes“.

References

- [1] Císařová, K. - Vild, J. - Dvořáková, E.: *From Web Publishing to Professional E-Learning*. Proc. of the 5th Int. Conf. "Virtual University" (VU'04), pp. 134-137. SK, Bratislava, 16-17 December 2004. ISBN 80-227-2171-9.
- [2] Vild, J.: *Human side of e-learning (side)*. Proceedings of the 6th International Conference "Virtual University" (VU'05), SK, Bratislava, 15-16 December 2005, pp. 125-128. ISBN 80-227-2336-3.
- [3] <http://www.cut-the-knot.org/>
- [4] <http://mathworld.wolfram.com/>
- [5] <http://planetmath.org/>
- [6] <http://en.wikipedia.org/>
- [7] http://web.usna.navy.mil/%7Ewdj/rubik_nts.htm
- [8] <http://www.im-c.de>
- [9] <http://www.tul.cz>

Podpora e-learningu na Ekonomickej Univerzite

Daniela Chudá, Peter Závodný

Katedra aplikovanej informatiky, Fakulta hospodárskej informatiky, Ekonomická Univerzita
chuda@euba.sk, zavodny@euba.sk

Abstrakt

Na Ekonomickej Univerzite v Bratislave využívame e-learningové nástroje v dennej aj externej forma štúdia. Naše skúsenosti so zavádzaním e-learningu a z jeho využitím vo výučbe ako aj v riešených projektoch. Zavedenie a plnenie akčného plánu e-learningu a skúsenosti s využívaním LMS Moodle, Claroline a Eden.

1. Úvod

Ekonomická univerzita v Bratislave predstavuje jednu z najvýznamnejších vzdelávacích a vedecko-výskumných inštitúcií v Slovenskej republike. Počas svojej existencie vychovala vyše 48 000 absolventov. V súčasnosti tu študuje viac ako 14 000 študentov. Na Ekonomickej univerzite je 6 fakúlt v Bratislave a Košiciach a niekoľko celouniverzitných pracovísk. V rámci výchovno-vzdelávacej činnosti Ekonomická univerzita organizuje vysokoškolské štúdium bakalárske, inžinierske, doktorandské a celoživotné vzdelávanie občanov. E-learning ako podporu vzdelávania využívame v priamej výuke ale aj pri riešení projektov. Na Ekonomickej Univerzite využívame Learning management systémy – LMS na podporu e-learningu, najmä systém Moodle.

Vysokú školu by nemal opustiť človek, ktorý si nevyskúšal štúdium v e-learningu v LMS s podporou ICT, aby bol pripravený na celoživotné vzdelávanie. Pri vzdelávaní dospelých sú dôležité motivačné faktory, vysoká miera individualizácie, preto je nutné v e-learningovom e-kurze naplniť najmä:

- študijné ciele,
- prípadové štúdie,
- využitie v praxi.

Pri študujúcich, ktorí majú na štúdium obmedzený čas, ako je to aj pri vzdelávaní na vysokej škole sú dôležité:

- pádne materiály,
- konkrétne, relevantné odkazy ma Internete,
- priame návody a odpovede.

2. Akčný plán e-learningu

Pre kvalitné zavedenie e-learningu na celej univerzite je potrebné najskôr pripraviť manažment, pedagógov a tvorcov e-learningových plánov a e-learningových kurzov, vytvoriť e-kurzy, prichystať kvalitné a funkčné konzultačné centrum e-learningu. Dôležité je zavádzať

e-learning zhora nadol s podporou manažmentu univerzity.

Na univerzite bol v manažmente prijatý v januári 2005 Akčný plán zavedenia e-learningu na Ekonomickej Univerzite [1], ktorý postupne naplníme. Jedným z krokov zavádzania e-learningu je aj neustála podpora pre učiteľov a preto bolo na univerzite vytvorené konzultačné centrum. Na pôde Ekonomickej Univerzity máme vybudované pracovisko na ÚVT na oddelení dištančného vzdelávania a multimédií – konzultačné stredisko e-learningu

Činnosť konzultačného strediska e-learningu je zameraná na:

- pomoc a konzultácie pre pedagógov a študentov pri problémoch s tvorbou e-kurzov,
- pomoc a konzultácie pre pedagógov a študentov pri problémoch s prácou s LMS systémami,
- poradenská činnosť pri riešení grantových úloh,
- školiťská činnosť – pravidelné školenia e-learningu,
- prevádzka LMS Claroline,
- prevádzka LMS Moodle,
- prevádzka LMS Eden,
- tvorba a aktualizácia webstránky elearning.euba.sk,
- tvorba šablón e-kurzov,
- tvorba e-kurzov.

Konzultačné stredisko e-learningu organizuje pre učiteľov Ekonomickej univerzity školenia e-learningu a tvorby elektronických kurzov.

Na výmenu skúseností v rámci univerzity organizujeme pracovný workshop „Inovačný proces v e-learningu“ spojený s prezentáciou a súťažou e-kurzov.

3. E-learningové nástroje

Na pôde univerzity využívame LMS nástroje Moodle, Claroline a Eden.

Systém CLAROLINE

Systém CLAROLINE, bol prvým e-learningovým systémom s ktorým sme získali naše prvé skúsenosti. Pretože je to Open Source softvér bolo je možné zasahovať a upravovať softvér v rámci licencie GPL. Prvé čo sa nám podarilo bolo preložiť príručky pre učiteľa a študenta a domestikovať tento systém do

slovenčiny. Systém Claroline je kurzovo orientovaný systém virtuálnej univerzity, navrhnutý pre 20000 študentov, ktorý umožňuje učiteľom vytvárať, administrovať a publikovať kurzy pomocou webového rozhrania ľubovoľným prehliadačom. Kurzy môžu byť verejne dostupné bez registrácie, dostupné po registrácii alebo uzavreté. Hlavné možnosti, ktoré sprostredkuje pre každý kurz sú popis kurzu, plánovací kalendár aktivít, oznámenia, možnosť zverejňovania dokumentov, videosekvencií, popísaných odkazov na internetové stránky, diskusné fórum, chat, príklady a testy na sebatestovanie, modul na vkladanie študentských prác, zoznamy používateľov a skupín, voľba jazykovej verzie kurzu.

Jeho nespornou výhodou je jednoduchosť pri obsluhu a rýchla aktualizovateľnosť jednotlivých kurzov. Na obrázku 2 je možnosť porovnania prostredia z pohľadu študenta a učiteľa, učiteľ má právo deaktivovať jednotlivé objekty, študent ich iba používa. Nevýhodou je neexistencia niektorých možností ako interný mail, skúšobné testovanie, ... My sme využívali tento systém na podporu prezenčnej formy štúdia napr. pri výučbe predmetov Databázové systémy, Ochrana a bezpečnosť informačných systémov, a využili sme ho pri riešení projektu Redilem. Výhodou je najmä rýchla možnosť aktualizácie zadanií na cvičenia, zadávanie testov na sebatestovanie a komunikačné nástroje. Okrem priamej podpory prezenčného štúdia sa systém osvedčil ako redakčný systém pri skupinovej práci študentov na ŠVOČ a diplomových prácach. Tento systém je vhodný na podporu prezenčnej formy štúdia.

Systém Moodle

Systém Moodle je tiež open source systém licencovaný GPL určený na tvorbu internetových kurzov. Pomocou jednoduchých modulov je možné vytvárať diskusné fóra, kvízy, prehľady, denníky, publikovať zdroje a oznámenia. Pri tvorbe kurzu tvorca volí týždenný alebo tematický formát kurzu. Kurzy môžu byť verejne prístupné pre registrovaných študentov, pre hostí, uzavreté alebo prístupné pre hostí s kľúčom. Tento systém umožňuje viac možností ako Claroline, čo sa ale odráža na jeho obsluhu, ktorá je preto zložitejšia. Zaujímavé sú nástroje na prieskum, rôzne formy zadávania úloh, možnosť využitia integrovaného html editora, a široká možnosť rôznych typov testov. My využívame tento systém na podporu prezenčnej formy štúdia napr. pri výučbe predmetov denného štúdia ako aj externého štúdia. Pre denných študentov a pre študentov popri zamestnaní s ohľadom na rôznu organizáciu štúdia máme rôzne kurzy, pri dennom štúdiu bol vhodný týždenný formát a pri dištančnom tematický podľa typu konzultácií. Je vhodný na podporu prezenčnej formy výuky ale aj ako voľná alternatíva ku komerčným e-learningovým systémom.

Veľa univerzít v Čechách aj na Slovensku dnes uprednostňuje tento LMS systém, ktorý je dobrou voľbou najmä pre jednoduchú aktualizáciu a vhodnú licenciu.

Systém Eden

Systém Eden je českou alternatívou v akademickom prostredí rozšíreného systému LearningSpace. Producentom systému je spoločnosť Rentel. Popis systému nájdete na internetovej adrese www.rentel.cz. Na našej fakulte máme verziu EDEN 2.2. Systém má oddelenú časť tvorby kurzu, len prostredníctvom klienta Lotus Notes, kde je nevyhnutné zaškolenie. Na používanie nie je intuitívny, tiež je nutné zaškolenie, systém je možné použiť aj na plne dištančné vzdelávanie. My ho využívame pri výuke programovania.

4. E-learningové projekty

V súčasnosti je na univerzite rozpracovaných niekoľko e-learningových projektov.

Na Fakulte hospodárskej informatiky sa využíva na niektorých predmetoch LMS Moodle a Eden, pracuje sa na vývoji e-learningového modulu pre IS fakulty a na prepojení IS a LMS. Na Obchodnej a Národohospodárskej fakulte využívajú na niektorých predmetoch systém Moodle. V centre ďalšieho vzdelávania EU v rámci ukončeného KEGA projektu využívajú systém Moodle.

Ukončené projekty na ktorých riešení sme sa podieľali:

- SOCRATES/MINERVA project No.90683-CP-1-2001-1-CZ: E-DILEMA -E-resources and Distance Learning Management,

Projekt ktorým začalo zavádzanie e-learningu na našom pracovisku. V rámci tohto projektu sme odskúšali niekoľko LMS, vybrali systém a začali s pilotnou prevádzkou niekoľkých kurzov. V tomto projekte bola vybudovaná elektornická knižnica Dilleo, ktorú tiež využívame.

- REDILEM – Regional development by distance learning of SME managers (SK/01/B/P/PP-142226), vzdel. proj. LEONARDO

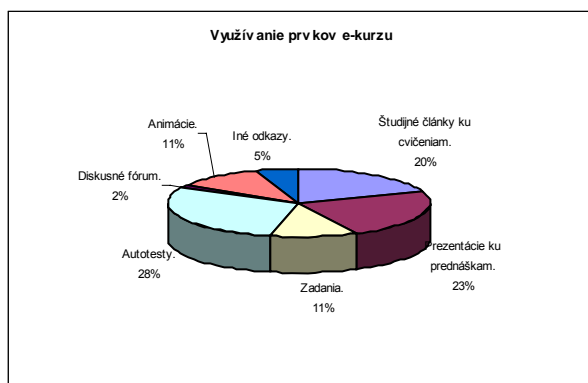
Projekt zameraný na elektronické vzdelávanie malých a stredných podnikateľov. V tomto projekte bolo vytvorených niekoľko 5 základných kurzov pre SME v systéme Claroline, ktorý bol domestifikovaný do slovenčiny.

Riešime množstvo ďalších grantových úloh so zameraním na e-learning.

5. E-learning ako podpora vzdelávania

Pri výučbe používame e-learningový systém Moodle. Tento systém si nezávisle zvolilo viacero pracovísk na podporu e-learningu. Na základe elektronickej ankety, ktorá bola predložená vzorke študentov musíme konštatovať veľmi kladnú odozvu na používanie tohto systému, až 94% opýtaných študentov tvrdilo, že im systém pomáha pri štúdiu a 79% má dojem, že používanie systému počas výučby, najmä cvičení ich

priebeh urýchľuje a skvalitňuje. Zaujímavým momentom je anonymný prieskum využívania niektorých častí kurzu, ktorý bol kompletne naplnený podľa obsahovej šablóny kurzu [2] a využívaný počas celého semestra. Ako vidno na obrázku 1, jednotlivé časti kurzu sú využívané rôzne, najväčší záujem zo strany študentov je o autotesty, a študijné materiály ku cvičeniam a prednáškam.

Obr. 1. Využívanie prvkov e-kurzu študentami

Tento systém – Moodle je využívaný najmä podľa záujmu pedagóga tvoriť takýto kurz. Záujem o tvorbu kurzov majú často:

- vyučujúci predmetov, kde prichádza k nutnosti častých aktualizácií učebných textov,
- vyučujúci informatických predmetov,
- vyučujúci s vysokým počtom študentov.

Osvedčilo sa skúšanie pomocou testov väčšieho množstva študentov – napr. na Národohospodárskej fakulte.

Záujem o využitie testovacích modulov majú aj jazykári, ktorí uvažujú o rozdeľovaní študentov do výkonnostných skupín podľa výsledkov jazykových testov.

Zaujímavé e-kurzy možno skúsiť zdieľať s inými organizáciami buď výmenou alebo predajom, nákupom. Vysoké vstupné náklady na vývoj e-kurzov je možné skúsiť využiť ďalej pri komercializácii e-kurzu. Pri možnom splnení štandardov e-kurzov [3] napr. SCORM a pri komerčne atraktívnom obsahu, by bolo možné skúsiť distribuovať e-kurz aj medzi širšiu verejnosť, malých a stredných podnikateľov.

6. Záver

E-learning je behom na dlhé trate. Snažíme sa o jednotné zavedenie systému Moodle pre všetkých ktorý majú záujem tento systém využívať. Jedným z prvých krokov je osveta a marketing e-learningu a centra v celej organizácii. Nevyhnutným krokom je začlenenie e-kurzov medzi študijné pomôcky, ich evaluácia. Dôsledné využívanie e-learningu v dištančných formách štúdia, a podpora e-learningu pri dennom štúdiu spolu s koordináciou využívania videokonferenčných systémov jednoznačne skvalitnia úroveň výuky na EU a zaradia univerzitu medzi virtuálne európske univerzity.

7. Odkazy na literatúru

[1] D. Chudá, P. Závodný, "Akčný plán e-learningu pre Ekonomickú Univerzitu", *Inovačný proces v e-learningu*, Vydavateľstvo Ekonóm, Bratislava, 2005, pp. 7-27.

[2] D. Chudá, "Metodológia tvorby e-kurzov pre aplikovaných informatikov", *Sborník příspěvků z 6. semináře "e-learning" a 5. ročníku soutěže "e-learning"*, Gaudeamus, Hradec Králové, 2005.

[3] J. Mikulecká, „Standardizace kvality v oblasti e-vzdělávání“, *Sborník příspěvků ze semináře a soutěže e-learning 2003*, Gaudeamus, Hradec Králové, 2003, pp. 224-235.

Kombinovaná forma výučby riadená pomocou LMS systému.

Ing. Elza Kočíková, PhD.

Katedra informatiky, Fakulta mechatroniky, Trenčianska univerzita A. Dubčeka

Záblatie pri parku, 911 50 Trenčín

kocikova@tnuni.sk, www.kocikova.tnuni.sk

ABSTRACT

The development of IT has influence to development of IS and use of IS in education to control education processes produced new generation of LMS systems. About LMS systems was written many papers and about teachers' celebrity also. How to relate both? This article describe LMS (learning management system) and its use.

Úvod

Rozvoj informačných technológií má vplyv na rozvoj informačných systémov a teda aj na rozvoj IS používaných v školstve pri riadení vyučovacieho procesu tzv. LMS systémoch.

O LMS systémoch bolo napísaných veľa príspevkov a o osobnosti učiteľa určite ešte viac. Ako to všetko spolu súvisí? Príspevok sa venuje pohľadu na LMS a jeho používateľov.

KEÚČOVÉ SLOVÁ

LMS-moodle, e/learning, dištančné vzdelávanie, predmety.

PRÍSPEVOK

Informačné technológie na vysokých školách by mali byť zabezpečené nasledovne:

- V počítačovej podpore správy
- V modernizácii obsahu vzdelávania a výskumu; informačné technológie ako odborná súčasť predmetov
- V počítačová podpore organizácie a metód vzdelávania za účelom jeho skvalitnenia a zefektívnenia a na pomoc učiteľom a študentom pri výučbe a štúdiu

LMS – Learning Management System je systém, ktorý má pomôcť spoločnosti riadiť systém vzdelávania všeobecne. Budovanie celkovej modernizácie vo výučbe na vysokých školách, ale aj na ostatných stupňoch vzdelávania je potrebné chápať v širokých súvislostiach, pozerat' sa na uvedenú problematiku z rôznych uhlov pohľadu a budovať systém po etapách a koncepčne.

Samozrejme, že na začiatku realizácie zavádzania niečoho nového je vždy pár nadšených jednotlivcov, ale budovanie Informačného systému všeobecne - IS a hlavne jeho implementácia musí mať koncepciu, ktorá bude vychádzať z viacerých faktorov. Bude budovaná a realizovaná na základe koncepčného riadenia.

Na vysokých školách sa otvárajú nové odbory, budujú sa fakulty, modernizuje sa obsah aj formy výučby a vhodná a moderná forma riadenia celého vyučovacieho procesu je ich súčasťou.

Každá univerzita používa IS preto systém pre riadenie výučby by mal byť vhodne implementovaný do celého systému univerzity a realizovaný vzájomným prepojením na ostatné IS univerzity.

Výber vhodného LMS systému po stránke softvérovej je len prvým krokom pre úspešnú implementáciu a pre efektívne používanie a často prídľho diskutovanou témou o výhodách a nevýhodách rôznych systémov ponúkaných na trhu. Vieme, že každý systém má svoje silné a slabé stránky ale hlavné je, aby systém používalo a vedelo používať, čo najviac používateľov.

Preto uvedie určité etapy, ktoré popisujú rôzne časové obdobia realizácie, danú problematiku popisujú z rôznych uhlov pohľadu, ale navzájom spolu súvisia a musia byť konzistentné.

Tendencie vo vysokoškolskom vzdelávaní pri používaní LMS

- Obmedzovanie rozsahu kontaktnej výučby
- Organizované a kontrolované samoštúdium
- Dištančná metóda vzdelávania
- E-learning – dištančná metóda vzdelávania s počítačovou, hlavne sieťovou podporou
- Metóda vhodná ako pre dennú, tak pre externú formu štúdia
- E-learning vďaka internetu stal sa novým fenoménom vo vzdelávaní
- Vyžaduje meniť tradičné zvyklosti – hľadať novú vysokoškolskú pedagogiku

E-learning teda nie je dočasná módna vlna, ale trvalý dlhodobý trend

- *Netreba zabúdať na fakt, že projekty v rámci Európskych sociálnych fondov (štrukturálne fondy) zamerané na ďalšie vzdelávanie sú podmienené uplatnením dištančných metód s podporou e-learningu*

Medzinárodné inštitucionálne hodnotenie kvality univerzít tímami a agentúrami Európskej asociácie univerzít medzi sledovanými ukazovateľmi má jeden z dôležitých faktov aj e-learning.

Smery vývoja a oblasti e-learningu

1. Systém riadenia vzdelávania s počítačovou internetovou podporou (Learning Management System)
2. Počítačové audiovizuálne a multimediálne prostriedky vo výučbe:
 - audio-vizuálne učebné pomôcky na počítačových médiách,
 - virtuálne multimediálne učebné, laboratória a trenažéry,
 - internetové video-konferencie,
 - satelitné vzdelávanie.

Prvú oblasť **e-learningu typu LMS** (Learning Management System) možno charakterizovať ako počítačovú podporu vzdelávania, vlastného vyučovacieho procesu, kde dominantné sú internetové komunikácie. Charakteristickými znakmi vzdelávania v sieťovom prostredí sú: efektívne zdieľanie vzdelávacích materiálov, kontrola plnenia úloh a vyhodnocovanie získaných vedomostí, organizácia vzdelávania, napr. prihlasovanie na skúšky, operatívna komunikácia medzi pedagógom a študentmi. Tento typ e-learningu je významným nástrojom dištančnej metódy vzdelávania.

Druhým významným prúdom e-learningu, ktorý môže byť rozvíjaný samostatne, je využitie **multimediálnych technológií**, osobitne rôznych foriem vizualizácie, na sprostredkovanie poznatkov a získavanie zručnosti. Ide vlastne o novú kvalitu audiovizuálnych učebných a didaktických pomôcok. Takto sa dá riešiť čiastkový problém, tvorba obrazových alebo multimediálnych učebných materiálov pre e-learning na konkrétne témy. Také materiály sú pre výučbu veľmi atraktívne, názorné a umožnia aj ušetriť na experimentálnych zariadeniach pre laboratorné cvičenia. Vhodné sú najmä pre špecializované virtuálne učebné. Sú však finančne nákladné a profesionálne náročné na tvorbu.

Konkrétne skúsenosti použitia LMS v predmetoch

v praxi je na našej univerzite zavedený LMS systém moodle a v pomocou uvedeného systému prebieha riadená výučba viacerých predmetov.

Všeobecné výhody riadenia predmetu v prostredí pre študentov:

- študenti majú k dispozícii študijný materiál pre prednášky a návody pre cvičenia
- možnosť naštudovať danú problematiku (opakovane, v prípade neprítomnosti...)
- študenti pracujú systematicky – posielajú vypracované zadania
- študent priebežne sleduje svoje výsledky a môže sa porovnať s kolegami

výhody pre riadenie predmetov pre vyučujúcich:

- jednotnosť študijného materiálu ak predmet zabezpečuje viac cvičiacich

- hodnotenie študentov podľa vlastného časového priestoru
- možnosti porovnania výsledkov

Konkrétne predmety: **Základy informatiky I. pre MKP**
Databázové systémy I. pre MKP

Základy informatiky I. pre MKP

Predmet je určený pre približne 150 denných študentov a 100 externých študentov. Cvičenia sú zamerané na praktické riešenia a boli zabezpečené 9 asistentmi, čo je nevýhoda, ale realita. Študenti boli zadelení do skupín a každý asistent sledoval svoju konkrétnu skupinu.

E-learning » IMKP II » Účastníci

Oddelené skupiny: 22106a (Kočíková Elza, Ing. Ph.D.) Zoznam používateľov.

9 študenti

(Kontá nepoužívané viac než 365 dní sú automaticky odhlásené)

Krstné meno / Priezvisko	Mesto	Krajina	Posledný prístup ↑
Kudelova Lucia	stary tekov	Slovensko (Slovenská republika)	13 hodín 8 min
Krivankova Jana	Nove Mesto nad Vahom	Slovensko (Slovenská republika)	2 dni 17 hodín
Dlobik Marián	Lazy pod Makytou	Slovensko (Slovenská republika)	4 dni 18 hodín
Majtanikova Miroslava	Zilina	Slovensko (Slovenská republika)	4 dni 18 hodín
Čierťaský Ján	Bánovce nad Bebravou	Slovensko (Slovenská republika)	4 dni 19 hodín
Džubáková Vladimíra	Senec	Slovensko (Slovenská republika)	4 dni 19 hodín

obrázok 1 ukážky zadelenia študentov do skupín

Nakoľko sú znalosti v oblasti počítačovej gramotnosti za stredných škôl veľmi nevyrovnané a vo väčšine slabé, hlavne po teoretickej úrovni, bolo potrebné určiť stupeň úrovne, ktorú musí každý zvládnuť. V prostredí LMS (moodle) bolo možné zvládnuť tieto požiadavky. Študenti mali okrem prednášok v LMS prostredí pripravené na každé cvičenie vysvetlenie problematiky a následne zadané príklady pre riešenie. *Mohli teda pracovať v časti seminára vlastným tempom a po skončení seminára odposlať vypracované zadanie. Cvičiaci hodnotili odposlané zadania a má možnosť pridať komentár.*

Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne

E-learning » IMKP II » Zadania » zadanie_2 » Odovzdané zadania Aktualizovať Zadanie

Oddelené skupiny: 22101b (Kočíková Elza, Ing. Ph.D.)

Krstné meno : Všetko A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
 Priezvisko : Všetko A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Krstné meno / Priezvisko	Známka	Komentár	Posledná zmena (Študent)	Posledná zmena (Vyučujúci)	Status
Fašanková Petra	-				Známka
Frankovič Peter	-		Frankovic_cv_2.xls Friday, 24 February 2006, 07:34 AM		Známka
Filo Eduard	-		Filo_cv_2.xls Sunday, 26 February 2006, 05:26 PM		Známka

Submissions shown per page: 10
 Allow quick grading:
 Save preferences

obrázok 2 výber konkrétnej skupiny pre cvičiaceho

Počet bodov za jednotlivé zadania bol stanovený jednotne a náročnosť príkladov bola jednotná. Vyučujúci sa môže vidieť profil a výsledky celej jeho skupiny, ale aj jednotlivého študenta.

Počas semestra bolo teda zozbieraných postupne niekoľko úloh a to uľahčilo objektívnejšie hodnotenie ku skúške. Problém bol skôr v prístupe vedenia fakulty k daným predmetom. Často prevláda akýsi názor, že informatika je ešte stále záujmový krúžok, ktorý každý ovláda a nie je pre užívateľov potrebný. Prax ale poukazuje na veľký omyl v takomto prístupe o čom svedčia aj certifikáty ECDL, ktoré prax požaduje od bežného administratívneho pracovníka stredoškolského vzdelania a teda vysokoškolsky vzdelaný absolvent by ich mal bez problémov zvládnuť. Prax to nepotvrďuje. Pri systematickej práci a neustálom požadovaní čiastkových riešení sa prehľadnejšie ukazuje úroveň predmetu a úroveň zadaní. Predpokladám ale, že táto skutočnosť je plusom a nie záporom. Možno sa daný spôsob riadenia výučby javí niektorým pedagógom ako uniformnosť a nesamostatnosť, ale nie je tomu tak, naopak pri dobrom riadení vzniká časový priestor pre konzultovanie problematiky. Prehľadnosť vykonanej práce je dobrý krok k riadeniu a k hodnoteniu. Na obrázku 1 je ukážka materiálu pre prípravu na cvičenie s témou MS Excel, pomocou ktorej cvičiaci vysvetľuje preberanú tému. Je rozdelená na jednotlivé hárky v MS Excel. Nepopierateľne pomocou takto pripraveného študijného materiálu je možné prebrať a názorne predviesť viac problematiky, ako len klasickým výkladom.

príkazov, ktoré používate pri práci zo súomnu.

Strana 1 z 5

názov súboru: ovicenie_11opr Základy informatiky II.

tj. Záznam makra bude za vás programovať. Nemusíte ovládať príkazy Visual Basic a predsa ich na pozadí vytvárate.

Skrátenie a zjednodušenie práce sa vám určite bude páčiť a začnete premýšľať, čo by ste si ešte zautomatizovali.

Upozornenie:

- príkazy napísané pomocou makra nie sú použiteľné vždy, niekedy je potrebné makro modifikovať a rôzne upraviť.
- je dôležité ako makro ukladáme pre ďalšie použitie – či má byť použiteľné pre všetky aplikácie, alebo len pre určité

3. tvorba makra

A ideme na vec: spustíte si

Nástroje - makro - zaznamenať nové makro

sa vytvára makro v MS WORD

- ako prvé vás požiada "PC" o názov – uložte si makro pod názvom podpis(1-N)
- **uložte ho prosím nie do šablóny NORMAL.dot ale len pre váš dokument** (viete, vírusy majú radi makrá a tak si aspoň trochu tie učebne ochráame a nezahlcujeme ich priveľmi.)
- niekde na ploche vášho dokumentu budete mať ikonku

obrázok 3 ukážka prezentovania preberanej témy na cvičení – tvorba makra

Databázové systémy I. pre MKP

Predmet absolvovali študenti druhého ročníka zamerania manažérstva kvality produkcie. V predmete bola snaha, aby sme študenta viedli k znalostiam inteligentného používateľa informačných systémov postavených na relačných databázach. Nakoľko študenti v prostredí LMS absolvovali predmet informatika na prostredie boli zvyknutí a táto forma štúdia im vyhovuje (zistené dotazníkom). Problematiku si našťudovali často samostatne, viedla sa len konzultácia k danej problematike a vo dvojiciach dané poznatky aplikovali do vlastnej aplikácie. Predmet zabezpečovali 3 vyučujúci, čo je optimálne pre vzájomnú spoluprácu medzi vyučujúcimi.

Ukážka pre záverečné hodnotenie

Na obrázku sú uvedené výsledky získané priamo z LMS systému za jednu skupinu. Prostredie výsledky exportuje do Excelu.

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic
 Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

	Krstné meno	Priezvisko	Emailová adresa	Zadanie: Vyriešené zadanie 1 - Maximium: 2	Zadanie: Vyriešené zadanie 2 - Maximium: 2	Zadanie: Zadanie 3 - Maximium: 2	Zadanie: Mimoriadne zadanie - Maximium: 3	Zadanie: Vyriešené zadanie 4 - Maximium: 3	Test: zápočtový test - Maximium: 15	Zadanie: Zadanie 4.1 - Maximium: 2	Zadanie: Vyriešené zadanie 5 - Maximium: 2	Zadanie: Preneodslane zadania -	Test: opravný test - Maximium: 15	Zadanie: Aktivity a nad rámec minimálnych požiadaviek na predmet - Maximium: 4	Zadanie: Projekt z DS 1 - Maximium: 80	Spolu
1																
2	Peter	Chochlik	peter311@centrum	2	2	2	3	3	5	2	2		10	4	80	115
3	Patrik	Chorvát	patrik311@centrum	2	2	2	3	2	7	2	2		12	3	80	117
4	Marek	Holiček	cukricekxy@pobox	2	2	2	2	2	7	2	2		14	2	75	112
5	Janka	Jelíková	janka2705@centrum	2	2	2	3	3	8	2	2		13	4	80	121
6	Miloš	Kebisek	milosko19@centrum	2	2	2	3	3	9	2	2		13	4	80	122
7	Daniel	Lahký	d.lahky@zoznam.s	2	2	2	3	3	6	2	2		11	4	80	117
8	Jozef	Matusčín	soso.m@centrum.s	2	2	2	3	3	6	2	2		12	3	80	117

obrázok 4 výsledky hodnotenia cvičiacim pre konkrétny krúžok

Záver

V príspevku je v krátkosti zhrnutý priebeh realizácie dvoch predmetov zabezpečovaných pomocou LMS systému v súvislostiach na celkovú koncepciu budovania e-learningu na univerzite. Takáto forma výučby kladie na pedagógov vysoké nároky na vytvorenie študijných materiálov, na systematické riadenie kontroly správnosti celého procesu výučby, ale nepochybne je to v súčasnosti správna cesta. Vybudovanie kvalitných predmetov takouto formou je náročné, ale potrebné. V ČR je priamo pod ministerstvom sekcia Národné centrum pre dištančné vzdelávanie a daná problematika je tým viac akceptovaná aj vo vedecko-pedagogických kruhoch a vytvára motiváciu a priestor pre realizáciu pedagógov. Plány na nasledovné obdobie sú vytvárať elektronické študijné materiály na čo najlepšej odbornej ale aj dizajnovej úrovni.

Literatúra

- [1] DROZDOVÁ M., DADO M., ICT as a tool to Design Quality Management Systems in Education *CBLIS University of Zilina*, ISBN 9963-607-63-2 Žilina 2005, 197-203
- [2] BIELIKOVÁ, M.: Softvérové inžinierstvo, princípy a manažment, *Slovenská technická univerzita v Bratislave 2000*,
- [3] KOČÍKOVÁ, E.: Trendy vo vyučovaní databázových systémov. In: *Zborník medzinárodnej vedecko-odbornej konferencie NITRA 2001-06-29*
- [4] STOFFOVÁ, V.-KOČÍKOVÁ, E.: Timetable-part of an academic information system, Uninfos '2004, In: *Zborník medzinárodnej konferencie*, Bratislava 2004-11-29,
- [5] ĎUĐÁK, J.: Testovací systém jazyka C/C++ eXam, Uninfos '2004, In: *Zborník medzinárodnej konferencie*, Bratislava 2004-11-29,
- [6] MAGA D., ĎUĐÁK J., ZERVAN D., JÁNOŠÍK P., BAUER P., E-learn laboratory of electromechanical actuators basic principles In: *Mechatronika 2005 [zborník] : Proceedings of 8th International symposium on mechatronics. - Trenčianske Teplice, 19-21.5.2005. - ISBN 80-8075-058-0. - s. 46-51.*
- [7] ĎUĐÁK J, Vzďialené laboratórium pre e-learning, In: *Uninfos 2005, medzinárodná konferencia*, Banská Bystrica 7. – 9. 9. 2005, ISBN: 80-8083-103-3, str. 26 – 33
- [8] JANOŠCOVÁ R., PREKOP J., Informačné technológie a spätná väzba v predmete počítačová podpora systémov riadenia kvality / In: *Kvalita produkcie. Zborník prednášok zo semináru pedagógov študijného odboru Kvalita produkcie. - Košice: Technická univerzita, 2005. - ISBN 80-8073-338-4.*

The free self-educational portal „eLearn central”

Stuchlíková Ľubica, Gron Michal, Csabay Otto, Hulényi Ladislav, Ondrášova Iveta
Faculty of Electrical Engineering and Information Technology,
Slovak University of Technology, Ilkovičova 3, 812 19 Bratislava, Slovakia
lubica.stuchlikova@stuba.sk

Abstract

This article shows the authors' experience in design, realization and using of an alternate source of information the free self-educational portal for students „eLearn central”. This e-Learning project is accessible on the server of the Department of Microelectronics FEI STU on the following links <http://kme.elf.stuba.sk/elearn/mdl>. The authors used the learning environment MOODLE, which supports international standard SCORM.

1. Introduction

There is general agreement that our society is changing into a knowledge and information society.

We are now living in a new age in which the demands are so complex, so multifarious and so rapidly changing that the only way in which we shall be able to survive is them is by committing to a process of individual, communal, and global learning throughout the lifespan of all of us.

People, communities and entire states with great options to create and to share knowledge and to spread this knowledge at need quickly and cheap have the biggest successes nowadays. The effort of society to be successful enhances stress to quality of education.

Lifelong Learning has emerged as one of the major challenges for the worldwide knowledge society of the future [1]. Lifelong learning is a hot issue for educators across the world, as societies everywhere are concerned with developing a literate, skilled and flexible workforce to widen participation in education at all levels and for all age groups. The explosion of new knowledge, accelerating technological progress, and ever-increasing competition make lifelong learning more important than ever. This will encourage the acquisition of new skills and knowledge that we all need for personal and professional development and for active participation in an information-driven society. It will also address information computer technology's contribution to learning, especially for those who, due to their geographical location, socio-economic situation or special needs, do not have easy access to traditional education and training. In this time we can meet with developing e-learning strategies in lifelong Learning.

Amount of information, which we need to absorb, is accumulating from day to day. Internet as an

information source has a dominant position. According to actual estimates more than 50 millions of people use Internet daily. Especially young people prefer this way of getting information to other sources but it is not convection. In this time there is a continually climbing number of people in middle and in subsequent age for whose Internet is a fact of life.

We were inspired by the advantages of e-Learning in our work. We have made an alternate source of information the free self-educational portal for students „eLearn central” to enhance the quality and effectiveness of the traditional teaching methods.

2. „eLearn Central”

Our e-Learning portal „eLearn Central” was installed to a server on Department of Microelectronics on <http://kme.elf.stuba.sk/elearn/mdl> link.

2.1. eLearn central: a Learning Environment

The current version of the free self-educational portal for students „eLearn central” uses a course management system Moodle 1.5.3 (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment).

Moodle [2] is a software package for internet-based courses and web sites production. Besides, Moodle is an open source software which means that it is free to download, use, modify and even distribute it (under the terms of the GNU General Public Licence [3]). The design and development of Moodle is guided by a particular philosophy of learning, a way of thinking that you may see referred to in shorthand as „a social constructionist pedagogy”. Technical and support details about Moodle you can see at web page [2].

2.2. „eLearn central”: Courses

Two groups of courses: „Electronics” and „Projects” were designed and located on the portal “eLearn central” (Fig. 1).

Three courses „Electronic systems and Electronic devices”, „www guide for laboratory exercises practice of subjects Electronic devices and circuits and Electronics” and „Mistakes of measurements” are opened in a group of course: „Electronics”. These courses are still being developed. These courses mainly serve for FEI students attending courses mentioned

above in the second year of their Bachelor study as an alternate source of information. Everyone who is interested in this topic can access our „eLearn central” portal, because it is a free portal.

The fourth course „Results of examination of Electronics devices and circuits” is accessible only for exactly defined group of student with a password.

The courses „Projects“ are a workspace for students in team projects and individual projects. These forms of study take advantage of all possibilities of a course management system MOODLE: a basic communication, a creative work by means of discussions, forums, resources adding, etc. A course on creating SCORM 1.2 packets was also designed and located in this group of courses. The access to courses „Projects” is allowed to the registered users who are provided with a key (password).

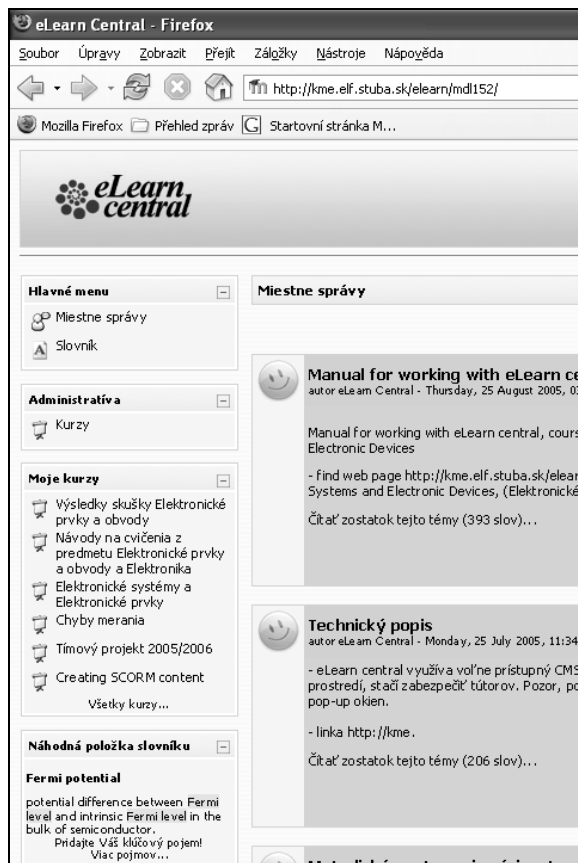

Fig. 1. Visitor's view of the „eLearn Central” in CMS Moodle

We specify two basic types of our courses: the standard self contained learning course („Electronic systems and Electronic devices”) and one-shot course – fast course („www guide for laboratory exercises practice of subjects Electronic devices and circuits and Electronics”, „Mistakes of measurements”, „Results of examination of Electronics devices and circuits” and „Projects“).

3. The standard self contained course

The standard self contained e-Learning course making is very demanding and time consuming. Our eLearn Central team is developing a course „Electronic systems and Electronic devices”.

This course deal with basic electronic devices, device properties, physical substance of semiconductor devices and applications in electronic circuits, and also deal with explain principles of selected functional blocks.

Students in that manner have possibility better to understand the basic principles and functions of electronic devices and systems. It enables also to shorten time for study and for preparation for examination of knowledge.

The content of standard self contained e-Learning course is following after our experiences:

3.1. Lessons

The course is divided to lessons. Now we have completed two lessons („Semiconductors and pn Junction of Semiconductors” [4] and „Digital circuits and systems” [5]) and we have prepared another eight lessons.

The complete lessons were converted into a SCORM 1.2 package [6]. SCORM (Shareable Content Object Reference Model) is a model defining relations among the course components, data models and protocols with the aim to make a possibility to interchange these courses among the learning systems satisfying SCORM specification [7].

Important: Each lesson has a fundamental idea. This idea must be clear for anybody and defined in the first section of a lesson.

Each our lesson includes several sections, two types of quizzes, interactive animations, glossary and number of hypertext references.

3.2. Lessons Sections

Each lesson is divided to several shorter sections. Hyperlinks, pictures, and multimedia elements such as animations are very useful components of sections.

3.3. Lessons interactive animations

E-Learning provides new opportunities for enhancement of quality and effectiveness of the traditional teaching methods. It is interactivity which can be rendered by software tools, like flash or java, which has inspired our team to create interactive animations to be used in the above-mentioned course „Electronic Systems and Electronic Devices”.

Our ambition was to assist the students in understanding of inner processes in semiconductors and electronics circuits through interactive animations. Static pictures and characteristics do not support much students' imagination of such inner processes. The animations were designed in such a way that they showed details of

a given object and so they contribute to obtaining of knowledge much easier and faster [8].

Our eLearn central team created 26 animations for this course. There are animations of passive devices, passive filters, diodes and their usage in electronic circuits (Fig. 2), as well as BT, HBT, JFET and IGBT transistors, real and ideal MOS structures, examples of planar technology produced diodes digital circuits and gates are included. Design of interactive animations can be divided into two groups. The animations created solely by using Macromedia Flash MX Professional 2004 tool [9] are in the first group (22 animations). The second type of interactive animations (4 animations) was created by using software Macromedia Flash MX Professional 2004 and SPICE. All the members of „eLearn central team“ took part in a text studying and interactive animation creation. Complicated physical problems were solved by involving other teachers who specialise in a given problem [10-12].

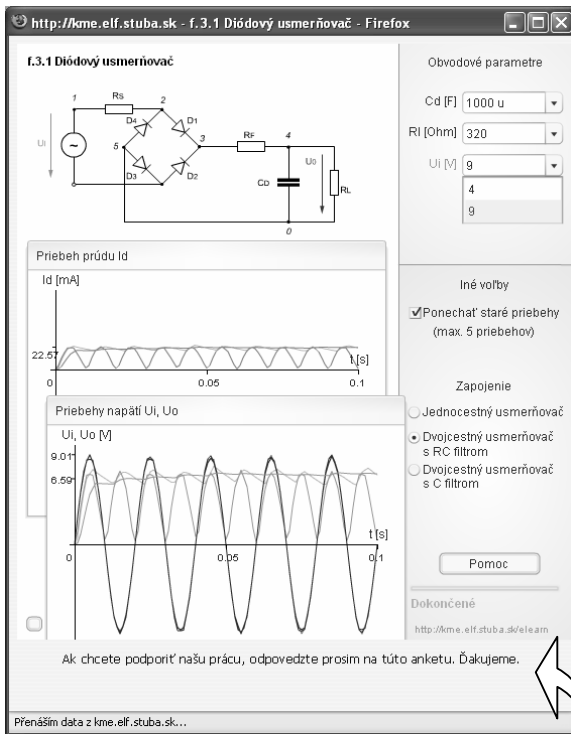

Fig. 2 The half-wave and full-wave rectifier
 Below the flash is located inquiry for users

To be able to further optimize the animations, we created a questionnaire for users. The link to this questionnaire is placed under all the animations.

3.4. Lesson quizzes

The lessons have been supplemented by two types of interactive self testing modules- quizzes in Moodle.

We created quizzes in the GIFT format for quizzes. The GIFT format allows that various question types can be mixed in a single text file, and the format also supports

Multiple-Choice, line comments, question names, feedback and percentage-weighted grades.

There are available at least 10 various quizzes with 10 multiple-choice questions supporting single or multiple answers in both types of quizzes. Results are listed in %. The best results are stored in users' accounts. The user is informed about these results in the case he repeats the test.

The first type of quiz is assigned for fast revision of knowledge. Students can see not only their results in %, but they can see expected correct results after finished of test.

The second type of quiz is a learning quiz with a feedback possibility. When a student does not answer correctly, the quiz automatically returns him back to the text related to the question. The student has an opportunity to repeat the answer after that. He/she may proceed in carrying out the quiz only if his/her answer is correct. This is a very simple way to learn this topic.

3.4. Glossary

Moodle has a possibility to create a glossary which can be maintained by the instructor or collaboratively by the students (Fig. 3).

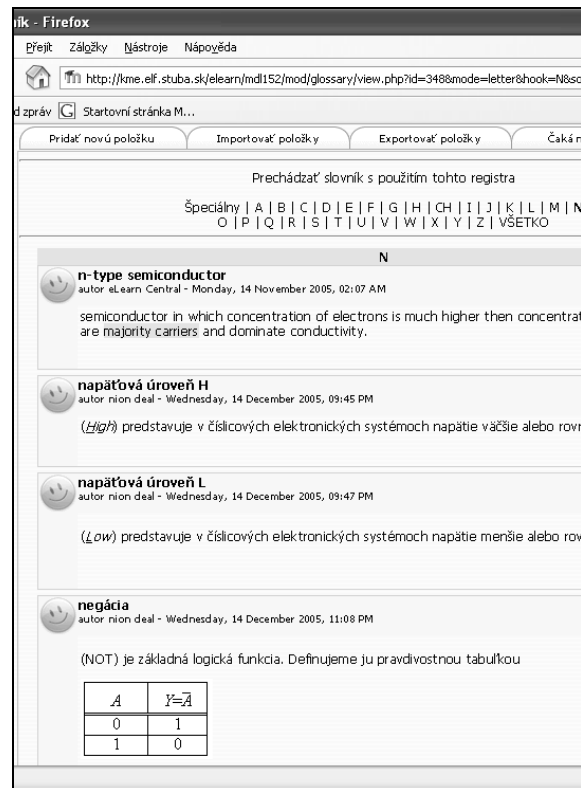

Fig. 3 Visitor's view of the „eLearn Central“ Glossary

Terms in the glossary that appear in the course can be auto-linked back to the glossary. We decided to use this

ability of Moodle – modul Glossary. We are creating our own glossary. Now the glossary has more than 100 explanations. Our goal is to prepare glossary with all terms used in our education text. This glossary is accessible not only for this lesson and course but for the whole portal „eLearn Central” (Fig. 1).

3. One-shot courses

We prepared 5 one-shot courses:

1. „www guide for laboratory exercises practice of subjects Electronic devices and circuits and Electronics“ This course is exploited as a support of practical laboratory exercises.

2. „Mistakes of measurements”. There are two interactive animations for upload, which are created in the LabWindows/CVI programme. These animations (Fig. 4) are used by the students as a study aid for determining errors of measurements of analogue and digital measurement devices.

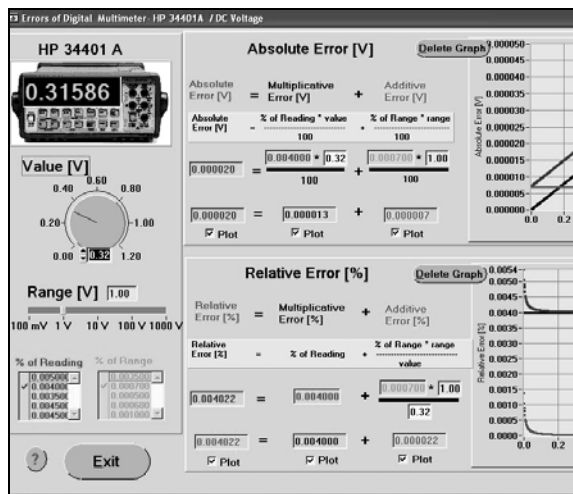

Fig. 4 An sight of simulations of digital multimeter errors.

3. „Results of examination of Electronics devices and circuits”. This course was created only for quick information of students about their examination results.

4. „Team Projects“. There was a useful workplace for team project. We were communicating together on regular basis by using possibility this course in Moodle.

5. „Creating SCORM content” as a course only for member of eLearn Central team. It shows our step-by-step sequence in converting documents from Word documents to html and to a SCORM packet. This course was designed with the aim to help the eLearn team members to manage converting of other lessons.

The last three courses are accessible only with a password.

We regard these one-shot courses as fast courses. Why fast?

- We can usually create this type of course in CMS Moodle for very short time.

- The student and teachers used these courses notably for communication and adding information, transfer files and new quick information.
- The make of changes is very easy.
- These courses can be used only for one occasion or regularly can be updated.

In all cases the creating of these one-short e-Learning courses are very useful tools for teachers and students at standard and also blended form of education.

4. Courses creators

The portal „eLearn central“ is a result of collaboration of teachers and students from a „eLearn central team”.

Students in our „eLearn central team” helped each other thus enabling them to solve some difficult software problems. Our new students used the Macromedia Flash software and created complicated animations in a very short period of time. They used the created animation templates and library of symbols. These templates and symbols were created by their predecessors. It is also a demonstration of how useful standardization of shapes, colours, templates is in a support e-Learning materials design.

All the animations created in *Macromedia Flash MX Professional 2004* are an outcome of a continuous reciprocal interaction between teachers and students of the „eLearn central team”. We have been communicating together on a regular basis, either in face-to-face meetings, or by an e-mail.

4.1. Cooperation: teachers with students

According to our experience, we think that cooperation teachers with students is one of the most prospective ways in a support of e-Learning materials design, educational portals and an educational content in such a small marketplace for e-Learning of engineering education as Slovakia is.

Students have the necessary software practical dexterity, they are able to learn quickly how to work with a new programme tools, such as Macromedia Flash MX Professional 2004. They have creativity, new views on a topic, and enthusiasm, as well. We achieved very attractive, quality and original results by reciprocal interactions between teachers and students based on equal rights.

The most optimal solutions we can get by creative interactions teacher = solver – student = solver. It may dissent, that it is much better to create a professional teacher team and a professional software team. There is great probability, that the professional approach in this teams cooperation would be a routine. We would also lose student personal preoccupation with creation processes and the student feedback in this case. Only students can help us to evaluate if a created e-learning project is appropriate to a student who meets with the topic for the first time.

5. Conclusion

Operation of portal “*eLearn central*” started on December 16, 2004. Here we can analyze our users’ response (Tab. 1).

Tab. 1. Number of visitors portal “*eLearn central*”

Name of course/ date of creating	visitors	Number of access
Electronic systems and Electronic devices December 16, 2004	285	24 634
www guide for laboratory exercises practice of subjects Electronic devices and circuits and Electronics September 25, 2005	171	13 089
Mistakes of measurements September 25, 2005	25	264
Results of examination of Electronics devices and circuits February 7, 2006	37	350
Team Projects September 25, 2005	4	1833
Creating SCORM content March 4, 2005	4	823
Number of access to eLearn central	526	40 984

Between December 16, 2004 and February 28, 2006, this portal was visited **40 984** times by **526** users. Some of users visited more than one course, we can say that our portal was visited by more than 350 different visitors.

The profile of our web page visitors corresponds mostly to the second year FEI STU students, who have no problems in access to Internet and have some experience with web learning and this kind of education suits them.

The number of our site visitors dramatically raised before an Electronic systems tests. The users have also the right to give an anonymous feedback to an individual interactive animations and courses. The feedback was very positive and it helped us to improve our work.

Our experience in using of our free self-educational portal for students „*eLearn central*” in a standard and a blended form of education we enriched in a distance study last year. Distance students feedback was unambiguous and positive. The students used all accessible e-Learning materials, and there was only one remark – to complete the course as soon as possible, which is now being developed.

The creating of the standard self contained course and also one-shot courses and applying them in a lifelong learning can join e-Learning advantages with a basic task of a lifelong learning.

6. References

- [1] FISHER G., Making Learning a part of life Beyond the “Gift Wrapping” Approach to Technology, 2006 <http://3d.cs.colorado.edu/philosophy.html#1.2>
- [2] Moodle, 2005, <http://moodle.org/>
- [3] GNU Operating System - Free Software Foundation, 2004, <http://www.gnu.org>
- [4] STUHLÍKOVÁ, L., CSABAY, O., REDHAMMER, R., ROVANOVA, L., GRON, M., STEVOVE, M., RADOBICKY, J., BENO, J., MONDOCKO, P., NEMCOK, P.: Interactive www Lesson "Semiconductors and pn Junction of Semiconductors" for Course of Electronic Systems and Electronic Devices. In: 5th International Conference Virtual University. Proceedings. Bratislava, December 16-17, 2004, pp. 155-160.
- [5] STUHLÍKOVÁ, L., GRON, M., BEŇO, J., HELBICH, M., HULÉNYI, L., CSABAY, O., REDHAMMER, R., MONDOČKO, P., KOŠÍK, T., MIKULÁŠOVIČ, J.: Interactive www lesson “Digital circuits and systems”, In: 6th International Conference Virtual University. Proceedings. Bratislava, December 15-16, 2005, pp. 157-162.
- [6] Reusable eLearning Object Authorng &Delivary, 2005, Reload Editor v1.3 (SCORM) http://www.reload.ac.uk/download/1_3.html
- [7] SCORM, 2004. Advanced distributed learning <http://www.adlnet.org/index.cfm?fuseaction=scormabt> <http://www.astd.org>
- [8] STUHLÍKOVÁ, L., GRON, M., RADOBICKÝ, J., CSABAY, O., ROVANOVA, L., BEŇO, J., MONDOČKO, P., ŠTEVOVE, M., ONDRÁŠOVÁ, I., HULÉNYI, L., KINDER, R., HELBICH, M., VACEK, F., NAGY, A., BEDNÁR, M., NEMČOK, P.: Interactive Animations as an e-Learning motivation agent, In: 6th International Conference Virtual University. Proceedings. Bratislava, December 15-16, 2005, pp. 151-156
- [9] Macromedia Inc., 2005, Macromedia Flash, Product Overview, <http://www.macromedia.com/software/flash/>
- [10] ŤAPAJNA, M., HARMATHA, L. : Determining the Generation Lifetime in a MOS Capacitor Using Linear Sweep Techniques. In: Solid-State Electronics, roc.48, 2004, s. 2339-2442.
- [11] DONOVAL, D., CHVÁLA, A., VRBICKÝ, A. : Computer Aided Analysis of the Parasitic Properties of a Bipolar Transistor Cell. In: 5th European Workshop on Microelectronics Education. Lausanne. Switzerland, 15.-16.4.2004, EWME 2004, Lausanne : Ecole Polytechnique Federale, 2004, pp. 113-116.
- [12] KINDER, R., NEMCSICS, A., HARMAN, R., RIESZ, F., PECZ, B. : Carrier Profiling of a Heterojunction Bipolar Transistor and P-i-n Photodiode Structures by Electrochemical C-V Technique. In: Physica Status Solidi (a), roc.175, 1999, s. 631-636.

AGRIEDUCA – program celoživotného vzdelávania v agropotravinárstve

**Ján Brindza, Pavol Podhradský, Ján Grolmus, Dezider Tóth,
Peter Popík, Peter Brindza**

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, jan.brindza@uniag.sk

Slovenská technická univerzita v Bratislave, podhrad@ktl.elf.stuba.sk

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, jan.brindza@uniag.sk

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra peter@blueartdesign.sk

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, , pbrindza@uniag.sk

Abstract

In the frame of TEMPUS project devoted to lifelong education at the Slovak Agricultural University in Nitra (Slovakia) an education programme was created under the title of AGRIEDUCA. Information system of AGRIEDUCA using the Toolbook programme language represents a continual development of electronic products for distance learning forms of study. These e-products are based on explanation of the problems concerned in several thematic blocks. The interpretation is complemented with various graphical, statistical and image enclosures. The English – Slovak translation and terminological dictionaries are integrated fully in the system as well. There are moreover mail directories of relevant institutions and offices and a test programme enabling the validation of gained knowledge. All databases are directly and effectively interconnected. Presently are six modules available: (i.) M1- Agricultural crop seed production, (ii.) M2 – English for farmers, (iii.) M3 – The common agricultural policy of EU, (iv.) M4 – Rural development programme, (v.) M5 – Animal breeding and consultancy, (vi.) M6 – Agriculture in rural development. Up to now graduated in the above mentioned courses over 900 participants belonging to different target groups.

Key words: Distance education, e-learning, education technology, information system,

1. Úvod

Strategický význam vzdelávania sa pre rozvoj ľudskej spoločnosti potvrdili predstavitelia štátov Európskej únie, keď v Lisabone 23. - 24. marca 2000 na zasadnutí Európskej rady. Zo záverov okrem iného vyplynulo, že štýly vzdelávania, života a práce sa búrlivo menia a Európa sa posunula do „Éry vedomostí“. Pre zavedenie celoživotného vzdelávania prijala Európska komisia podklady, ktoré v roku 2000 zhrnula v Memorande o celoživotnom vzdelávaní (EC 2001).

Zvláštnosťou celoživotného vzdelávania je skutočnosť, že sa týka vzdelávania dospelých. Mnohí autori považujú za vhodnú formu celoživotného vzdelávania dištančnú formu štúdia (Brindza et al 1998, 2000, Morgan & Tam 1999). Dôvodom je najmä výrazná vnútorná motivácia študujúceho, ktorý musí byť v priebehu celého štúdia veľmi aktívny, musí sa počas štúdia vyrovnáť s určitou osamelosťou pri štúdiu, musí sa donútiť k pravidelnému štúdiu a musí dokázať podriaďovať svoje záujmy a ďalšie povinnosti skutočnosti, že chce úspešne zvládnuť ním zvolené ďalšie vzdelávanie (Chapnick, 2001, Dennen V. - Bonk 2004).

V programoch celoživotného vzdelávania je veľmi dôležitá technológia vzdelávania. Vzdelávanie je proces odovzdávania znalostí, teda vyučovanie a učenie sa. V súčasnom období sa aj v danej súvislosti orientuje na využitie a vytváranie nových technologických procesov pre učenie sa a vyučovanie, s podporou informačno-komunikačných technológií (Brindza et al. 1998, HARTMAN 2000, Reiser 2002, Dennen V. - Bonk 2004). Predmetná problematika sa stala aj objektom predloženého príspevku.

2. Metodika

Obsahové zameranie programu celoživotného vzdelávania je orientované na riešenie aktuálnych globálnych problémov so špecifickým zameraním na podmienky Slovenska. Vzdelávanie cieľových skupín sa zabezpečuje dištančnou formou. Organizácia vzdelávacieho procesu sa zabezpečuje v členení – povinný konzultačný blok so sériou prednášok, samoštúdium, individuálne konzultácie, príprava záverečných testov, zhodnotenie poznatkov účastníkov a vydanie osvedčení o absolvovaní štúdia. Konzultačný blok sa realizuje v rozsahu minimálne 25 hodín. Pre samoštúdium sa poskytujú účastníkom učebné texty a učebné pomôcky vo forme informačných systémov pre vzdelávanie a poradenstvo s využitím moderných informačných a komunikačných technológií. Overovanie získaných poznatkov sa zabezpečuje formou písomných testov.

3. Výsledky

Program celoživotného vzdelávania a poradenstva sa zabezpečuje v určitých vývojových etapách čo názorne dokumentuje tabuľka 1. Je oficiálne začlenený do vzdelávacieho programu univerzity. Realizáciu programu zabezpečuje Inštitút ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti..

Tabuľka 1 Vývojové etapy realizácie celoživotného vzdelávania v podmienkach SPU v Nitre

Etapa	časové obdobie	systém výučby	učebné pomôcky
I.	1987 - 1997	klasický – kontaktná výučba	klasické učebné texty
II.	1998 - 2004	dištančné štúdium	klasické učebné texty a ISVP*
III.	2004	dištančné štúdium	ISVP *
IV.	od roku 2007	on line	ISVP * a elektronické učebnice

ISVP* - Informačný system pre vzdelávanie a poradenstvo

3.1 Ciele a obsahové zameranie vzdelávacieho programu

Obsahové zameranie vzdelávacieho programu vyplýva z obsahového zamerania medzinárodného dokumentu o zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja AGENDA 21, ktorý bol prijatý na medzinárodnej konferencii v Rio de Janeiro v roku 1992. Prijatie dokumentu prispelo k zvýšeniu aktivít medzinárodných organizácií ako aj vlád v mnohých krajinách sveta v záujme riešenia významných globálnych problémov existencie ľudstva. Uvedený trend podmienil aj v podmienkach Slovenska prijatie Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja a ostatných významných národných stratégií a programov, ktorých orientácia je zameraná predovšetkým na riešenie aktuálnych problémov a to v oblasti:

- zlepšovanie životného prostredia,
- ochrany a trvalo udržateľného využívania biodiverzity
- ekologizácia poľnohospodárstva,
- vplyv klimatických zmien na životné prostredie a poľnohospodárstvo,
- potravinová bezpečnosť,
- biologická bezpečnosť,
- bezpečnosť potravín,
- rozvoj vidieka a poľnohospodárstva,
- ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva,
- uchovanie a trvalo udržateľné využívanie tradičných agroekosystémov,
- politika kvality poľnohospodárskych produktov.

Plnenie cieľov a úloh v prijatých národných stratégiách a programoch umožní okrem iného aj systematické vzdelávanie obyvateľstva na všetkých úrovniach s cieľom zvyšovania vedomia a zodpovednosti odbornej ako aj ostatnej verejnosti za osvojovanie si požadovaných zmien vo výrobných ako aj nevýrobných aktivitách, ako aj pri zvyšovaní kvality každodenného života. Tieto úlohy sú deklarované vo všetkých prijímaných dokumentoch. Z uvedeného dôvodu

začlenila Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre uvedenú problematiku aj do programu celoživotného vzdelávania.

3.2 Organizácia vzdelávania

Program celoživotného vzdelávania sa realizuje vo všeobecnosti na úrovni špecializovaných kurzov a to formou dištančného štúdia. Príprava a realizácia kurzov sa zabezpečuje spravidla v troch modeloch (tab. 2). Relatívne najjednoduchší je model 1. Tento typ kurzov sa zabezpečuje hlavne pre zástupcov štátnej správy, samospráv a neziskových organizácií. Model 2 si vyžaduje oficiálnu akreditáciu Ministerstva školstva podľa Zákona č. 387 z roku 1997 o ďalšom vzdelávaní. Tento typ kurzov má vyššiu významnosť. Akreditácia je nutná pri žiadosti o finančnú podporu z európskeho sektorového operačného programu. Najvyššiu významnosť má model 3. Jeho absolvovanie pre určité cieľové skupiny vyplýva priamo zo zákona. Kurz musí byť preto taktiež akreditovaný. Účastníci okrem absolvovania záverečných písomných testov absolvujú aj overenie získaných poznatkov pred komisiou menovanou príslušným ministerstvom, ktorý deklaruje zákon.

Tabuľka 2: Modely prípravy a realizácie kurzov

Aktivita	Model 1	Model 2	Model 3
Etapa prípravy kurzu			
Akreditácia kurzu			
Etapa realizácie kurzu			
Konzultačný blok prednášok			
Individuálne štúdium zo študijnej literatúry a pomôcok			
Spracovanie písomných testov			
Overenie vedomostí pre komisiou			
Odovzdanie osvedčení účastníkom			

3.3 Prípravné obdobie kurzu

Prípravnú etapu zabezpečuje koordinačná rada pre kurz. Je vytvorená z expertov pre problematiku kurzu. Koordinácia zabezpečuje plnenie nasledovných úloh:

- Spracovanie učebného plánu
- Výber lektorov pre realizáciu kurzu
- Vypracovanie syláb učebných textov
- Návrh titulov učebných textov a autorov pre ich spracovanie
- Výber autorov a autorských kolektívov pre prípravu učebných textov,
- Zaškolenie autorov pre prípravu učebných textov
- Príprava akreditačného spisu

. Koordinácia zabezpečuje aj prípravu kompletného návrhu kurzu (tab. 3). Po schválení kurzu na realizáciu zabezpečuje informáciu o jeho konaní pre verejnosť formou masmédií alebo prezentačných seminárov. Podľa časového harmonogramu sa zabezpečuje prijímanie záväzných prihlášok účastníkov, uzatvorenie zmlúv s lektormi a pozvanie účastníkov na konzultačný blok.

Tabuľka 3 Základná dokumentácia kurzu celoživotného vzdelávania

Identifikačný list kurzu
názov, realizátor, garant, termín konania
Opis kurzu
vnútro Hlavné ciele, zdôvodnenie realizácie, očakávaný prínos, cieľové skupiny skupiny, likované metódy výučby, forma kontroly získaných vedomostí, časový rozsah kurzu
Učebný plán

Názov predmetu/prednášky, počet hodín, meno lektora
Učebné pomôcky
Autor a názov učebného textu/pomôcky, rok vydania, ISBN
Lektori
Odborná prax lektora, aktivity vo vzdelávaní a výskume, publikačné aktivity

a) Konzultačný blok prednášok

Prvú časť konzultačného bloku tvorí otvorenie kurzu, informácia o organizácii štúdia, protokolárne prevzatie študijnej literatúry. V druhej časti sa podľa časového harmonogramu zabezpečuje prezentácia problematiky formou prednášok z jednotlivých predmetov. Úlohou lektorov je vo všeobecnosti za 2-4 hodiny prednášok oboznámiť účastníkov o problematike a hlavne zabezpečiť základnú orientáciu v obsahu a prepojení na praktické riešenia. Dĺžka konzultačného bloku závisí od počtu zaradených študijných predmetov.

b) Individuálne štúdium

Za individuálne štúdium sa považuje obdobie počas ktorého si účastníci dopĺňajú poznatky z poskytnutej študijnej literatúry a pomôcok a súčasne zabezpečujú spracovanie záverečných písomných testov z vybranej problematiky. V tejto etape sú organizované individuálne konzultácie, počas ktorých majú účastníci možnosť konzultovať s jednotlivými lektormi. Počet termínov na konzultácie sa vyčleňuje na základe potrieb a požiadaviek účastníkov. O individuálne konzultácie je najväčší záujem.

c) Hodnotenie nadobudnutých vedomostí a poznatkov

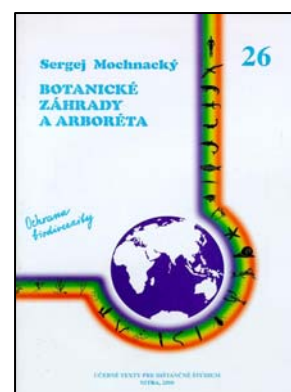
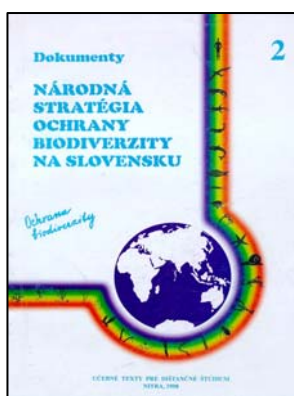
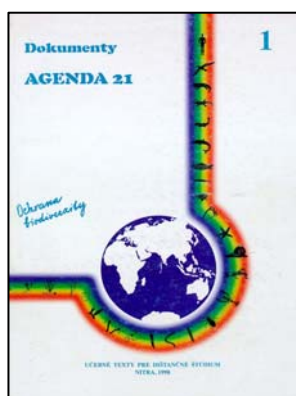
Spracované písomné testy účastníkov vyhodnocujú lektori podľa schválenej klasifikačnej stupnice. V prípade, že účastník neprospel je možné test ešte dvakrát opakovať. Pri certifikačných kurzoch sa okrem zhodnotenia písomných testov zabezpečuje aj hodnotenie nadobudnutých poznatkov pred komisiou, ktorá definitívne posudzuje získané vedomosti.

d) Záverečné sústredenie a odovzdanie osvedčení o absolvovaní kurzu účastníkom

Po absolvovaní všetkých náležitostí zo strany účastníkov a organizátorov sa zabezpečuje odovzdanie osvedčení účastníkov a záverečné zhodnotenie špecializovaného štúdia. Absolventi sa majú možnosť vyjadriť k úrovni a organizácii kurzu formou anonymnej ankety alebo aj priamo pri záverečnom hodnotení.

e) Učebná literatúra a pomôcky

Pre kurzy sa zabezpečuje príprava a spracovanie učebných textov a učebných pomôcok. V kurzoch je obmedzený rozsah kontaktnej výučby na minimum. Z toho dôvodu sa v prvej etape realizácie programu celoživotného vzdelávania venovala významná pozornosť príprave učebnej literatúry. Pri príprave a vydávaní učebných textov sa požaduje od autorov prezentácia problematiky jednoduchým, zrozumiteľným, zaujímavým a stručným výkladom s použitím jednotnej formálnej úpravy a vzájomnou prepojenosťou učebných textov. V edícii Ochrana biodiverzity (obr. 1) sa vydalo doteraz pre 12 kurzov 92 titulov.

Obrázok 1 Ukážky z vydanej série študijnej literatúry

e) Informačné systémy pre vzdelávanie a poradenstvo

S rozvojom informačných a komunikačných technológií sa v ostatných rokoch venuje významná pozornosť na prípravu informačných systémov pre vzdelávanie a poradenstvo. Informačné systémy sa vytvárajú v elektronickej forme podľa základného členenia (tab. 4). Pri príprave a spracovaní informačných systémov sa v plnej miere využívajú moderné informačné technológie.

Tabuľka 4 Základné členenie informačných systémov pre vzdelávanie a poradenstvo

Databázy	Forma a účel využitia	Počet
Tematické bloky	výklad problematiky	12 - 25
Prílohy k tematickým blokom	tabuľky, grafy, prípadové štúdie	50 - 200
Terminologický výkladový slovník	odborná terminológia	500 – 900
Anglicko-slovenský prekladový slovník	odborná terminológia	500 - 900
Adresáre významných pracovísk	domáce a zahraničné pracoviská	600 - 900
Testy pre hodnotenie poznatkov	overovanie poznatkov užívateľmi	100 - 200
Národné a medzinárodné skratky	orientácia	5000

Program celoživotného vzdelávania AGRIEDUCA sa realizuje v podmienkach Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre od roku 1997. Je oficiálne začlenený do vzdelávacieho programu univerzity. Realizáciu programu zabezpečuje Inštitút ochrany biodiverzity a biologickej bezpečnosti..

Obr. 2 Ukážky z informačného systému pre vzdelávanie a poradenstva v systéme AGRIEDUCA

V rámci realizácie programu AGRIEDUCA bolo vytvorených 6 modulov a to:

- M1- Semenárstvo poľnohospodárskych plodín,
- M2 – Anglický jazyk pre poľnohospodárov,
- M3 – Poľnohospodárska politika EU,
- M4 – Program rozvoja vidieka,
- M5 – Plemenitba hospodárskych zvierat,
- M6 – Poľnohospodárstvo v rozvoji vidieka.

Toho času sa aktívne pripravujú nové moduly:

- M7 Program politika kvality
- M8 Správna poľnohospodárska prax

M9 Tradičné agroekosystémy
 M10 Biodiverzita a poľnohospodárstvo

V priebehu rokov 1997 – 2005 bolo realizovaných 10 kurzov, ktoré ukončilo vyše 2 tisíc absolventov z rôznych cieľových skupín. Toho času sa realizujú 3 špecializované kurzy, ktoré sú akreditované Ministerstvom školstva SR s finančnou podporou z Európskych podporných fondov (tab.5).

Tabuľka 5 Prehľad realizovaných kurzov v programe celoživotného vzdelávania AGRIEDUCA

Názov kurzu	Model *	Počet absolventov
Ochrana biodiverzity v trvalo udržateľnom rozvoji	1	253
Semenárstvo poľnohospodárskych plodín.	3	754
Diagnostikácia semien odrôd sladovníckeho jačmeňa (fy Heineken)	1	300
Agenda 2000 – spoločná poľnohospodárska politika	1	250
Agenda 2000 – štrukturálna politika a rozvoj vidieka.	1	250
Aplikácia moderných matematických a štatistických metód	1	340
Politika kvality potravín	2	180 **
Agroenvironmentálne programy	3	210 **
Zásady správnej poľnohospodárskej praxe	2	210 **
Uchovanie a využívanie genetických zdrojov rastlín	3	250 **

* model štúdia podľa tabuľky 1, ** predpokladaný počet absolventov

Použitá literatúra

- Brindza, J. 2000. Realizácia dištančného vzdelávania na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre. In.: Distanční vzdelávaní na vysokých školách. Seminár s medzinárodnou účasťou, Praha, p. 43-47 (in Slovak)
- Brindza, J., Gažo, J., Slaměna, Z. 1998. Genotypdata Pisum - information system for evaluation and documentation of genetic resources from *Pisum sativum*. In: XXV International Horticultural Congress (IHC) Science and horticulture, interfaces and interactions. Brussels : b. v., p. 392.
- Dennen, V., Bonk, C. J. 2004. We'll leave a light on for you: Keeping learners motivated in online courses. In: B. H. Khan (Eds.): Flexible learning. Englewood Cliffs: Educational Technology Publications.
- European Commission: European Report on the Quality of School Education. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2001. ISBN 92-894-0536-8
- Hartman, D. 2000. What Will Be the Influences of Media on Literacy in the Next Millenium? Reading Research Quarterly, 35, (2), p. 281-282
- Chapnick, S. 2001. Are you ready for e-learning? Retrieved January 24, 2003, from <http://www.learningcircuits.org/nov2000/chapnick.html>, Cambridge Jim (2002), Defining Quality in Education. UNESCO
- Morgan, C. K., Tam, M. 1999. Unravelling the complexities of distance education student attrition. Distance education. 20 (1), p. 96-108.
- Reiser, R. A. 2002. A History of Instructional Design and Technology. In: Issues in Instructional Design and Technology. Prentice Hall

Program EÚ Leonardo da Vinci a príklady projektov celoživotného vzdelávania na slovenských vysokých školách

Pavol Krempaský

Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu

Národná agentúra programu Leonardo da Vinci

Staré Grunty 52, 842 44 Bratislava

krempo@saaic.sk

Abstract

Jedným z hlavných cieľov programu Európskej únie Leonardo da Vinci je podpora celoživotného vzdelávania. Program udelil grant v rokoch 2000 – 20005 množstvu inovačných medzinárodných projektov, na ktorých sa podieľali aj slovenské univerzity. Príspevok poskytuje prehľad o týchto projektoch. Jeho hlavným poslaním je zviditeľniť výsledky projektov, aby sa zvýšilo ich využitie v praxi. Pokračovateľom programu má byť nový Integrovaný program pre celoživotné vzdelávanie 2007 – 13.

1. Program Leonardo da Vinci a celoživotné vzdelávanie

Program Európskej únie Leonardo da Vinci podporuje od svojho vzniku celoživotné vzdelávanie. Jeho druhá fáza sa začala od r. 2000 a potrvá do roku 2006. Program podporuje inovačné nadnárodné projekty v oblasti odborného vzdelávania. Ako sa uvádza v rozhodnutí Rady ministrov EÚ z r. 1999: „Tento program má prispieť k podpore Európy znalostí a to rozvojom európskeho priestoru pre spoluprácu v oblasti vzdelávania a odborného vzdelávania a prípravy. Má podporovať politiku členských štátov EÚ a tvorbu znalostí a zručností a kompetencií, ktoré podporujú aktívne občianstvo a schopnosť zamestnať sa. /1/ Ten istý dokument definuje celoživotné učenie sa ako „Vzdelávanie a odborné vzdelávanie a príprava, ktorá je ponúknutá osobám počas ich celého života, aby sa im umožnilo získať, aktualizovať alebo prispôbiť ich znalosti, zručnosti a kompetencie“. Program Leonardo da Vinci používa aj inú definíciu pre celoživotné učenie sa „všetky aktivity učenia sa počas života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a kompetencie v rámci personálnych, občianskych, sociálnych a/alebo zamestnaneckých perspektív“. /2/

Ciele projektov

Projekty podávané v rámci programu od r. 2000 si museli vybrať minimálne jeden z dole uvedených cieľov:

Cieľ 1: Zlepšiť zručnosti a kompetencie ľudí, najmä mladých, v základnej odbornej príprave na všetkých

stupňoch; toto môže byť dosiahnuté *inter alia* prostredníctvom odborného vzdelávania prepojeného na prax s cieľom uľahčiť ich integráciu a reintegráciu do trhu práce;

Cieľ 2: Zlepšiť kvalitu a prístup k ďalšej odbornej príprave a celoživotnému získavaniu zručností a kompetencií s cieľom zvýšiť a rozvíjať adaptabilitu, súvisiacu osobitne s technologickými a organizačnými zmenami;

Dôležité postavenie v cieľoch 1 a 2 majú inovačné prístupy k poradenstvu a profesijnej orientácii.

Cieľ 3: Podporovať a posilniť príspevok odbornej prípravy do procesu inovácií, a tým zvýšiť konkurencieschopnosť a podnikavosť a vytvárať nové pracovné možnosti; osobitnú pozornosť treba venovať projektom spolupráce medzi univerzitami a podnikmi, najmä malými podnikmi.

Projekty, ktoré súviseli najmä s prvým cieľom podporovali okrem iného aj rozvoj kľúčových zručností, ktoré následne uľahčujú ďalšie vzdelávanie a zvyšujú šance zamestnať sa. Paria sem aj projekty, ktoré sa týkali uznávania výsledkov neformálneho a informálneho vzdelávania.

Projekty zamerané na druhý cieľ často krát podporovali využívanie informačno – komunikačných technológií vo vzdelávaní, snažili sa prispôbiť obsah vzdelávania potrebám trhu práce, čo sa v rámci programu Leonardo da Vinci vníma ako jedno z kritérií kvality vzdelávania. Patria sem aj projekty, ktoré podporovali jazykové vzdelávanie súvisiace s výkonom istých povolanií, alebo z rozvojom istého hospodárskeho rezortu. Nemálo projektov sa týkalo poradenstva a profesijnej orientácii. Pre ľahší prístup k týmto projektom je vhodné komunikovať so slovenskými zástupcami celoeurópskej siete Euroguidance (nrcg@saaic.sk).

Posledný z cieľov je reprezentovaný projektmi, ktoré podporovali podnikateľského zručnosti, prepojenie výsledkov výskum, vzdelávania a praxe; resp. spolupráce medzi vysokými školami a svetom práce.

Typy projektov

V príspevku sa snažím stručne prezentovať príspevok projektov Leonardo da Vinci k prioritám alebo dôležitým témam, ktoré definovali niektoré

klúčové dokumenty v oblasti celoživotného vzdelávania v EÚ a na Slovensku. Z množstva projektov, ktoré boli schválené v rámci programu Leonardo da Vinci (ide o tisíce projektov) sa sústreďím na tie, ktoré buď manažovala slovenská vysoká škola (tzv. kontraktorské projekty), alebo slovenská vysoká škola bola v projekte partnerom. Urobil som iba dve výnimky, keď uvediem projekty, ktoré síce nemajú slovenského vysokoškolského reprezentanta, ale sú veľmi relevantné k téme. Ide o projekty, kde je partnerom Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu (projekty pre oblasť poradenstva a profesijnej orientácie) a Akadémia vzdelávania (ide o projekt kvality v ďalšom vzdelávaní).

Horeuvedené ciele sa snažil program podporiť najmä tromi typmi projektov:

1. Mobilné projekty (praktické stáže v zahraničí). Pilotné projekty (trvali 1 – 3 roky) podporovali tvorbu inovácií v odbornom vzdelávaní a zvyšovanie jeho kvality.
2. Projekty jazykových kompetencií (trvali 1 – 3 roky) a podporovali inovácie v jazykovom vzdelávaní.
3. Projekty nadnárodných sietí pomáhali, ako hovorí názov, vytvárať siete organizácií, ktoré by vytvárali platformu pre výmenu skúseností.
4. Projekty príručných materiálov boli vedeckejšie zamerané projekty výstupom ktorých bývali analýzy, štatistiky, prieskumy a pod.

Pre záujemcov, ktorí by si chceli podať projekt v rámci programu Leonardo da Vinci treba uviesť, že posledné termíny na podávanie projektov boli v septembri 2005, resp. 10. 2. 2006.

Súvis programu a dôležitých európskych dokumentov o vzdelávaní

Projekty Leonardo da Vinci prispeli ku všetkým prioritám, kľúčovým témam, uvedeným v dôležitých dokumentoch o celoživotnom vzdelávaní.

Memorandum o celoživotnom vzdelávaní definuje šesť kľúčových posolstiev, ktoré sú zamerané na dôležitú oblasť vzdelávania. Sú to:

1. Nové základné zručnosti pre všetkých.
2. Nové základné zručnosti sú zručnosti týkajúce sa informačných technológií, cudzie jazyky, technologická kultúra, podnikateľstvo a sociálne zručnosti.
3. Viac investícií do ľudských zdrojov..
4. Inovácie vo vzdelávaní.
5. Uznávanie výsledkov vzdelávania.
6. Nový prístup k odbornému usmerňovaniu a poradenstvu.

Ďalším dokumentom, ktoré zohľadnili organizácie pri tvorbe projektov je *Kodanská deklarácia* európskych ministrov odborného vzdelávania a prípravy a Európskej komisie o rozšírenej európskej spolupráci v odbornom vzdelávaní a príprave (2002):

1. Európska dimenzia.
2. Transparentnosť, informácie a poradenstvo.
3. Uznávanie schopností a kvalifikácií.
4. Zabezpečenie kvality.

V neposlednom rade sa projekty týkajú aj priorit uvedenými v dokumente *Vzdelávanie a odborná príprava v Európe: rozličné systémy, spoločné ciele pre rok 2010* (r. 2003):

1. Zlepšiť kvalitu a efektívnosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ.
2. Uľahčiť prístup do systémov vzdelávania a odbornej prípravy pre všetkých.
3. Otvoriť systémy vzdelávania a odbornej prípravy širšiemu svetu.

Posledným dokumentom, ktorého priority sa odrazili pri príprave projektov je *Maastrichtské komuniké o budúcich prioritách rozšírenej európskej spolupráce v odbornom vzdelávaní a príprave* (r.2004):

Rozvoj transparentnosti, kvality vzdelávania a vzájomnej dôvery. Konsolidácia priorit Kodanskej deklarácie. Európsky kvalifikačný rámec. Európsky systém transferu kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu. Zmena úlohy učiteľa a trénera. Reliabilita štatistik v odbornom vzdelávaní a príprave.

2. Príklady projektov

Aspoň krátko spomeniem *mobilitné projekty*. Z hľadiska vysokých škôl išlo o praktické stáže študentov a učiteľov, ktoré majú zlepšiť ich znalosti a zručnosti uľahčujúce ich uplatnenie na trhu práce, resp. prispievajúce k zavádzaniu inovácií vo vzdelávaní. Do roku 2004 bol ročne schvaľovaný grant pre asi 40 učiteľov z vysokých škôl a 4 – 5 učiteľov cudzích jazykov. Pokiaľ ide o študentov na praktickú stáž do zahraničia sa dostalo každoročne do r. 2003 asi 100 študentov, od r. 2004 ročne viac ako 200 študentov. Pokiaľ ide o počet schválených projektov k úspešným vysokým školám patria: Slovenská technická univerzita, Prešovská univerzita, Slovenská poľnohospodárska univerzita a Ekonomická univerzita.

V rokoch 2000 – 2005 bolo schválených spolu 21 projektov (*pilotné projekty, jazykové kompetencie*). Z toho v 8 projektoch bola kontraktorom (organizácia, ktorá získala grant) vysoká škola (z toho v 4 projektoch ide o Technickú univerzitu v Košiciach, v 2 projektoch ide o Slovenskú poľnohospodársku univerzitu a v 2 projektoch o Ekonomickú univerzitu). Okrem toho sa slovenské vysoké školy ročne zapojili do asi 10 zahraničných projektov ako partneri ročne (STU Bratislava – v 16 projektoch, TU Košice – 10, Žilinská univerzita – 7, Univerzita Komenského, Ekonomická univerzita, Univerzita Mateja Bela – 3, Slovenská poľnohospodárska univerzita, Vysoká škola múzických umení, Trenčianska univerzita, Univerzita Konštantína Filozofa, Univerzita veterinárneho lekárstva, Prešovská univerzita – 1). Z realizáciou projektov programu Leonardo da Vinci a ich príspevkom k celoživotnému vzdelávaniu majú z hlavných prednášateľov tejto konferencie osobné skúsenosti napr. prof. Ing. Vladimír

Báleš, CSc., doc. RNDr. Jaroslava Mikulecká, PhD.,
Doc. PhDr. Viera Prusáková, PhD. a doc. Ing. Mikuláš
Huba, PhD.

Príspevky projektov by sme mohli zhrnúť do nasledovných tematických okruhov, pričom som sa snažil zachytiť aj trendy, ktoré sa v projektoch objavovali:

Spolupráca vysokých škôl s podnikovou sférou a s inými organizáciami dôležitými z hľadiska celoživotného vzdelávania. V podstate ide o jednu zo základných črt programu Leonardo da Vinci – prispieť k spolupráci sféry vzdelávania a trhu práce. Zapojenie strany „odberateľov“ (reprezentanti trhu práce – podniky, profesijné združenia, asociácie a pod.) alebo „dodávateľov“ (stredné školy) je možné registrovať pri tvorbe výsledkov skoro každého projektu. Vysoké školy (akademická obec) tak mali ďalšiu príležitosť zlepšiť si zručnosti pri tvorbe vzdelávacích materiálov, ktoré sú určené primárne pre nie akademické prostredie.

E-learning – využívanie informačných a komunikačných technológií vo vzdelávaní. V porovnaní s rokom 2000 sa projekty v nasledujúcich rokoch vyznačujú zvýšeným počtom výsledkov projektov, ktoré využívajú e-learning. V podstate skoro každý projekt už prináša aspoň jeden výsledok, ktorý je založený na IKT. Vývoj išiel od multimedialných modulov a CD ROM, cez virtuálne laboratórii, cez on-line kurzy k rôznym portálom s viacerými funkciami a virtuálnych centier, teda najprv vytváranie výsledkov a neskôr tvorba produktov (napr. portálov), ktoré umožňujú prístup k týmto multimedialným modulom. Posun nastal aj v tom, že projekty sa snažili uľahčiť tvorbu multimedialných produktov pre „neinformatikov“, teda učiteľov, ktorí majú bežné skúsenosti užívateľa PC. Aj slovenské vysoké školy (VŠ) zapojené do projektov prešli skúsenosťou iných VŠ: e-learning nestačí, je potrebné ho kombinovať s inými metódami vzdelávania, čo sa označuje termínom „blended learning“. Viaceré VŠ si overili čo znamená poskytovať e-learning pre malé a stredné podniky (MSP) (tvorba prítlačlivých, praktických vzdelávacích materiálov; nedostatok času pre štúdium zo strany MSP; časová náročnosť tvorby modulov; jednoduchosť systému manažmentu vzdelávania a pod.). Uvádžam niektoré výsledky projektov: moduly pre teleprácu, využívanie IKT pre vzdelávanie hendikepovaných, kurzy pre bankovníctvo a účtovníctvo, pracovníkov plynárenského priemyslu, zavádzanie systému kvality do zdravotníckych zariadení pomocou virtuálneho centra, európska databáza matematických modulov, e-obchod, IKT v manažmente, on-line kurzy pre kariérnych poradcov, kurz pre MSP (najmä manažment, životné prostredie a nové technológie, psychológia), on-line poľnohospodárske právo, európsky virtuálny inkubátor pre high - tech MSP, interaktívny nástroj pre manažment tuhého a tekutého odpadu. V zozname projektov sme uviedli aj projekty, do ktorých je zapojená firma Elfa sro., keďže skúsenosti z projektov sa dajú využiť aj na Technickej univerzite v Košiciach.

Jazykové vzdelávanie. Samozrejme, že aj do jazykového vzdelávania prenikol e-learning. Aj e-learningové výsledky projektov dodržiavali V projektoch však došlo aj k presadzovaniu ďalších postupov a princípov. Vzdelávacie materiály sú založené na simuláciách reálnych pracovných situácií a prostredia, navigácia je prispôbená cieľovej skupine kurzu, stotožnenie sa s hrdinom príbehu, podpora komunikačných zručností. Ako samozrejmosť sa objavuje nadnárodná dimenzia jazykových produktov, keďže jedným z cieľov Leonardo projektov je podpora nadnárodnej mobility študentov, resp. pracovníkov. Uvádžam niektoré výsledky projektov: španielčina pre oblasť obchodu a podnikania (projekt Ekonomickej univerzity <http://www.euba.sk/leonardo>, ktorého projektová -manažérkou bola doc. PhDr. J. Lenghardtová, CSc. bol ocenený ako jeden z 32 najlepších projektov Leonardo da Vinci v Maastrichte v r. 2004 /7/, kurz na internete pre životné prostredie, angličtina a nemčina pre lesné hospodárstvo; efektívne písanie správ v angličtine vo vede a technike, kurz pre pracovníkov záchranných služieb, pracovníkov vodného hospodárstva, jazykové vzdelávanie „nejazykárov“ - učiteľov technických predmetov na stredných školách, prezentačné schopnosti v cudzom jazyku, jazykový kurz v agroturistike, jazyková príprava na stáž v zahraničí, jazykový kurz pre energetikov, nemčina pre strojárrov, angličtina pre projektový manažment, kurz pre interkultúrne jazykové zručnosti, jazykové vzdelávanie tútorov pre mobilitu, prípadové štúdie ako prostriedok rozvíjania kľúčových kvalifikácií v odbornej jazykovej príprave, tezaurus indikátorov jazykových vedomostí a zručností pre inžinierstvo, podnikanie a manažment; jazykový kurz pre mobilitu pre začiatočníkov -poľština, slovenčina, holandčina, gréčtina a litovčina.

Modulový prístup k vzdelávaniu. Z hľadiska celoživotného vzdelávania je perspektívny modulový prístup k vzdelávaniu. Vo všeobecnosti je tento prístup medzi projektmi Leonardo da Vinci veľmi populárny. Využívajú ho najmä projekty orientujúce sa na ďalšie vzdelávanie. Výsledky projektov: európske moduly pre scenáristov, pre odborníkov na využívanie opustených priemyselných zón, pre pracovníkov v oblasti technológií pre obnoviteľnú energiu, pre stavebných inžinierov, pre gumárenský priemysel, pre pracovníkov prevádzky a údržby stavieb, pre dopravu, pre veterinárov, pre urbanistov, pre odborníkov z oblasti biologických vied, pre elektroinžinierov, pre farmárov o ochrane rastlín, systematický kurz vzdelávania pre kariérnych poradcov (zaujímavosťou je, že výsledky tohoto projektu podporil Európsky sociálny fond, aby sa rozšírili na Slovensku vo väčšej miere), pre pracovníkov s meracou technikou a metrológie.

Kvalita v ďalšom vzdelávaní. Väčšina projektov v tejto téme sa v sebe zahŕňa súvis iba s jedným z kritérií kvality vzdelávania a to prepojenie obsahu vzdelávania na potreby trhu práce. Iba málo projektov sa venuje zabezpečeniu kvality v ďalšom vzdelávaní. Tento fakt možno vysvetliť tým, že kvalita vzdelávania sa stala explicitnou prioritou programu

Leonardo da Vinci iba od r. 2005. Výsledky projektov: softvér a metodológia na hodnotenie kvality organizácií poskytujúcich ďalšie vzdelávanie (v tomto projekte nebola síce zapojená slovenská vysoká škola, ale iná organizácia a keďže je projekt relevantný pre tému seminára, uvádzame ho nižšie), zavádzanie ISO noriem do zdravotníckych zariadení, vzdelávacie materiály k téme - manažment kvality pre odborníkov pracujúcich s hendikepovanými ľuďmi.

Vzdelávanie pre hendikepovaných. Projektov na túto tému bolo na Slovensku podaných veľmi málo a tak ide skôr o projekty, v ktorých boli slovenské univerzity partnermi, ale ani týchto projektov nie je veľa. V každom prípade sa tieto projekty orientovali najmä na využívanie IKT pre zlepšenie vzdelávania hendikepovaných a pre skvalitnenie výučby cudzích jazykov relevantných pre trh práce. Výsledky projektov: nové technológie pre zrakovo hendikepovaných, IKT pre hendikepovaných, cudzí jazyk pre ľudí s poruchami zraku, manažment kvality pre prácu s hendikepovanými, Rómovia a trh práce.

Profesijné orientácia a poradenstvo: Táto sféra bola, resp. aj je na Slovensku donedávna dosť „podvýživná“, preto možno uvítať každý projekt, ktorý skvalitnil prípravu poradcov. Z hľadiska témy dnešného seminára dvojnásobne, pretože práve títo odborníci pomáhajú ľuďom orientovať sa v dobe informácií v možnostiach vzdelávacej a pracovnej kariéry počas celého života. Napriek tomu, že nebolo schválených veľa projektov, v ktorých vystupujú slovenské vysoké školy, sú výsledky projektov pre ne ľahko prístupné, keďže partnerom projektov bolo mnoho krát Národné informačné centrum pre poradenstvo = Euroguidance centrum (nrcg@saaic.sk), ktoré je súčasťou Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu (Euroguidance centrum existuje v každej z 31 krajín, kde funguje program Leonardo da Vinci). Projekty priniesli medzinárodnú dimenziu a využívanie IKT do práce poradcov. Výsledky projektov: portály, databázy možností štúdia a pracovných príležitostí, nástroje pre virtuálnu spoluprácu a výmenu skúseností, manuály pre poradenstvo cez telefón, informačné nástroje pre štúdium a prácu v Európe. V tejto súvislosti je vhodné spomenúť aj európsky portál o možnostiach vzdelávania (možnosti štúdia, granty, mobilita, život v inej krajine a pod.) zriadený Európskou komisiou „Ploteus“ (<http://europa.eu.int/ploteus/portal/home.jsp> (slovenská verzia).

Mobilita študentov a učiteľov a kľúčové zručnosti. Program Leonardo da Vinci vysiela ročne okolo 250 – 300 vysokoškolských učiteľov a študentov do zahraničia na prax a tým im dáva možnosť zlepšiť si niektoré kľúčové zručnosti aj z hľadiska celoživotného vzdelávania (jazykové zručnosti, zručnosť riešiť problémy, zručnosť aplikovať teoretické vedomosti v praxi, schopnosť pracovať v medzinárodnom tíme, schopnosť inovovať a pod.). Výsledky projektov: v rámci jedného pilotného projektu vznikla sieť pre podporu praktických stáží v zahraničí a metodológia hodnotenia interpersonálnych zručností,

Zbližovanie kvalifikácií. Na úrovni celoeurópskej sa síce nepreferuje harmonizácia (skôr napr. transparentnosť kvalifikácií), no na úrovni projektov sa často objavuje aj zbližovanie (harmonizovanie) obsahov vzdelávania okrem spomenutej transparentnosti kvalifikácií. Viaceré projekty sa snažia vypracovať moduly, ktoré by zohľadňovali jednak „dobrú prax“ organizácií z viacerých krajín a jednak znalosti a zručnosti, ktoré by mal mať pracovník, ak sa chce uplatniť aj mimo svojej domovskej krajiny. Výsledky projektov: okrem spomenutých „spoločných – európskych“ modulov vznikli aj komplexnejšie snahy o sprehľadnenie vzdelávania vo veterinárstve a vo vzdelávaní počítačových odborníkov na sieť (európsky certifikát pre pracovníkov počítačových sietí).

Projektov s účasťou vysokej školy zo Slovenska:
Rok 2005

LI/05/B/F/PP - 164510 - SAETO

Sebahodnotenie pre organizácie pôsobiace vo vzdelávaní a odbornej príprave

<http://www.saeto.com>; Žilinská univerzita

DK/05/B/F/NT -145517

Bezpečnosť strojov; STU Bratislava;

huba@elf.stuba.sk

SK/05/B/F/PP-177435

Učenie a učenie sa vo virtuálnom prostredí pre manažment vodných tokov

Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra;

anna.bandlerova@fem.uniag.sk

FI/05/B/F/PP- 160633

Nový prístup k vzdelávaniu pre manažment

prírodných zdrojov; Technická univerzita; Zvolen;

viglasky@vsld.tuzvo.sk

SK/05/B/F/LA-177427

Transparentnosť v získaných jazykových

kompetenciách; Ekonomická univerzita

v Bratislave; svobod@dec.euba.sk

Rok 2004

SK/04/B/F/PP-177421

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=332&jazyk=SK>

E-learning pre zavedenie a manažment telepráce;

Technická univerzita Košice

natasa.urbancikova@tuke.sk; <http://www.elite-project.sk/>

DE/04/B/F/PP-146114

Európsky program pre písanie scenárov: hodnotenie a kurikulá/ prenos a typizácia

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=341&jazyk=SK>

Vysoká škola múzických umení; Bratislava;

PL/04/B/F/PP-174498

Dištančné vzdelávanie v oblasti bankovníctva a účtovníctva

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=335&jazyk=SK>

Univerzita Mateja Bela; Banská Bystrica,

<http://www.konferencja.wsb.pl/poznan/dilbac/eng/index.php>

CZ/04/B/F/PP-168012

E-Learning pre nadobudnutie nových typov zručností

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=336&jazyk=SK>

Slovenská technická univerzita v Bratislave;
LV/04/B/F/PP-172003

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=348&jazyk=SK>

Manažment kvality vo vzdelávaní dospelých v Európe

Akadémia vzdelávania, Bratislava;

<http://www.managingquality.lv/main.html>

DE/04/B/F/PP-146157

Moduly pre potreby ďalšieho vzdelávania

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=349&jazyk=SK>

Slovenská technická univerzita v Bratislave;
Technická univerzita v Košiciach;
IE/04/B/F/PP-153203

Poradenstvo pre využívanie pomocných technológií vo vzdelávaní a na pracovisku pre zlepšenie podmienok mladých zdravotne postihnutých ľudí

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=356&jazyk=SK>

Technická Univerzita v Košiciach,

<http://www.tuke.sk/AC/projects/gateway.shtml>

CZ/04/B/F/PP-168014

Projekt celoživotného vzdelávania v opustených priemyselných zónach

Slovenská technická univerzita v Bratislave,

[http://www.fast.vsb.cz/lepob/index1/;](http://www.fast.vsb.cz/lepob/index1/)

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=358&jazyk=SK>

HU/04/B/F/PP-170031

Školenie pracovníkov finančných inštitúcií v chápaní technológií obnoviteľnej energie a energetickej efektívnosti pre hodnotenie špecifických projektov

Slovenská technická univerzita v Bratislave,

fueri@sjf.stuba.sk

PL/04/B/F/PP-174431

Tradičné a e-learningové centrum pre plynárenský priemysel

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=367&jazyk=SK>

Technická univerzita v Košiciach;

HU/04/B/F/PP-170029

Vývoj a testovanie multilingválnych e-learningových materiálov a kurzov v predmetoch pokročilého staviteľstva založených na recyklovateľných prvkoch, druhá generácia e-learningovej architektúry a metodológie

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=370&jazyk=SK>

STU Bratislava

FI/04/B/F/PP-160531

Vzdelávací program pre odborný rozvoj v gumárenskom priemysle

Trenčianska Univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne;

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=372&jazyk=SK>

IT/04/B/F/NT-154056

Európska vzdelávacia sieť

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=340&jazyk=SK>

Žilinská univerzita v Žiline

CZ/04/B/F/NT-168025

IST rekvalifikácia pre zdravotne postihnutých ľudí

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=346&jazyk=SK>

Technická univerzita v Košiciach

SK/04/B/F/LA-177404

E-rozvoj orálnych kompetencií pre silnoprúdových špecialistov

Technická univerzita v Košiciach

<http://www.edorco.org>

SK/04/B/F/LA-177408

Komunikácia v medzinárodných projektoch

Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica;

http://www.cvno.sk/international_project_en.htm

DE/04/B/F/LA-146112

Vzdelávanie v medzikultúrnych záležitostiach

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=338&jazyk=SK>; Univerzita Komenského, Bratislava;

PL/04/B/F/LA-174457

Štandardizácia vzdelávacích metód pre menej používané európske jazyky - intenzívne kurzy, pilotné moduly

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=366&jazyk=SK>

Ekonomická univerzita v Bratislave

PT/04/B/F/LA-159070

Jazykový pomocník - jazykový nástroj tútorov pre mobility

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=347&jazyk=SK>

Ekonomická univerzita v Bratislave

Rok 2003:

SK/03/B/F/PP-177014

Zvýšenie kvality, efektívnosti a účinnosti zdravotníckych služieb prostredníctvom odborného vzdelávania a prípravy

Technická univerzita Košice

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=250&jazyk=SK>

<http://www.improhealth.org>

AT/03/B/F/PP-158027

Európsky manažment kvality pre odborníkov pracujúcich s handikepovanými ľuďmi

<http://www.eqm-pd.com/projekt/index.php>

Univerzita Komenského v Bratislave

Technická Univerzita v Košiciach, Bezbariérové centrum

CZ/03/B/F/PP-168007

Odborná motivácia a príprava mladých Rómov a ich zapojenie do trhu práce

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=227&jazyk=SK>

Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra
DE/03/B/F/PP-146011

Pripravení na rozšírenie Európy

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=232&jazyk=SK>
<http://www.fitforeurope.info>

Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu, Bratislava

UK/01/B/F/PP – 129 457

Guidnet- Sieť pre poradcov

<http://www.guidenet.org/>

Európska poradenská sieť pre hodnotenie a rozširovanie inovácií a dobrej praxe v odbornom vzdelávaní

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_UK-PP-129457.htm

Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu, Bratislava

Estia –projekt pre poradcov

Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu

Bratislava, <http://www.saaic.sk/estia/>

Dištančné poradenstvo

Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu

Bratislava,

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_D-112405.htm

FR/03/B/F/PP-151023

Sieť pre stáže a kultúru krajín strednej a východnej Európy

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=239&jazyk=SK>

Univerzita Komenského v Bratislave

HU/03/B/F/PP-170003

Odborná príprava pre oblasť prevádzky a údržby stavieb

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=241&jazyk=SK>

Technická univerzita v Košiciach

NO/03/B/F/PP-165011

Vybudovanie európskej databázy matematických e-learningových modulov

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=246&jazyk=SK>

Slovenská technická univerzita v Bratislave

UK/03/B/F/PP-162014

Inovatívna metodológia pre hodnotenie a prípravu interpersonálnych schopností a zručností mladých pracovníkov: Rozvoj a testovanie

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=251&jazyk=SK>

<http://www.skills2work.com/partners.php>

Slovenská technická univerzita v Bratislave

UK/03/B/F/PP-162049

Doprava v Európe

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=252&jazyk=SK>

Technická univerzita v Košiciach

IE/03/B/F/LA-153180

Problémy študentov na praxi a jazyková príprava pre odbornú prax

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=243&jazyk=SK>

STU Bratislava

PL/03/B/F/LA-174024

Komunikácia v novej medzikultúrnej Európe.

Vzdelávacie moduly pre

vyšší technický personál, inžinierov

<http://193.87.15.11/kompendium/edit/Projekt.cfm?ID=247&jazyk=SK>

Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica

Rok 2002

SK/02/B/F/PP-142256

Budovanie siete poskytujúcej e-learningové služby pre podporu vzdelávania bez hraníc

<http://www.eeduser.sk>

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/02/K2002/htm/projekty/kontraktorske_procB/142256

Technická univerzita, Košice

Žilinská univerzita

SK/02/B/F/PP-142261

Informačné a komunikačné technológie v celoživotnom vzdelávaní

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/02/K2002/htm/projekty/kontraktorske_procB/142261

<http://icotel.ktl.elf.stuba.sk/webpage/>

STU Bratislava

F/02/B/F/NT-118307

Zriadenie Európskeho odborného centra pre zamestnanosť a kvalifikácie v oblasti veterinárstva

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/02/K2002/htm/projekty/partnerske_procB/118307

Univerzita veterinárneho lekárstva, Košice

I/02/B/F/NT-120197

Systém mestského plánovania v Európe

[HTTP://WWW.SAAIC.SK/LEONARDO/HTM_LEONARDO_II/PROJEKTY/02/K2002/HTM/PROJEKTY/PARTNERSKE_PROCB/120197](http://WWW.SAAIC.SK/LEONARDO/HTM_LEONARDO_II/PROJEKTY/02/K2002/HTM/PROJEKTY/PARTNERSKE_PROCB/120197)

Žilinská univerzita

BG/02/B/F/PP-132018

[HTTP://WWW.SAAIC.SK/LEONARDO/HTM_LEONARDO_II/PROJEKTY/02/K2002/HTM/PROJEKTY/PARTNERSKE_PROCB/132018](http://WWW.SAAIC.SK/LEONARDO/HTM_LEONARDO_II/PROJEKTY/02/K2002/HTM/PROJEKTY/PARTNERSKE_PROCB/132018)

[HTTP://WWW.CAREERCENTERONLINE.ORG/](http://WWW.CAREERCENTERONLINE.ORG/)

Rozvoj kariérnych služieb pre mladých

Prešovská univerzita

HU/02/B/F/PP-136012

Tvorba vzdelávacích materiálov pre farmárov o ochrane rastlín

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/02/K2002/htm/projekty/partnerske_procB/136012

<http://www.plantprotection.hu/>

Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra

PL/02/B/F/LA-140050

Jazykový kurz angličtiny a nemčiny z oblasti agroturizmu pre štátnu správu a samosprávu v rurálnych oblastiach

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/02/K2002/htm/projekty/partners

e_procB/LC-

Technická univerzita Košice

Rok 2001

SK/01/B/F/PP – 142 220

Modulové dištančné vzdelávanie pre európsku mobilitu kariérnych poradcov

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_SK-PP-142220.htm

<http://www.modile-eurocarco.sk>

Ekonomická univerzita, Bratislava

SK/01/B/F/PP – 142 226

Regionálny rozvoj prostredníctvom dištančného vzdelávania manažérov malých a stredných podnikov

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_SK-PP-142226.htm

<http://redilem.sjf.stuba.sk>

Ekonomická univerzita, Bratislava

STU Bratislava

SK/01/B/F/PP – 142 243

On-line vzdelávacie modul v oblasti európskeho poľnohospodárskeho práva

<http://www.fem.uniag.sk/pl2/adler/index.html>

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_SK-PP-142243.htm

Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra

A/01/B/F/PP – 124 137

Vzdelávanie pomocou výpočtovej techniky v oblasti merania a metrologie

<http://lap8.ai.tuwien.ac.at/>

STU Bratislava

BG/01/B/F/PP – 132 099

Európsky virtuálny inkubátor pre vzdelávanie a podporu high-tech stredných a malých podnikov

<http://www.evi-incubator.sk/>

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_BG-PP-132099.htm

F/01/B/F/PP – 118 060

Mladí ľudia v pohybe

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_F-PP-118060.htm

STU Bratislava

I/01/B/F/PP – 120 132

Európsky certifikát pre počítačové siete podporovaný e-learningom

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_I-PP-120132.htm

<http://miro.sztaki.hu/miro/projects/witt/>

Žilinská univerzita

UK/01/B/F/PP – 129 438

Nový a flexibilný prístup ku vzdelávaniu stavebných inžinierov

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_UK-PP-129438.htm

STU Bratislava

CZ/01/B/F/LA-134057

Nemčina v strojárstve

<http://www.kj.fme.vutbr.cz>

Žilinská univerzita

F/01/B/F/LA-118204

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/01/k2001/htm/projekty/p_F-LA-118204.htm

AQUA'Lingua - Európske jazykové kompendium pre vodohospodársky sektor

STU Bratislava

Rok 2000

UK/00/B/F/LA-129019

Jazyková príprava transeurópskeho personálu záchranných služieb

<http://www.utc.sk/LEONARDO>

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/00/k2000/htm/partnerske/1_UK-00-129019.htm

Žilinská univerzita

RO/00/B/F/PP-141028

Euro-biokompetencie

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/00/k2000/htm/partnerske/p_RO-00-141028.htm

<http://utis.cpru.pub.ro/leonardo>

STU Bratislava

I/00/B/F/PP-121052

Elektronický obchod, telepráca, telekontrola

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/00/k2000/htm/partnerske/p_I-00-121052.htm

Technická univerzita v Košiciach

UK/00/B/F/PP-129110

Internet marketing pre malé a stredné podniky

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/00/k2000/htm/partnerske/p_UK-00-129110.htm

Technická univerzita Košice

SI/00/B/F/NT-143008

Počítačové laboratórium pre vzdelávanie v oblasti vedy a technológii

http://www.saaic.sk/leonardo/htm_leonardo_ii/projekty/00/k2000/htm/partnerske/p_SL-00-143008.htm

<http://www.pef.uni-lj.si/slavkok/kavinci>

<http://www.fpv.umb.sk/kat/kf/leon.htm>

Univerzita Mateja Bela, B.Bystrica

3. Integrovaný akčný program pre celoživotné vzdelávanie 2007 - 13

V roku 2004 prijala Európska komisia návrh na Integrovaný akčný program pre celoživotné vzdelávanie /8/. Program bude zahŕňať podprogramy Comenius (vzdelávanie na základných a stredných školách), Erasmus (vysokoškolské vzdelávanie), Leonardo da Vinci (odborné vzdelávanie a príprava) a Grundtvig (vzdelávanie dospelých). Súčasťou bude aj podprogram Jean Monnet podporujúci európsku integráciu. Cieľ ostáva ešte ten, ktorý stanovila Rada ministrov v r. 2000 v Lisabone – pomocou celoživotného vzdelávania vytvoriť Európu vedomostí, kde bude viac pracovných miest, lepšia pracovná miesta a väčšia sociálna súdržnosť. Z praktického hľadiska je vhodné podčiarknuť, že väčší objem finančných prostriedkov pôjde do mobility a v podprograme Leonardo da Vinci aj do transferu výsledkov projektov z jednej krajiny do druhej. V tejto súvislosti je určite oceňujúce, že sa koná seminár zameraný na slovensko – českú spoluprácu,

pretože výsledky slovenských projektov by mohli byť potenciálne zaujímavé pre české prostredie a naopak. Prvým krokom, aby sa tak satalo je ich znalosť. K väčšiemu poznaniu výsledkov projektov, ktoré vznikli na Slovensku a v Českej republike má napomôcť aj spoločný prvý slovensko – český seminár programu Leonardo da Vinci, ktorý by sa mal konať v tomto roku. Seminár bude jednou z aktivít, ktoré podporujú využívanie výsledkov projektov (valorizácia) v rámci celkovej snahy o zefektívnenie využívania finančných prostriedkov, ktoré boli vložené od r. 1995 do programu Leonardo da Vinci (pozri oficiálnu stránku Európskej komisie o valorizácii – http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/valorisation/index_en.html alebo <http://www.saaic.sk/leonardo> (pozri program Leonardo, pozri Valorizácia) alebo aj výsledky konferencie TransFair, 14. – 15.10.2004 – <http://www.saaic.sk/transfair>. Na presadenie výsledkov projektov Leonardo da Vinci do praxe sa dajú využiť aj prostriedky Európskeho sociálneho fondu.

4. Literatúra

- [1] Rozhodnutie rady ministrov EÚ o druhej fáze programu Leonardo da Vinci (1999/382/EC) z 26.4.1999, http://www.saaic.sk/leonardo/html_kniznica/formulare/en/decision_en.pdf
- [2] Všeobecná príručka pre podávateľov projektov Leonardo da Vinci, 1995, Európska komisia,

- http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/leonardo2/guides/sk_1.pdf
- [3] Memorandum o celoživotnom vzdelávaní, 2000, Európska komisia, http://www.saaic.sk/leonardo/html_kniznica/rozne/memorandum_III/SK_memorandum_LLL.rtf
- [4] Kodanská deklarácia európskych ministrov odborného vzdelávania a prípravy a Európskej komisie o rozšírení európskej spolupráci v odbornom vzdelávaní a príprave, 2002, Európska komisia, http://www.saaic.sk/leonardo/html_kniznica/rozne/KodanskaDeklaracia/Kodanska_deklaracia%20-%20slov.doc
- [5] Vzdelávanie a odborná príprava v Európe: rozličné systémy, spoločné ciele pre rok 2010, 2003, Európska komisia (slovenský preklad dokumentu možno získať od Národnej agentúry programu Leonardo da Vinci – leonardo@saaic.sk)
- [6] Maastrichtské komuniké o budúcich prioritách rozšírenej európskej spolupráce v odbornom vzdelávaní a príprave, 2004, Európska komisia, http://www.vetconference.maastricht2004.nl/pdf/Maastricht_Communique.pdf
- [7] 32 najlepších projektov programu Leonardo da Vinci, 2004, Európska komisia, http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/new/valorisation/maastricht_en.html
- [8] Integrovaný akčný program pre celoživotné vzdelávanie 2007 - 2013, 2004, Európska komisia, http://europa.eu.int/comm/education/programmes/newprog/index_en.html
- [9] Webové stránky horeuvedených projektov.

Dištančné vzdelávanie – efektívna forma kontinuálneho celoživotného vzdelávania

Jana Pätoprstá, Mgr.
STU FEI Department of Languages
Pat@elf.stuba.sk

Abstrakt: Správne využitie prostriedkov a foriem dištančného vzdelávania sa môže efektívne uplatniť aj v celoživotnom vzdelávaní, ktoré môže efektívne preklenúť vzdialenosť. Realizuje sa tým naliehavá potreba zvýšiť vzdelanostnú úroveň nášho obyvateľstva.

1. Úvod

Enormný nástup informácií potrebných pre uplatnenie sa na trhu práce, pre nasýtenie potreby ľuďstva po nových poznatkoch vyžaduje celoživotné vzdelávanie. Hovoríme o nástupe novej technológie vzdelávania o tzv. dištančnom vzdelávaní. Ide o kontinuálne vzdelávanie, kde sa neustále rozvíja schopnosť učiť sa, zvyšuje sa kvalita a rýchlosť získavania vedomostí a zručností, z pasívneho študenta sa stáva študent aktívny.

2. Podstata dištančného vzdelávania

Podstata dištančného vzdelávania spočíva v samostatnom štúdiu účastníkov, ktoré je sprostredkované komunikačnými prostriedkami (e-mail, internet, fax, telefón...). Úlohou tútora je naučiť študenta dištančného vzdelávania pracovať s prístupnou technikou (pracovať s textom, učebnicou, vypracovať výpisy, pracovať s doplnkovou literatúrou, orientovať sa na internete, využívať prehľadávače (altavista, google), pripraviť prezentáciu). Uplatňuje sa tu postup heterodidaktiky (spoluúčasť učiteľa, študenta) a autodidaktiky (samoučenie).

3. Profil študenta dištančného vzdelávania

A)

Aby sme správne zostavili učebný materiál, zostavme si profil študenta dištančného vzdelávania. Výskumy ukazujú, že študenti:

- sa dobrovoľne snažia dostať k ďalšiemu vzdelaniu,
- sú vysoko motivovaní a disciplinovaní,
- sú starší, vyhranení v potrebách, skúsenejší,
- majú záujem o kontakt s učiteľom,
- pomocou štúdia si zabezpečia profesijnú rast,
- majú ukončenú strednú školu,

- majú prístup ku kurzom a k technickým médiám,
- pomáhajú si vylepšiť svoje sociálne postavenie,
- handikapovaní a aj tí zo vzdialených miest majú možnosť sa zapojiť do štúdia.

B)

Názor študentov denného štúdia na dištančné vzdelávanie:

- študentom chýba skúsenosť s DV,
- dúfajú, že kurzy sú ľahšie,
- predpokladajú nižšiu kvalitu kurzov,
- nepredpokladajú, že sa od nich očakáva vyššia zodpovednosť.

4. Stratégia dištančného vzdelávania

- stanovená forma vzájomného kontaktu,
- zriadenie konzultačných hodín a viacerých možností kontaktu,
- kontakt udržiavať týždenne, hlavne spočiatku,
- študenti si nápady a myšlienky týkajúce obsahu zapisujú, vzájomne vymieňajú a podedia sa o ne aj so svojim tútorom,
- úlohy hodnotiť písomným detailným komentárom, vrátiť úlohu bez omeškania,
- podporovať súťaženie,
- jasne formulovať zadania úloh.

5. Vypracovanie kvalitných učebných materiálov

Ak chceme úspešne a efektívne pracovať v oblasti celoživotného vzdelávania a využívať dištančnú vzdelávaciu formu, musíme si vypracovať kvalitný učebný materiál.

- Reálne zväžme množstvo učiva, ktoré by malo byť prezentované študentom.
- Používajme rozličné vyučovacie štýly.
- Obmieňajme aktivity a tempo a vyhnime sa dlhým prednáškam.
- Používame čo najviac prípadových štúdií a príkladov, kvôli lepšiemu pochopeniu a konkrétnemu použitiu.
- Buďme struční. Používajme krátke, stručné vety a priame otázky.
- Používajme všetky prostriedky na rozvoj študentov, prehľady, opakovanie, opravy...
- No a nakoniec ...pocit pohody. Dištančné vzdelávanie odbúrava pocit stresu.

6. Prístup učiteľa ku študentom dištančného vzdelávania a študentom klasického denného vzdelávania

dištančné vzdelávanie

- individuálny prístup
- voľné manažovanie osobného času študenta aj učiteľa
- užší vzťah
- individuálny prístup
- obmedzený počet študentov
- rýchle hľadanie informácií na internete

klasická forma vzdelávania

- frontálny spôsob vyučovania
- presne stanovený rozvrh hodín
- formálnejší vzťah
- učiteľom sa riadi priemerom v triede
- vysoký počet študentov
- návšteva knižníc, nákup drahých kníh
- spätná väzba chýb sa neaplikuje individuálne, zhrnú sa všeobecne sa vyskytujúce chyby.

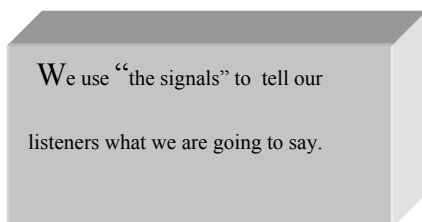
7. Niektoré použité symboly a znaky, ukážky variability cvičení

V tejto časti uvediem ukážky časti materiálu pre študentov dištančného vzdelávania, ktorá bola zostavená tímom autorov Katedry jazykov FEI STU. Témou tejto kapitoly je Prezentácia. Materiál je graficky upravený podľa požiadaviek organizátorov konferencie.

PART 2

USING SIGNALS

An example:

Note the signals

- introduces presentation: **I am going to talk about...**
- refers to some specific country: **First of all, let's look at a country...**

- refers to visual: **As you can see from the graph...**
- changes topic to another part: **Now, if we turn to...**
- changes topic to the next country: **Finally, let's look at...**
- finishes: **In conclusion**

TASK 2.1

Look at the following signals and write them under the correct headings in the table below.

- a) Finally...
- b) After that...
- c) As you can see from the graph
- d) Now, turning to...
- e) Now, let's look at... ..
- f) So, to conclude...
- g) I'm going to talk about... ..
- h) First...
- i) The aim of this presentation is to...
- j) What I'd like to talk about is...
- k) In conclusion, we can say
- l) The next...
- m) The graph shows

TASK 2.4

Prepare the presentation. Choose the topic of your interest and use all the previous rule mentioned above.

In this unit we have learnt

1. Specific vocabulary used with the graphs
2. Using signals in the presentation.
3. Presentation techniques.

KEY

UNIT 10

TASK 1.2

rose, fell
to rise, to fall
to increase, to decrease
an increase, a decrease
slightly, sharply
go up, go down
a climb a fall

8. Záver

Študent je autonómny vo svojich rozhodnutiach, je zodpovednejší, samostatnejší, učí sa poznávať a využívať svoje prednosti, vymieňa si svoje skúsenosti aktívnou formou (telekonferencie, emaily, prezentácie, diskusie v skupinách). Počítače, WEB a internet s mobilnou sieťou pomáhajú ľuďom učiť sa ľahšie a do hĺbky. Vzdelanie je komplexný problém a počítače a internet sú podanou rukou pre všetkých ľudí aj zo vzdialených oblastí. Všetky tieto vymoženosti dokonale pokorili priestor i čas.

Odkazy na literatúru:

[1]Simmonds T.: Implementing and managing flexible learning. London, Thames Valley University, 1995, ISBN 0-273-61735-4

[2]<http://www.ed.gov/about/offices/list/os/technology/distance.html>

[3] http://business.baylor.edu/James_Moshinski/research.htm

[4] <http://www.teachingenglish.org.uk/>

ENGLISH LANGUAGE CURRICULUM IN DISTANCE LEARNING COURSES AT FEI STU

PhDr. Ľubica Rovánová PhD., PhDr. Ivan Podpera

STU FEI Department of Languages

lubica.rovanova@stuba.sk, ivan.podpera@stuba.sk

Abstract

The article deals with the importance of curriculum planning for distance courses of English taught at FEI STU. The authors give a short overview of courses their history and organization as well as the results of needs analysis carried out before the curricula were designed. A sample curriculum is presented together with information about course management.

1. Introduction

Distance education is gaining more and more importance in the system of university education. Students who for different reasons cannot take part in regular tuition have only limited possibilities for university study. Some universities provide external type of study which can also be rather inconvenient to students to whom weekly travelling causes problems. In the past, the Faculty provided extramural study with lectures, seminars and consultations on Fridays and Saturdays, but this type of study was not always effective and the level of graduates could hardly compare to that of regular study. Moore and Kearsley (1996) define distance education as "planned learning that normally occurs in a different place from teaching and as a result requires special techniques of course design, special instructional techniques, special methods of communication by electronic and other technology as well as special organisational and administrative arrangements."

2. How it started

In the academic year 2002/2003 the Department of Languages FEI STU started a distance course of English with a group of 10 first-year students. At the beginning most students were a little reluctant to join this type of study, because it was something new, something they had no experience with. They were anxious about their regular sending written assignments to the teacher and thus being controlled more thoroughly than students attending regular classes. This fact has been confirmed also by Moore and Kearsley [1] who give these reasons for resistance to distance education:

- Students have a lack of experience with learning at a distance
- They believe distance courses are easier
- They think distance course will be of lower quality
- They do not understand that they must take more responsibility

In this situation the tutor's role is of high importance. It is the tutor who helps students overcome their anxiety. Thus the input information for the students explaining what a distance course is about, how it works, how study results are evaluated should be presented accordingly. Eventually we succeeded in recruiting a group of ten upper-intermediate students who took part in the course. From this modest beginning the courses have evolved to cover several types providing tuition to students of all levels of language proficiency.

3. Course types

At present the Department of Languages provides tuition in these courses:

- **Preparatory course for beginners:** 1st nominal year of study
- **Basic ESP Course for Beginners:** general + basic ESP- 2nd nominal year of study
- **ESP Course for Intermediate Students:** 1st and 2nd nominal year of study
- **ESP Course for Upper-intermediate Students:** 1st and 2nd nominal year of study

The average length of the courses is two semesters. The courses are part of the study programme of the first nominal year of study which is divided into two academic years so that the students can, at a time, concentrate on less courses more intensively. Furthermore, each semester is divided into two eight week terms, each followed by a three-week examination session. Each eight-week term consists of four consultations that take place once in two weeks and written assignments the students have to send their tutors every week.

Consultations concentrate on speaking and listening skills development, explanation of grammar and activities where contact with the tutor is necessary.

Assignments are based on written tasks and self study.

4. Needs analysis

I have been learning English	Students	
	Reg.	Distance
4 years	11	1
6 years	7	0
7 years	3	0
8 years	14	5
9 years	5	5
10 years	9	2
11 years	1	1
I assess my proficiency level of English like this:		
fluent oral and written communication	9	3
I communicate with minor difficulties	34	7
I communicate with major difficulties	7	0
I find it most difficult to:		
read	1	0
write	13	1
speak	29	8
listen	7	1
I use English for (more than 1 option is allowed)		
doing homework	19	3
studying specialist literature	15	3
working with computer (more than 1 option was allowed)	41	10
- activities:		
working with internet	15	6
computer games	11	1
designing web pages	2	20
programming	13	5
reading manuals	4	4
discussion forums	1	0
e-learning	1	0
working with music editor	1	0
not specified	2	0
communication with foreigners	25	6
radio, TV, films	35	4
other	5	0
During my study of English I would like to: (more than 1 option allowed)		
learn to speak English fluently	32	5
better understand spoken language	3	2
improve in all aspects	1	0
improve specialist terminology	5	1
improve grammar	9	4

Before designing the course curricula it was necessary to find out what the needs of the students are. The table on the left shows the results of a needs analysis in three groups of regular upper-intermediate students and one group of distance students last academic year. According to the survey carried out by Rovanova [2] "there is inadequacy in individual skills competence bringing about impaired fluency in all four communicative skills. Students are unfamiliar with writing different genres (e.g. CV, formal correspondence, abstract, annotation, report etc.)". We have to achieve more balance in teaching the communicative skills. In order to get more transparent results, the respondents were allowed to encircle more options in the parts of the questionnaire dealing with the areas in which they use English and what they want to learn during the course. We assume that every user of English uses it in several areas and wants to master not only one aspect of language use.

As we can see from the table, both groups of respondents find speaking most difficult and wish to develop this skill during the course. The students however, are not aware of the importance of written genres. The lack of opportunities for speaking skills development can be compensated with providing a combination of distance learning and a certain number of face-to-face classes with stress put on speaking and presentation skills. This depends on individual circumstances at individual faculties.

5. The curriculum

The curriculum requires careful planning so that the course participants are provided with a balanced teaching of writing and speaking skills. We have to enhance their attitude to systematic work which is absolutely necessary in the distance method of study. The following example shows the time plan of consultations and assignments from April to June 2005 in the form it was sent to the students of an upper-intermediate course:

Study plan April - June 2005

Week 1 Consultation 1

22.4. Unit 3: Applying for a job, Modal verbs, language games - The perfect job for me, listening, **Written assignments** - 22/5, 23/1, 24/3, 4, 5 to be sent by 26/4.

Week 2

Working with EPC – Unit: Curriculum vitae and interview

Self study - pp 67-72,

Assignment - 73/7, 74/8, 9, 75/10 to be sent by 3.5.

Week 3 Consultation 2

6.5. Working with EPC – Unit: Curriculum vitae and interview - An interview

Assignments 77/12, 78/13, 83/17, to be sent by 10.5.

Self study - working with material on Internet - part "CV Writing"

Week 4

Assignment: Write your CV in the EU format, to be sent by 17.5.

Self study - working with material published on Internet - part "CV Writing"

Week 5 Consultation 3

20.5. Unit 4: What do you know? Reading, Present Simple Tense, listening, mathematical puzzles, input on poster presentation.

Assignment: Write a summary of the text on pp 29, 30 following the instructions in 31/3, 31/4, 32/5 write sentences in which you compare advantages and disadvantages of the appliances mentioned in the exercise send by 24.5.

Week 6

Assignment: book 33/2, 34/3, to be sent by 31.5.

Self study - preparation of a poster

Week 7 Consultation 4

3.6. Poster presentation

Examinations Test 3

The course for upper-intermediate students is based on the textbook "English for Professional Communication" written by the team of authors from the Department of Languages FEI STU and an interactive learning material carrying the same title. This material was designed by a team of authors from language departments of FEI STU, MtF STU, Zilina University and Technical University Kosice. Both materials provide the learning material covering these topics: Letter Writing, Telephoning, Presentations and Socialising.

The students have to work with the textbook, as well as with the interactive material which is available online on the website of the Department. This is a multimedia material which includes printable texts, graphics and sound recordings. Students can access this material by using a password.

Multimedia is a powerful learning tool. According to Warschauer [3] what makes multimedia even more powerful is that it also entails hypermedia which means that multimedia resources are linked together and that learners can navigate their own path by pointing and clicking with a mouse. He also mentions the following advantages for language learning:

- A more authentic learning environment
- Skills are easily integrated
- Students have great control over their learning

This is also confirmed by the reactions of the students.

6. Course management

Course management plays a vital role in distance study. Thus it is necessary to set deadlines for each assignment and also state it clearly in the plan, as can be seen in the example above. It is also important to think about how to store the received assignments. A possible way is to open a separate folder for each student and store his/her assignments there. The students were asked to name their files like this:

**surname-week number-period, e.g.
novak5wSTB.doc.**

(STB stands for period B of summer term)

This is the way how each file can be easily found and the tutor is always informed about the performance of each student. They can also consult the tutor by email, telephone or they may come during teacher's consultation hours. As we can see tutor's role has changed significantly. The tutor has turned into a facilitator and manager. S/he is no longer a major source of information for students. Students work independently, at their own pace, at the time which is convenient to them.

7. Conclusion

Distance learning is becoming more and more widespread over the world and also in Slovakia. Many universities started to provide distance learning courses apart from the regular ones. University teachers are required to teach in distance learning courses and they are not always sufficiently prepared for this task. In our situation, it is the teacher, or tutor, who is responsible for course administration, course materials writing and also for teaching. And so, as we said above, there is a number of new teacher's roles. Today, there are many opportunities for making distance learning more effective and efficient, which are provided by different e-learning environments. But these are not always available. Thus, until we are provided with an e-learning environment we need to make up for it and organize our teaching in the best possible way.

References

[1] Moore, M. - Kearsley, G.: Distance Education - A Systems View. Belmont: Wadsworth Publishing Company 1996, ISBN 0-534-26496-4

[2] Rovánová, L. - Solenská, E.: Flexible learning of languages for different students' professional and individual needs. In: Proceedings of the 3rd International Conference Virtual University. Bratislava: STU, 2002, pp. 26-29. ISBN 80-227-1811-4

[3] Warschauer, M.: Computer-assisted language learning: An introduction. In: S. Fotos (Ed.) Multimedia language teaching: Tokyo: Logos International 1996, pp. 3-20.

PROJEKT SENIORS IN NETWORK (SEN-NET) V RÁMCI PROGRAMU SOCRATES GRUDTVIG

PhDr. Jarmila Uhrová, PhD.
Inštitút celoživotného vzdelávania pri STU
Jarmila.uhrova@stuba.sk

Abstrakt

Príspevok stručne informuje o projekte *Seniors in Net* v rámci programu *Socrates Grundtvig* ako aj o úlohách, na ktorých sa podieľa Inštitút celoživotného vzdelávania pri STU ako jeden z partnerov projektu.

Ciele projektu

Projekt je zameraný na podporu vzdelávania seniorov v IKT zručnostiach a na vytváranie siete vzdelávateľov.

Cieľmi projektu sú:

- vyvíjať štruktúry, modely, metodológiu a materiály pre výučbu seniorov v IKT zručnostiach
- vytvoriť sieť vzdelávateľov
- navrhnuť odporúčania na vhodný systém a štruktúru
- navrhnuť odporúčania pre IKT priemysel
- vyvinúť špecifické formy mentorovania medzi zúčastnenými krajinami
- vyvinúť hodnotenie a validáciu učebných metodológií

Ciele sa realizujú nasledujúcimi spôsobmi:

- Vyvinúť sadu modulov ako aj vyučovacích nástrojov, ktoré sú špecificky zamerané na požadované zručnosti učiteľov, ktorí pracujú so seniormi v IKT vzdelávaní.
- Poskytnúť obsah IKT kurzov pre seniorov s aspektom národných špecifik. Bude to dôležité z hľadiska Európskej pridanej hodnoty.
- Vybudovať užitočný vyučovací nástroj a sadu zdrojov, ktoré pomôžu vzdelávacím zariadeniam poskytovať efektívne IKT vzdelávanie pre seniorov s využívaním kombinovanej a e-learningovej metodológie a technológie.
- Testovať všetky vytvorené materiály a modely učenia a hodnotiť ich efektívnosť.
- Budovať sieť vzdelávateľov založenú na Internete a web technológiách ako je Virtuálne centrum a vyvinúť špecifické formy mentorovania, ktoré sa budú môcť používať v IKT vzdelávaní pre seniorov aj v iných EÚ členských krajinách.
- Využívať výsledky výskumu ako zdroje pre odporúčania pre IKT priemysel.

- Organizovať národné workshopy a medzinárodné konferencie so zameraním na IKT vzdelávanie pre seniorov.

Začiatok projektu : 1. 10. 2005

Ukončenie projektu: 30.9. 2007

Koordinátor projektu

Koordinátorom projektu „Seniors in Net „ je České vysoké učení technické v Prahe (ČVUT) Katedra počítačov, FEL pod vedením doc. Ing. Boženy Mannovej, PhD.

Partneri v projekte

Partnermi v projekte sú:

Španielsko	- Universidad Permanente, Universidad de Alicante
Česká republika	- Vysoké učení technické v Brne (okrem koordinátora projektu ČVUT)
Írsko	- University College Cork, Centre for Co-operative Studies
Švédsko	- ITTT - Mjärdevi Science Park, Linköping
- Göteborgs Universitetet (Göteborg University)
Portugalsko	- Universidade Catolica Portuguesa, Escola Superior de Biotechnologia, Porto (The Catholic University of Portugal, Porto)
Veľká Británia	- MirandaNet, London University
Slovenská republika	- Inštitút celoživotného vzdelávania, Slovenská technická univerzita

Úlohy riešené v rámci projektu

Na 1.stretnutí riešiteľov projektu SEN-NET, ktoré sa konalo na ČVUT v Prahe, v dňoch 8. - 9.12. 2005 boli okrem základných informácií rozdelené úlohy a kompetencie medzi partnermi projektu na nasledovné 4 hlavné oblasti - za každú oblasť je zodpovedný jeden z partnerov a ďalší partneri sú zapojení do riešenia.

oblasti: **1. sada modulov na výučbu - Set of Learning Objects**

-prihlásení partneri z Prahy - ČVUT, Brno - VUT, Universidad de Alicante, Španielsko, ITTT Linköping, Švédsko - zodpovedná za oblasť Christine Preston, MirandaNet, London University - partneri dodajú osnovy modulov - to čo učia o ICT pre seniorov

2. vyučovacie nástroje (CD, video, iné) Teaching tools (CD, videos...)

prihlásení partneri z Prahy - ČVUT, Brno - VUT, Universidad de Alicante, Španielsko, ITTT Linköping, Švédsko, Universidade Catolica Portuguesa, Porto, Portugalsko - zodpovedná za oblasť Bridget Carroll, University College Cork, Írsko - partneri dodajú zoznam vyučovacích nástrojov, ktoré používajú so stručným popisom

3. vytvorenie virtuálneho centra - Create Virtual Centre

zodpovedný Martin Qvistgård, IT Göteborgs Universitetet, Švédsko - Martin Qvistgård pripraví technické nástroje, obsah virtuálneho centra - všetci partneri

4. potreby seniorov - Seniors needs

prihlásení partneri - ICV STU v Bratislave, Universidade Catolica Portuguesa, Porto, ITTT Linköping. *zodpovední: Miroslav Babinský ICV STU Bratislava v spolupráci s ITTT Linköping - Ingrid Nyman, Arne Kulbjør - návrh dotazníka na skúmanie potrieb seniorov v ICT vzdelávaní*

V januári 2006 pracovníci Inštitútu celoživotného vzdelávania pripravili dotazník na skúmanie potrieb seniorov v IKT vzdelávaní – Prieskum počítačových záujmov seniorov, ktorý teraz v pilotnej fáze zadávame pre záujemcov o štúdium na UTV, a v kurze Seniori online.

V dotazníku „Prieskum počítačových záujmov seniorov“ (celkovo 17 otázok), sme sa okrem základných údajov týkajúcich sa pohlavia (ste muž-žena), ste študent UTV (áno, nie), ste dôchodca, pracujúci alebo pracujúci dôchodca, na najvyššie ukončené vzdelanie, vek (5 otázok), pýtali na to:
či majú pravidelný prístup k počítaču (doma, v práci, na UTV, inde, nemám),
či majú prístup na Internet (áno, nie, neviem),
či majú e-mailovú schránku/adresu (áno, nie, neviem),
ako hodnotia svoju znalosť počítačov (žiadne znalosti, začiatočník, mierne pokročilý, expert),
ako získali znalosti (samoštúdiom, v práci, na UTV STU, UTV UK, inde – uviesť kde a trvanie),
či poznajú niektorý z uvedených programov s triedením poznám, viem čo robí, ovládam (Windows, Word, T 602, Excel, Internet Explorer, iné programy ...),
aký je ich vzťah k počítačom (neviem, obávam sa ich, nerozumiem im, žiadny, pracujem na nich, pozitívny, mám ich rád),
na čo chcú využívať počítač (neviem; korešpondencia; výpočty, grafy; kartotéky, databázy; kreslenie,

animácie; úprava fotiek; zábava (filmy, hudba); hry; komunikácia (Internet); vzdelávanie; iné...),
na čo chcú využívať Internet (neviem; posielanie elektronickej pošty; posielanie elektronických pohľadníc; posielanie SMS; chatovanie (klebetenie); získavanie praktických informácií; sťahovanie softvéru; počúvanie rádia, sťahovanie hudby; úradné informácie; vzdelávanie; iné ...)

prečo sa zaujímajú o štúdium u nás, s uvedením hlavného dôvodu a ich ďalšie pripomienky a poznámky (ako sa o nás dozvedeli/kto im odporučil štúdium a pod.), a posledná otázka sa týkala ich mena (ak chcú uviesť, alebo ak chcú ostať v anonymite – nevyplniť).

Doteraz sme získali 13 vyplnených dotazníkov, z toho od 2 mužov a 11 žien .

Väčšina respondentov boli dôchodcovia, len 1 zo žien ešte pracujúca a jedna pracujúca dôchodkyňa, z mužov jeden uviedol, že je študentom UTV a zo žien 5. Vekový priemer bol nad 62 rokov, najmenej 56 a 57 r. a najvyšší vek 72 r. Najvyššie ukončené vzdelanie- 4 zo žien uviedli VŠ, ostatní (9) SŠ s maturitou, jedna s nadstavbou. Pravidelný prístup k počítaču - doma majú 4 zo žien, 1 z mužov, v práci 1 zo žien, na UTV, 1 zo žien, ostatní respondenti (6) uviedli, že nemajú pravidelný prístup k počítaču . Prístup k Internetu 1 z mužov a 2 zo žien majú, ostatní (10) uviedli, že nemajú prístup k Internetu. E-mailovú schránku/adresu 2 zo žien majú, ostatní respondenti (11) ju nemajú. Hodnotenie svojich znalostí počítačov – žiadne znalosti 1 zo žien a 1 z mužov, začiatočníci –1 z mužov a 5 zo žien, mierne pokročilí – uviedlo 5 žien. Ako získali svoje znalosti, muži neuviedli a ženy uviedli, že samoštúdiom 2, v práci 6, na UTV 1 a inde na Žabotovej ul. na kurze počítačov 1 žena. Či poznajú nejaký z uvedených programov s triedením poznám, viem čo robí, ovládam (Windows, Word, T 602, Excel, Internet Explorer, iné programy ...) sa respondenti vyjadrili nasledovne: muži sa nevyjadrili a ženy uviedli, že 4 z nich poznajú Windows, 3 o ňom vedia a 2 ho ovládajú; Word, že poznajú 3 zo žien, 2 vedia o ňom a 2 ho aj ovládajú; T602 poznajú 3 zo žien; Excel poznajú 4 zo žien, 2 o ňom vedia a 2 uviedli, že ho ovládajú; Internet Explorer poznajú 2 zo žien, 1 o ňom vie 1, že ho ovláda. Svoj vzťah k počítačom hodnotili nasledovne: 2 muži uviedli, že im nerozumejú; 6 zo žien uviedlo, že ich majú radi; že žiadny vzťah k počítačom nemá uviedla 1 zo žien; pozitívny vzťah k počítačom vyjadrili 4 zo žien; že im nerozumejú 2 ženy a 1 , že pracujem na nich. Na čo chcú respondenti využívať počítač 2 muži uviedli, že na komunikáciu (Internet) a 1 na vzdelávanie. Ženy uviedli, že počítač chcú využívať (jednotliví respondenti zaškrtili viac možností) - na korešpondenciu 6 zo žien; na vzdelávanie 7; na komunikáciu (Internet) 6 zo žien; na zábavu (filmy, hudba) 3 zo žien; na hry 3 ženy; na výpočty, grafy – 2; kreslenie, animácia 2 zo žien; úprava fotiek 2 ženy; kartotéky, databázy 2 ženy a 2 , že na iné, napr. písanie. K otázke Na čo chcú využívať Internet, respondenti sa vyjadrili nasledovne (aj tu jednotliví respondenti zaškrtili

viac možností) – 1 z mužov uviedol, že Internet chce využívať na získavanie praktických informácií a na vzdelávanie a 2-hý na iné, ženy uviedli, že na získavanie praktických informácií chcú Internet využívať 9 z nich; na posielanie elektronickej pošty 8 zo žien; na vzdelávanie tiež 8 zo žien; na chatovanie 3 ženy; na posielanie SMS 2 ženy; na sťahovanie softvéru 3 zo žien; na počúvanie rádia, sťahovanie hudby 2 ženy; na úradné informáciu chcú Internet využívať 2 zo žien; na posielanie elektronickej pohľadnice 1 žena a na iné 1 zo žien. Na voľnú otázku Prečo sa zaujímate o štúdium u nás s uvedením hlavného dôvodu sa niektorí respondenti vyjadrili nasledovne: že pre kvalitu uviedol 1 z mužov, 2-hý uviedol, že dostali počítač od syna a napojenie na Internet a chce to využívať. Ženy uvádzali nasledovné dôvody záujmu o štúdium: prehĺbenie vedomostí; získať vedomosti; pre osvieženie mozgových buniek a pre zábavu; na zvýšenie sebavedomia; prístup na Internet – základné úkony; iná zo žien uviedla, že jej vyhovuje systém štúdií, vyučujúci a čas; ďalší dôvod praktickosť – prístup vyučujúcich, málo frekventantov; ďalšia zo žien - senioriek sa vyjadrila, lebo nikde nevymysleli rýchly a efektívny spôsob výučby; iná seniorka uviedla, že ako dôchodkyňa má čas sa venovať sama sebe, iná, že ju to baví. Na predposlednú otázku Vaše pripomienky a poznámky (ako ste sa dozvedeli/kto Vám štúdium odporučil a pod.) sa 1 z mužov vyjadril, že od vedenia UTV, 2-hý na Žabotovej ul. v kurze počítačov. 2 zo žien sa vyjadrili, že jej kurz, štúdium odporučil brat, ktorý nedávno absolvoval na UTV – odbor počítače, ďalšie 3, že na UTV; iná na Žabotovej ul., od priateľky, náhodou v električke. Ako pripomienku vyjadrila 1 zo senioriek – zlepšenie propagácie mimo Internetu, cez noviny, rozhlas, TV a pod.

Aj z našich doterajších skúseností z výučby na UTV pri STU vidíme zvýšený záujem seniorov o IKT vzdelávanie - osvojenie si základov práce na počítači, praktické využívanie počítača a využívanie Internetu. Pre zvýšený záujem o odbor Počítače sa v súčasnosti sa na UTV pri STU vyučujú 3 predmety z oblasti IKT, a to: Počítače, Praktické využívanie počítačov a ako 3-tí predmet sa zaviedol Internet. Minulý rok v júli – auguste, počas prázdnin bežala na STU akcia „Internet pre seniorov“, ktorý bol plánovaný ako voľné stretávanie sa účastníkov pri počítačoch pripojených na Internet, pričom mali možnosť konzultovať otázky a problémy s pracovníkom povereným odborným dozorom. Pre záujemcov o pravidelnú účasť ponúkala sa možnosť absolvovať letný kurz „Internet pre seniorov“ (Informačné a komunikačné technológie pre seniorov), ktorý prebiehal súbežne v počítačovej učebni formou prednášok a konzultácií. Kurz trval od 21.6. 2005 do 30.9. 2005. Na letnom kurze „Internet pre Seniorov“, si účastníci mohli osvojiť základy práce na počítači a na Internete v časovom rozsahu 60 hodín.

Toho roku bol otvorený nový kurz „Seniori online“ pre záujemcov o osvojenie si základov práce na počítači a využívanie Internetu. Tento kurz bude prebiehať počas celého roku 2006 vždy v pondelok a utorok od 9,00 do 17,00 v počítačovej učebni UTV pri STU na Vazovovej ul. 5. Zájemci o kurz sa môžu prihlásiť a začať chodiť priebežne. Seniori online je plánovaný ako voľné stretávanie sa účastníkov pri počítačoch pripojených na Internet. V 4 hodinových cykloch postupne preberajú tému, od úplných začiatočníkov až po pokročilých. Prvé dve hodiny cyklu prebieha názorný výklad a ďalšie 2 hodiny sú vyhradené na konzultácie. Seniori online je určený pre úplných začiatočníkov, ale aj pre pokročilých, ktorí môžu využívať Internet bez konzultácií.

PROJEKTY RIEŠENÉ V INŠTITÚTE CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA SLOVENSKEJ TECHNICKEJ UNIVERZITY

Ing. Miroslav Babinský

Inštitút celoživotného vzdelávania Slovenskej technickej univerzity

miroslav.babinsky@stuba.sk

Abstrakt

Inštitút celoživotného vzdelávania STU vzniklo v roku 2001 zlúčením viacerých stredísk, ktoré riešila aj riešia viacero národných a medzinárodných projektov. V článku sú uvedené tie ktoré majú priamy vzťah k celoživotnému vzdelávaniu a neboli popísané v iných príspevkoch. Zo skúseností ICV vyplýva že práca na projektoch okrem reálneho zdroju financovania je aj spôsobom rozširovania a skvalitňovania poskytovania celoživotného vzdelávania v univerzitnom prostredí.

1. Úvod

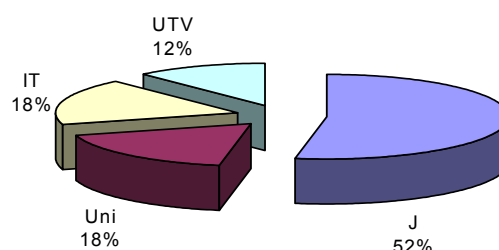
Poslaním Inštitútu celoživotného vzdelávania (ICV), je príprava, organizácia a zabezpečovanie celoživotného vzdelávania v zmysle zákona o vysokých školách a zákona o ďalšom vzdelávaní so zameraním hlavne na získanie, zvyšovanie a inováciu profesnej kvalifikácie a rekvalifikácie, vrátane jazykového vzdelávania. Postavenie ICV bolo zakotvené predložením Organizačného poriadku ICV a Smernice pre uskutočňovanie celoživotného vzdelávania na ICV a ich schválením vedením STU v máji 2005. Podľa štatistického vykazovania Ústavu informácií a prognóz školstva MŠ SR je ICV, čo do počtu frekventantov a absolventov, najväčším inštitútom ďalšieho univerzitného vzdelávania na Slovensku. ICV hospodári ako súčasť STU, pričom väčšiu časť bežných výdavkov a menšiu časť osobných mzdových nákladov pokrýva z podnikateľskej činnosti a z mimo rozpočtových zdrojov.

ICV sa skladá z týchto súčastí:

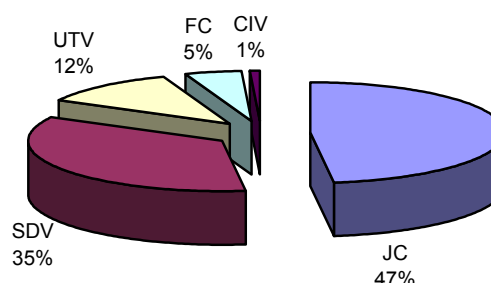
- Centrum ďalšieho vzdelávania (CDV),
- Stredisko dištančného vzdelávania (SDV),
- Jazykové centrum (JC),
- Francúzske centrum (FC)
- Univerzita tretieho veku (UTV).

Z celkového počtu vzdelávaných (3000 v roku 2004, 2700 v roku 2005) sa podieľali jednotlivé strediská a oblasti (IT - info technológie, UTV -seniori, Uni - príprava na univerzitné štúdium, J- jazyky) nasledovne:

Obr.1: počet vzdelávaných podľa oblastí

Obr.2: Počet vzdelávaných podľa stredísk

2. Zoznam schválených bežiacich projektov

- EU Socrates Thematic network: The EULLearN Project - European University Lifelong Learning Network 10033-CP-2-2001-1-BE-ERASMUS-ETN
- „Efficient e-Learning Network Services Establishment for Education Without Borders eEDUSER“ SK/02/B/F/PP/142256 (so Strediskom dištančného vzdelávania na projekte).
- Projekt e-learning @lf@-bet@ 2004-3037/001-001 ELE-ELEB11
- SOCRATES Grundtvig SEN-NET - Seniors in Network, No225788-CP-1-2005-1-CZ-GRUNDTVIG-G1

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

- **ESF MŠ SR- Kariérne poradenstvo na stredných školách**
- **MDPT - Seniori online bez bariér - získanie, nadobúdanie a rozvoj počítačových znalostí a zručností pre znevýhodnené skupiny**
- **ESF MŠ SR- Zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pedagogických pracovníkov v oblasti integrácie ohrozených skupín detí a mládeže - ProIntegra, 11230220219**
- **Pedagogické štúdium vysokoškolských učiteľov STU (KIPP MtF STU)**
- **Internet pre seniorov (UTV)**
- **ESF MPSR SR- Zlepšovanie IT zručností seniorov ohrozených rizikom straty zamestnania, živnostníkov a malých podnikateľov (UTV)**
- **Zlepšovanie manažérskych zručností učiteľov a podpora poradenstva v celoživotnom vzdelávaní (SDV)**
- **European Computer Driving License a zlepšenie manažérskych a IT zručností (SDV)**

Hlavný cieľ projektu: vytvorenie portálu a nástrojov na poskytovanie e-learningu viacerými inštitúciami (broker)

Úlohy riešené ICV v rámci projektu:

- analýza vzdelávacích potrieb e-learningu v partnerských krajinách pozri [1]
- vývoj modulov v tlačenej a elektronickej podobe v angl. a slov. jazyku:
 - Kalužný J.: Fundaments of Environment Physics
 - Huba M., Žáková K, Bisták P.: Development of On-Line And Web-Based Training

3. Vybrané projekty

3.1. Efficient e-Learning Network Services Establishment for Education Without Borders "eEDUSER"

Program: Leonardo
 Začiatok projektu : 1.11.2002
 Ukončenie projektu: 30.4.2005
 Koordinátor projektu: FEI Tuke
 Rozpočet celkom: 338 148 EUR
 Leonardo grant: 250 230 (74,00%)
 STU grant Leonardo 23 680 EUR
 Partneri v projekte:
 Stránka projektu: www.eeduser.com
 Partneri v projekte:

- 4 partneri zo Slovenska
- Finland / Turku Polytechnic
- Germany / Fern Hagen
- Spain / Fase Zaragoza
- Netherland / Regional Training Centre ASA
- Greece / Industrial Development and Education Centre

3.2. E-learning @lf@-bet@

Program: EU e-learning DG EAC/26/04 2004-3037/001-001 ELE-ELEB11

Začiatok projektu : 1.1.2005
 Ukončenie projektu: 30.4.2006
 Koordinátor projektu: Associazione Formazione 80 / IT
 Rozpočet celkom: 256 667,27 EUR
 Grant celkom: 168 626,05 (65,7%)
 STU grant 27 541 EUR
 Stránka projektu: <http://alphabetaproject.free.fr/>

Partneri v projekte:

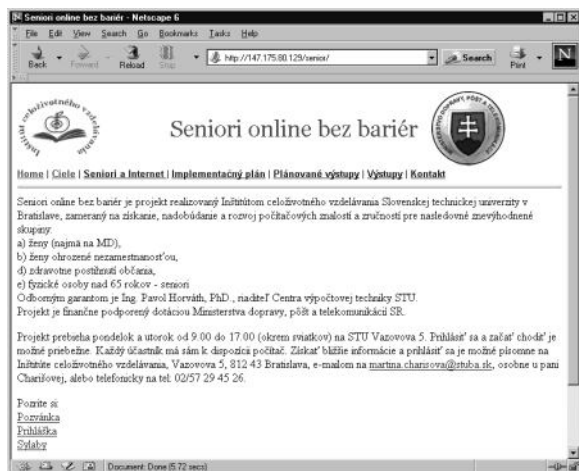
- Heure Exquise / France
- Università di Pisa / Italy
- NLCEN London
- Procom / Italy

Hlavný cieľ projektu: vytvorenie portálu a nástrojov - "Zone d'Echange" ako virtuálneho priestoru pre multimedia komunikáciu aj znevýhodnených skupín.

Úlohy riešené ICV v rámci projektu:

- analýza využívania a dostupnosti IKT v SR
- analýza znevýhodnených skupín najmä imigrantov a možnosti využitia internetu
- tvorba multimediálneho obsahu

3.3. Seniori online bez bariér - získanie, nadobúdanie a rozvoj počítačových znalostí a zručností pre znevýhodnené skupiny

Program: dotácia Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR (MDPT) na účely informatizácie spoločnosti

Priorita: podpora vzdelávacích aktivít pre zvyšovanie vzdelanosti v oblasti informačných a komunikačných technológií špecifických skupín obyvateľstva. Zmluva č. 440 /131 /2005

Začiatok projektu: 1.1.2006/jesenná výzva 2005
 Ukončenie projektu: 31.12.2006
 Koordinátor projektu: ICV STU
 Rozpočet celkom: 1 414 180 Sk
 Grant MDPT : 1 272 760 = 90%
 Partneri v projekte: regióny.sk

Hlavný cieľ projektu: sprostredkovanie získania základnej počítačovej gramotnosti, praktické využívanie a nadobúdanie nových počítačových zručností a znalostí (najmä internet, elektronická komunikácia a kancelárske aplikácie) nasledovných cieľových skupín

- a) ženy (najmä na MD),
- b) ženy ohrozené nezamestnanosťou,
- d) zdravotne postihnutí občania,
- e) fyzické osoby nad 65 rokov - seniori

v rozsahu 25 000 hodín.

Úlohy riešené ICV v rámci projektu:

- celodenné sprístupnenie počítačovej učebne s pripojením na internet s inštruktorskou podporou
- tvorba špecializovaných učebných materiálov

Stránka projektu: <http://147.175.80.129/senior/>

3.4. Karierové poradenstvo na stredných školách

Program: MŠ SR ESF Jednotný programový dokument NUTS II - Bratislava, Cieľ 3

Priorita č.2: Rozvoj celoživotného vzdelávania a podpora rozvoja výskumu a vývoja v kontexte zvyšovania kvality ľudských zdrojov

Začiatok projektu : 01.01.2005
 Ukončenie projektu: 31.12.2006
 Koordinátor projektu: CEVAP
 Rozpočet celkom: 1 949 035 Sk
 Grant: 1 851 583 (95,00%)
 STU grant: 900 000

Partneri v projekte:

- občianske združenie CEVAP - Centrum pre vzdelávanie a poradenstvo
- Katedra etickej a občianskej výchovy Pedagogickej fakulty UK v Bratislave

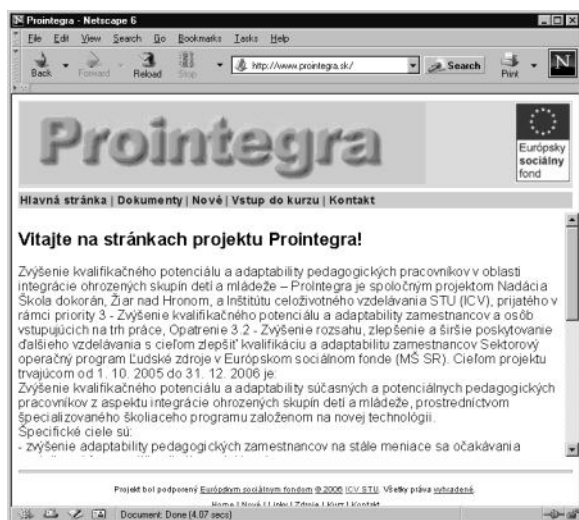
Hlavný cieľ projektu: tréning (ďalšie vzdelávanie) učiteľov a vychovávateľov všetkých typov stredných škôl v obore Kariérový poradca v bratislavskom regióne s využitím e-learningu.

Úlohy riešené ICV v rámci projektu:

- tréning 20 multiplikátorov (trénerov) schopných školiť kariérnych poradcov
- vytvorenie študijných materiálov
- vyškolenie 100 kar. poradcov

Stránka projektu: www.karieroveporadenstvo.sk

3.5. Zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pedagogických pracovníkov v oblasti integrácie ohrozených skupín detí a mládeže - ProIntegra

Program: MŠ SR - ESF Sektorový operačný program
Ludské zdroje
Priorita č. 3 - Zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce

Začiatok projektu : máj 2005
Ukončenie projektu: 30. apríla 2007
Koordinátor projektu: Nadácia Škola dokorán
Rozpočet celkom: 3 579 680 Sk
Grant: 3 579 680
STU grant: 480 000
Partneri v projekte: Nadácia Škola dokorán

Hlavný cieľ projektu: zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability pedagogických pracovníkov z aspektu integrácie ohrozených skupín detí a mládeže, prostredníctvom špecializovaného školiaceho programu založenom dištančného vzdelávania s využitím progresívnych technológií a prostriedkov (e-learning).

Úlohy riešené ICV v rámci projektu:

- vyškolenie lektorov
- vytvorenie príručiek, študijných materiálov
- vyškolenie 210 učiteľov (3x70)

Stránka projektu: www.prointegra.sk

4. Ďalšie projekty

Pedagogickom štúdiu vysokoškolských učiteľov STU
ICV organizuje štúdium, ktoré je lektorsky zabezpečené pracovníkmi Katedry inžinierskej pedagogiky a psychológie Materiálovotechnologickej fakulty STU

Štúdium je dvojsemestrálne, tvorí ho sedem základných modulov s celkovým rozsahom 140 hodín.

Štúdium je organizované v prezenčno-dištančnej forme s výučbou realizovanou v blokoch. Celková dĺžka prezenčnej výučby je 80 vyučovacích hodín v dvoch samostatných blokoch (v každom semestri jeden blok počas skúšobného obdobia) a 60 hodín riadeného samoštúdia s podporou prostredníctvom internetu.

Zlepšovanie IT zručností seniorov ohrozených rizikom straty zamestnania, živnostníkov a malých podnikateľov

Projekt, ktorý bol schválený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny realizuje UTV STU. V rámci tohoto projektu je plánovaná akreditácia študijných odborov Počítače, Praktické využitie počítačov a Internet pre seniorov v roku 2005/2006.

E-learning na STU

V rámci rozvojových projektov MŠ SR 2006 predkladáme v tematickej oblasti 5c) Využívanie IT ako prostriedku pre e-vzdelávanie projekt E-learning na STU, ktorého hlavnými výstupmi sú:

- vypracovanie stratégie e-learningu STU, akčný plán, metodiku implementácie, stanoviť zásady postupov pri tvorbe a hodnotení kurzov
- zriadenie konzultačných centier e-learningu na fakultách a centra podpory e-learning na STU (v spolupráci s CVT)
- prípraviť 3 študijné kurzy pre **personálnu prípravu všetkých akademických zamestnancov STU** formou e-learningu: 1. vysokoškolská pedagogika a didaktika, 2. kancelárske aplikácie, 3. základy e-learningu,
- realizovať pedagogicko-didaktickú prípravu učiteľov na vysokoškolské vzdelávanie a tvorbu materiálov pre e-Learning,
- realizovať metodickú prípravu pedagógov na vzdelávanie metódou e-Learningu,
- prípraviť administratívno-organizačnú zložku pre prípravu, zabezpečovanie a realizáciu vzdelávania metódou e-Learningu,
- prípraviť technickú zložku na organizáciu a zabezpečenie e-Learningu,
- rozšíriť získané skúsenosti na bakalárske a inžinierske štúdium a celoživotné vzdelávanie,
- prípraviť podklady (formuláre) na evaluáciu kvality a akreditáciu. Pravidelné vyhodnocovanie nových e-kurzov.

5. Literatúra

[1] M. Babinsky, e-Learning Training Needs Analysis in 6 European Countries, Proceedings of Virtual University Conference, E-academia 2004, Bratislava

Stanovy Asociácie ďalšieho univerzitného vzdelávania v Slovenskej republike

(návrh v6 6.3.2006. Komentáre možno adresovať na miroslav.babinsky@stuba.sk)

Časť I. Základné ustanovenie

Čl. 1

Názov a sídlo asociácie

- 1) Združenie s názvom „Asociácia ďalšieho univerzitného vzdelávania v Slovenskej republike“ (ďalej len asociácia) je mimovládnu, nepolitickú a dobrovoľnou organizáciou, založenou na základe zákona č. 83/1990 Zb. v platnom znení o združovaní občanov. Sídлом asociácie je Bratislava. Pôsobnosť asociácie je na území Slovenskej republiky.

Čl. 2

Poslanie a ciele činnosti asociácie

- 1) Poslaním asociácie je združovať inštitúcie a osoby zaoberajúce sa ďalším vzdelávaním na univerzitách (ďalej len DVU) na Slovensku a presadzovať ich spoločné záujmy. Podporovať rozvoj DVU, jeho financovania, uskutočňovania, výskumu, koordinovaním a zastupovaním členov na Slovensku, aj v zahraničí.
- 2) Úlohy asociácie sú najmä:
 - a) zabezpečiť členom prístup k informáciám o DVU v SR a v zahraničí, a to najmä s ohľadom na možnú spoluprácu, výmenu skúseností a získavanie grantov
 - b) propagovať DVU a svojich členov
 - c) dbať o kvalitu a akreditáciu DVU
 - d) rozvíjať DVU formou lobizmu, návrhu legislatívy, stratégií a ďalších opatrení
 - e) spolupracovať a reprezentovať svojich členov s podobnými tuzemskými a zahraničnými inštitúciami,
- 3) Úlohy sa uskutočňujú najmä týmito činnosťami:
 - a) organizovanie stretnutí, seminárov, konferencií a iných akcií
 - b) publikovaním a zverejňovaním
 - c) výskumom a vývojom
 - d) informovaním, poradenstvom a spoluprácou členov.

Časť II. Členské záležitosti

Čl. 3

Podmienky členstva

- 1) Členom asociácie sa môže stať každá inštitúcia, fyzická alebo súkromná osoba, ktorá súhlasí so stanovami asociácie a požiada o členstvo formou písomnej prihlášky, ktorou sa zaväzuje ich dodržiavať.
- 2) O prijatí člena rozhoduje výkonný výbor asociácie do dvoch mesiacov od podania písomnej prihlášky. Členstvo vzniká dňom prijatia takéhoto rozhodnutia a je potvrdené vydaním registračného listu.
- 3) Členstvo zaniká:
 - a) písomným oznámením o vypovedaní členstva zo strany člena
 - b) zánikom inštitúcie
 - c) písomným zrušením členstva zo strany asociácie pre opakované alebo hrubé neplnenie, či porušenie povinností člena, prípadne pre jeho konanie, ktoré je v rozpore so stanovami. O vylúčení člena rozhoduje výkonný výbor, v prípade sporu valné zhromaždenie.

Čl. 4

Práva a povinnosti členov asociácie

- 1) Člen má právo:
 - a) zúčastňovať sa všetkých činností asociácie,
 - b) využívať výhody a služby, ktoré asociácia svojim členom poskytuje alebo sprostredkováva,
 - c) voliť a byť volený do orgánov asociácie,
 - d) predkladať svoje návrhy a podnety, pripomienky a sťažnosti orgánom asociácie,

- e) obracať sa na príslušné orgány asociácie so žiadosťou o pomoc pri riešení profesijných problémov.
- 2) Člen je povinný:
- podieľať sa na činnosti asociácie, vystupovať v súlade s jej poslaním a cieľmi, chrániť a presadzovať jej záujmy i dobré meno,
 - dodržiavať stanovy, kódex a ďalšie prijaté zásadné dokumenty asociácie,
 - uhradiť v stanovenej lehote a výške členské príspevky.

Časť III. Orgány asociácie

Čl. 5 Orgány a ich voľby

- Orgánmi asociácie sú:
 - valné zhromaždenie členov,
 - výkonný výbor,
 - revízna komisia.
- Funkčné obdobie volených orgánov asociácie trvá dva roky, ak valné zhromaždenie nerozhodne inak.
- Spôsob voľby volených orgánov asociácie upravuje volebný poriadok asociácie.
- Pre platnosť volieb i ďalšieho rozhodovania valného zhromaždenia a volených orgánov asociácie platí zásada prítomnosti nadpolovičnej väčšiny členov a nadpolovičného počtu hlasov prítomných.

Čl. 6 Valné zhromaždenie

- Je vrcholným orgánom asociácie. Zasadnutie valného zhromaždenia zvoláva výkonný výbor najmenej jedenkrát za rok, alebo ak o to požiada najmenej jedna tretina členstva písomne, najmenej mesiac pred termínom zasadnutia.
- Rozhoduje o všetkých záležitostiach asociácie, vyplývajúcich zo všeobecne záväzných predpisov, zo stanov a nadväzných dokumentov:
 - schvaľuje:
 - programové dokumenty,
 - plány činnosti a rozpočet asociácie,
 - správy o ich plnení,
 - stanovy asociácie,
 - volebný poriadok a zmeny v týchto dokumentoch a ďalšie predkladané dokumenty,
 - pravidlá o hospodárení asociácie a správy o výsledkoch hospodárenia,
 - výšku členských príspevkov a príspevkový režim,
 - revízne správy,
 - volí a odvoláva výkonný výbor, prezidenta a revíziu komisiu,
 - schvaľuje vnútorné, organizačné, príp. regionálne členenie asociácie.
- Zasadnutie VZ vedie prezident asociácie alebo ním poverený člen. Protokol zo zasadnutia VZ vyhotoví zapisovateľ a podpíše predseda. Protokol je po vyžiadaní členom k dispozícii.

Čl. 7 Výkonný výbor

- Je štatutárnym a riadiacim orgánom asociácie. Za svoju činnosť zodpovedá valnému zhromaždeniu členov.
- Na čele výkonného výboru je prezident asociácie, ktorého volí valné zhromaždenie. Prezident asociácie je oprávnený konať v mene asociácie navonok vo všetkých záležitostiach.
- Viceprezidentov volí výkonný výbor zo svojich členov. Viceprezidenti sú oprávnení konať v mene asociácie navonok v rozsahu svojho poverenia.
- Výkonný výbor prijíma na tomto základe všetky zásadné opatrenia na zabezpečenie činnosti a rozvoja asociácie, najmä:
 - zabezpečuje plnenie rozhodnutí valného zhromaždenia, programov a plánov činnosti celej asociácie i svojich, vrátane ich finančného a materiálneho krytia, predkladá o tom valnému zhromaždeniu správy a návrhy na opatrenia,

Lifelong Learning in Slovakia and Czech Republic
Celoživotné vzdelávanie na Slovensku a v Českej republike

- b) schvaľuje zmluvy a dohody v mene asociácie, v mene výkonného výboru asociácie koná prezident a v jeho zastúpení viceprezidenti, ktorí majú podpisové právo,
 - c) prijíma nových členov a rozhoduje o zániku členstva,
 - d) určí tajomníka asociácie, ktorý je členom výkonného výboru; tajomník zabezpečuje činnosť sekretariátu asociácie,
 - e) vystupuje v úlohe zamestnávateľa voči pracovníkom sekretariátu asociácie podľa všeobecných predpisov,
 - f) schádza sa a rokuje najmenej jedenkrát za štvrťrok.
- 5) Výkonný výbor ustanovuje stále komisie a odborné sekcie.
- 6) Tajomník asociácie predkladá správu o činnosti za predchádzajúci rok na zasadnutie valného zhromaždenia, vrátane správy o hospodárení asociácie, ktorú vypracuje pokladník asociácie. Obe správy sú prístupné/otvorené diskusii na zasadnutí valného zhromaždenia.

Čl. 8

Revízna komisia

- 1) Je revíznym a kontrolným orgánom asociácie podľa všeobecne záväzných predpisov, hospodárskych a ďalších vnútorných záležitostí asociácie a jej členov. Schádza sa najmenej dvakrát do roka.
- 2) Svoje správy a zistenia predkladá výkonnému výboru a valnému zhromaždeniu.
- 3) Revíznou komisiu tvoria traja členovia, ktorí si volia spomedzi seba predsedu počas rokovania VZ.

Čl. 9

Stále komisie a odborné sekcie

- 1) Sú iniciatívnymi pracovnými, príp. záujmovými tímami, nemajú však rozhodovaciu právomoc a nevystupujú v mene asociácie.
- 2) Svoje návrhy a výsledky práce predkladajú výkonnému výboru.

Časť IV.

Hospodárenie asociácie

Čl. 10

Hospodárenie a finančné zdroje asociácie

- 1) Asociácia hospodári so svojimi alebo jej zvereným materiálom podľa:
 - a) všeobecne záväzných predpisov,
 - b) podľa zásad hospodárenia schválených valným zhromaždením,
 - c) finančného rozpočtu schváleného valným zhromaždením.
- 2) Finančnými zdrojmi asociácie sú:
 - a) zápisné a členské príspevky,
 - b) iné zdroje - dotácie, nadácie, úvery, dary, podiely na projektoch a poskytovaných službách,
 - c) výnosy z majetku a aktív asociácie.

Časť V.

Záverečné ustanovenie

Čl. 11

Zánik asociácie

- 1) O zániku asociácie rozhoduje valné zhromaždenie, ak sa pre takéto rozhodnutie vyslovia dve tretiny prítomných členov, pri účasti nadpolovičnej väčšiny členov asociácie.
- 2) V takom prípade zároveň valné zhromaždenie rozhodne o majetku asociácie, inak platia všeobecne právne predpisy o zániku, likvidácii organizácií.

Čl. 12

Platnosť a účinnosť stanov asociácie

Tieto stanovy nadobúdajú platnosť dňom registrácie asociácie správnymi orgánmi a účinnosť dňom ich schválenia vrcholným orgánom asociácie, t. j. valným zhromaždením.